

MILJÖFÖRVALTNINGEN

Budget och verksamhetsplan
för Miljö- och hälsoskyddsämnden

VP 2007

Förvaltningschefens förord	2
Staden ska vara en attraktiv plats för boende, företag och besök.....	4
Kommunfullmäktiges mål för nämndens verksamhetsområde	4
Deltagande i den fysiska planeringen	4
Internationell verksamhet.....	5
Valfriheten ska öka	8
Projekt som bidrar till ökad valfrihet.....	8
Skola för kunskap.....	8
Projekt som bidrar till skolans verksamhet.....	8
Högre kvalitet i omsorgen.....	9
Samverkan i kostfrågor.....	9
En trygg och snygg stad.....	9
Kommunfullmäktiges mål för nämndens verksamhetsområde	9
Tillsyn och prövning	10
Program- och projektverksamhet.....	15
Miljöövervakning.....	19
Ekonomisk hushållning och sänkt skatt	22
Övriga redovisningar	28
Organisation	28

Bilagor

1. Avstämning mot budget
2. Tillsynsplan
3. Mångfalds- och jämställdhetsplan
4. Internt miljöprogram
5. Lokalförsörjningsplan
6. Internkontrollplan
7. Debiteringsplan
8. Miljömiljardprojekten

Förvaltningschefens förord

Kommunfullmäktige har i budget för 2007 tilldelat Miljö- och hälsoskyddsnämnden en ram om 82 Mnkr netto. Det är en minskning med 27 procent från 111 mnkr 2006. Besparingarna kan kortfattat beskrivas enligt följande.

- Intäkterna från livsmedelskontrollen ökar med 7 Mnkr.
- Avgiften till Livsmedelsverket upphör, vilket ger 2 Mnkr.
- Nämnden föreslår begära att enheten för Miljöcentrum för företag (MCFF) får central finansiering under sex månader. Avsikten är försöka hitta en regional lösning där verksamheten kan fortsätta men för en vidare krets än bara företag inom Stockholms kommun. Samrådet med Stadsledningskontoret har skett härom.
- En ny avdelning för Verksamhetsstöd inrättas. Den kommer att ha ansvar för ekonomi, personal, registratur, IT, inköp m.m. Då antalet medarbetare reducerats till 17 personer kommer behovet av enhetschefer att vara begränsat varför samtliga medarbetare rapporterar direkt till avdelningschefen. Däremot kommer det att finnas funktionsansvariga, såsom t.ex. personalchefsfunktionen, som representerar förvaltningen inom staden. Den nye chefen ersätter således IT-chefen, administrativa chefen och economichefen.
- Staben begränsas till juridik och en controller.
- Vissa besparingar av lokaler kommer att göras.
- Alla administrativa processer kommer att ses över så att onödigt arbete upphör. Syftet är att befria avdelningar från så mycket som möjligt av administration.
- Fakturahanteringen – som under 2006 tagit mycket extra tid - ska fungera ordentligt från början på 2007.
- Taxan för Miljöbalkskontroll kommer att ses över, dels i syfte att öka intäkterna, dels för att riktas mer mot den direkta tillsynen så de verksamhetsutövare som är föremål för granskning betalar den tillsyn som faktiskt utförs. Det kommer dock inte att få effekt förrän 2008.
- Alla verksamheter som har intäkter kommer att analyseras så att förvaltningen får betalt för det arbete som utförs i den intäktsfinansierade verksamheten.
- Vissa cheftjänster återbesätts inte och sammanslagningar av enheter kommer att ske.

Konsultföretaget Solving/Bohlin & Strömberg har på uppdrag av stadsledningskontoret genomfört en förstudie av effektiviseringsmöjligheter inom Miljöförvaltningen. Deras rapport ingavs i slutet på 2006 till stadsdirektören. Rapporten kommer att tjäna som ett viktigt underlag för det fortsatta arbetet, men kommer att ha betydelse främst för de besparingar som ska ske under 2008.

Det har tidigare talats om att förvaltningen skulle lägga ut hela IT-verksamheten på stadsbyggnadskontoret. Så kommer inte att ske. Men ett samarbete kommer att utvecklas där båda förvaltningarna drar nytta av gemensamma kunskaper och projekt.

Det är ännu inte klart vilka funktioner som kommer att upphöra. Det ser dock ut som om personalminskningarna nu blir väsentligt mindre än befarat. Utgångspunkten är att genom internutbildning, viss intern omplacering m.m. kunna minimera antalet övertaliga. Förvaltningen kommer att ha en naturlig personalomsättning som tillsammans med några garantipensioner kan ge tillräckligt utrymme för att begränsa antalet fast anställda som behöver lämna förvaltningen.

Förvaltningen kommer att ha ett visst rekryteringsbehov och även behov av att förlänga vissa projektanställningar och vikariat för att säkerställa att verksamheten kan fortgå. Inga anställningar – vare sig fasta eller tidsbegränsade – kommer dock att ske så att det hotar någon fast anställds möjlighet att kunna vara kvar på förvaltningen.

Ambitionen är att avdelningarnas arbete ska underlättas genom att de administrativa stödsystemen blir vassare och mer tillförlitliga. Inom vissa områden kommer det att ske ambitionsminskningar. Men det viktigaste arbetet är vardagsrationaliseringar. Allt ska göras enklare, rakare och mindre omständligt. Det kommer att vara ett successivt arbete under 2007 där hela förvaltningen kommer att vara involverad. Det är viktigt att även nämnden har förståelse för det arbetet. Syftet är att alla anställda får tid att fokusera på det som är vars och ens huvuduppgift.

Miljöförvaltningen har varit föremål för en rad översyner. Bohlin & Strömbergs rapport är den tredje inom loppet av ett par år. Översynernas tid är nu förbi. Nu krävs aktiv handling för att åstadkomma de nödvändiga rationaliseringarna. De verksamhetsanalyser som ska göras kommer till helt huvudsaklig del att ske med förvaltningens egna resurser. Arbetet ska resultera i konkreta förändringar. Fokus kommer att ligga på förvaltningens resultat. Debiteringsgraden kommer att öka och fokus kommer att ligga på den verksamhet som genererar intäkter.

Det är emellertid uppenbart att IT-stödet behöver förbättras väsentligt och automatiseringar måste drivas mycket längre än vad som hittills varit fallet. Rationaliseringar med hjälp av IT kommer också att skapa möjligheter att öka servicegraden mot företag och enskilda. Förenklingar och ökad informationstillgång ska eftersträvas. Så långt det är möjligt ska förvaltningens resultat också göras tillgängliga för en intresserad allmänhet. Det kommer sannolikt att kräva en del investeringar, vars omfattning emellertid inte nu är möjliga att överblicka. Förvaltningen återkommer dock härtill i samband med tertialrapporterna.

Den nya lagstiftningen för livsmedelskontroll har lett till en dramatiskt ökad efterfrågan på livsmedelskontrollanter. Förvaltningen kommer att utsättas för konkurrens om arbetskraften från såväl andra kommuner som det privata näringslivet. Det kommer att vara en väsentlig uppgift att hantera den uppkomna situationen så att förvaltningens åligganden kan utföras.

Förvaltningens programskrivande kommer att minska till förmån för mer aktivt arbete. Avsikten är att formulera tydliga mål för miljöarbetet och identifiera de åtgärder som verkligen leder till en bättre miljö. Även nämndens internationella engagemang kommer att ses över och förvaltningen kommer att återkomma med förslag till prioriteringar. Det är dock uppenbart att det internationella utbytet både främjar förvaltningens verksamhet och bidrar till att bygga varumärket runt Stockholm som en innovativ och nytänkande huvudstad.

Ett annat viktigt arbete är förvaltningens bidrag till ett fortsatt högt bostadsbyggande. Förvaltningen ska bidra med lösningar så att gällande lagstiftning kan uppfyllas. Därvid är Kommunfullmäktiges övergripande mål naturligtvis vägledande även för Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete.

Självklart kommer 2007 att bli ett arbetsamt år. Men det kommer förhoppningsvis också att vara ett roligt arbete. När förvaltningens redovisning förbättrats och transparensen ökat blir det också lättare att se vilka resurser som läggs på nämndens kärnområden och det blir

uppenbarat vilka nyttigheter som produceras. Det kommer att skapa en ökad tydlighet av förvaltningens resultat.

Avsikten inför 2008 är att genom rationaliseringar och avgiftshöjningar så långt det är möjligt nå målet om 57 Mnr i nettokostnad. Till den del det kommer att krävas avvecklingar av verksamheter blir det en fråga för nämnden att besluta om och det ska därvid finnas ett tillfredställande underlag som tydligt utvisar respektive verksamhets kostnad och resultat.

Staden ska vara en attraktiv plats för boende, företag och besök

Under detta inriktningsmål sorterar Miljö- och hälsoskyddsnämndens deltagande i den fysiska planeringen samt den internationella verksamheten. Detta är väsentliga bidrag till uppfyllelsen av stadens inriktningsmål. Övriga delar av programverksamhet tas upp under En trygg och snygg stad.

Kommunfullmäktiges mål för nämndens verksamhetsområde

Reglerna för miljö och byggande (miljöbalk och PBL, regler kring oäkta bostadsrättsföreningar, strandskydd) måste storstadsanpassas. Nämnden ska i samarbete med stadsbyggnadsnämnden agera gentemot staten för att reglerna ändras.

Deltagande i den fysiska planeringen

Nämndens mål

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska stödja stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden med kompetens inom området miljö och naturvård.

Av Kommunfullmäktiges budget framgår att bostadsbyggandet är ett prioriterat område och att Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig uppgift i att stödja stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden med kompetens inom områdena miljö- och naturvård och för att möjliggöra denna utveckling. Det fortsatta karteringsarbetet av förorenade områden är en viktig uppgift för att nämnden ska kunna erbjuda service till exploatörer, stadens nämnder och bolag samt till allmänheten i frågor om förorenad mark.

I arbetet att planera och skapa fler bostäder samt utveckla nya trafikanläggningar ska förvaltningen bistå med miljökompetens vid granskningen av plan- och bygglovsremisser. Under de närmaste åren kommer bostadsbyggandet att ligga på en fortsatt hög nivå, målet är 15 000 bostäder under en fyraårsperiod och en produktionstakt om 3-4000 bostäder per år. Det kan antas att huvudparten även i fortsättningen kommer att prövas i komplicerade lägen. Kommunfullmäktige har också angett att staden ska bidra till att sänka kostnader genom att tillåta bebyggelse även på mark som inte är förenad med höga grundkostnader såsom saneringar och överdäckningar. Även oexploaterade markområden kan komma att prövas för bebyggelse. Det kommer att kräva en delvis ny typ av avvägningar. Förvaltningen ska - inom ramen för gällande rätt - bistå stadsbyggnadsnämnden m.fl. med kreativa lösningar för att målet för bostadsbyggandet ska kunna uppnås. Nämnden har också av kommunfullmäktige i

budget fått uppdraget att tillsammans med stadsbyggnadsnämnden agera gentemot staten för att PBL och Miljöbalken får en bättre anpassning till storstädernas planeringsförhållanden.

Internationell verksamhet

Av Kommunfullmäktiges budget framgår att det är viktigt att staden tar en aktiv del i och är en viktig aktör i det europeiska samarbetet. Stockholm ska vara en aktiv och synlig stad på den internationella arenan. En hållbar stad i förändring och utveckling med ett attraktivt näringsliv och arbetsmarknad. Under 2007 kommer det internationella samarbetet att ses över.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en relativt omfattande internationellt samarbete med tyngdpunkten i Nordeuropa. Det internationella samarbetet bidrar till att sprida kunskap men även till att öka förvaltningens kompetens samt ökar möjligheterna för staden att delta i EU-finansierade projekt. I planeringen för 2007 kan nämnas:

Undersökning av utomhusluften

SLB-analys, Miljöförvaltningens enhet som utför undersökning av utomhusluften, har internationella kontakter inom luftövervakning främst med länder i Europa, Sydamerika och Asien. Enheten har välutvecklade specialområden som andra storstäder är intresserade av.

ScorePP - projekt för att minska utsläpp av farliga ämnen i vatten

Miljöövervakningen medverkar som partner och med Stockholm som case-city i det EU-finansierade projektet ScorePP. Projektet har som mål att ta fram kostnadseffektiva åtgärder för att minska utsläppen av de 33 prioriterade miljöfarliga ämnen som anges i vattendirektivet. Resultaten kommer att användas som underlag för prioritering i tillsyns- och programarbete.

Nordens större städers miljöindikatorer

Förvaltningen har sedan 2002 en överenskommelsen om ett flerårigt samarbete mellan de fem nordiska huvudstäderna samt Göteborg och Malmö. Syftet är att genom årliga gemensamma temaredovisningar utveckla och förbättra kommunikationen av städernas miljöarbete och möjliggöra jämförelser och konkret erfarenhetsutbyte mellan städerna inom angelägna miljöområden. En gemensam webbsida ska utvecklas via Stockholms miljöbarometer enligt godkänt förslag vid Nordens större städers konferens i Köpenhamn i september 2006. De sju städerna ska gemensamt betala denna kostnad.

Ålborgåtagandena

Från 2005 deltar förvaltningen tillsammans med Stadsledningskontoret i arbetet med Ålborgåtagandena för europeiska städer sedan Stockholm undertecknat dessa. Arbetet sker genom det Nordisk-Baltiska nätverket för Ålborgåtagandena, ett samarbete som finansieras av Nordens ministerråd och samordnas av deltagande ländernas kommunförbund.

Union of Baltic Cities Agenda 21 Programme

Under 2007 ska Stockholm återredovisa sitt arbete med miljö och hållbar utveckling inom Union of Baltic Cities Agenda 21 Programme, redovisning 2007 för städer runt Östersjön och Urban Ecosystems Europe redovisning 2007 för storstäder i Europa.

Union of Baltic Cities Miljökommission

Förvaltningen deltar med en representant för Stockholm i Union of Baltic Cities Miljökommission (Commission on Environment) och är därmed kontaktpunkt för dess Miljösekretariat i Åbo, vilket innebär deltagande vid kommissionens två möten per år, samt

samordna och svara på relaterade förfrågningar. Nästa möte är i Liepaja i Lettland 7 - 9 Mars 2007.

MATRUSCHKA

Förvaltningen deltar som representant för Stockholm tillsammans med 9 svenska, finska och ryska städer i ansökan till EU-projektet MATRUSCHKA (Integrated management system for Russian cities) vilket ska samordnas av Union of Baltic Cities. Projektet ska genomföras under år 2007-2008 och fokuserar på kunskapsutbyte med främst S:t Petersburg som Stockholms stad har partnerskap med sedan tidigare. Projektet godkändes av BSR INTERREG III B NP Steering Committee den 8 December. EU finansierar arbetet med 65 procent. Stockholms insats på 35 procent uppgår till 20 335 Euro (ca 188 tkr) i form av arbetstid för en samordnare 6 månader per år och en expert 1,5 månader per år. Förhandlingar pågår om slutliga detaljerna och budgeten.

Q-City

Förvaltningen deltar i EU-projektet Q-City som är en del i arbetet med att utveckla metoder för att klara förordningen om omgivningsbuller.

ICLEI:s kampanj , Cities for Climate Protection (CCP)

Staden deltar i ICLEI:s kampanj för att minska klimatpåverkan, Cities for Climate Protection (CCP). Genom stadens deltagande i CCP ges möjlighet till marknadsföring av stadens klimatarbete på den internationella arenan.

Miljöbilsarbetet

Miljöbilsarbetet bygger på EU-projekt med en rad internationella aktörer. Se kort beskrivning av projekten under rubriken ”Miljöbilar” under En trygg och snygg stad.

Greater London Authority

Internationella beredningen beslöt 15 november 2006 att inleda ett samarbete med Greater London Authority framförallt om frågor rörande miljöanpassat byggande och åtgärder för att minska växthuseffekten.

EUROCITIES Greening the local economy

Miljöcentrum för företag (MCFF) representerar staden i Eurocities arbetsgrupp Greening the local economy. Målet är att ta fram en handbok för kommuner som vill arbeta för hållbar utveckling i samverkan med lokala företag.

ISO TC 207

MCFF representerar Stockholms stad och dess småföretag i förhandlingarna om att ta fram en småföretagsanpassad modul inom miljöledningsstandarden ISO 14000.

Verksamhet som prioriteras ned i förhållande till 2006

Fysisk planering

Resurser som läggs på övrigt myndighetsarbete, miljöfrågor i fysisk planering anpassas till budget och leder till neddragningar inom området. Ambitionsnivån ska dock fortsatt vara hög när det gäller att så långt möjligt stödja övriga kontor inom staden, externa konsulter och arkitekter med miljökompetens. En fortsatt hög ambitionsnivå ska också finnas för service i form av naturvårdskompetens vid kompensationsåtgärder vid ianspråktagande av park- och naturmark.

Internationell verksamhet

År 2005 åtog sig staden genom Miljöförvaltningen att tillsammans med Stockholms hamn arrangera en internationell konferens om sjöfartens miljöpåverkan 2007. Detta som en uppföljning av undertecknandet av ett policydokument för att minska sjöfartens miljöpåverkan. Dokumentet undertecknades av en rad östersjöhamnar och östersjöstäder, däribland Stockholms stad och Stockholms hamn. Inom ramen för nämndens budget kommer förvaltningen inte att kunna delta i finansieringen av konferensen.

Inom förvaltningens budget för 2007 har fria medel, bl.a. för att täcka kostnader för erfarenhetsutbyte med andra städer, sparats in. Det innebär att förvaltningens möjligheter att delta i det internationella erfarenhetsutbytet mellan städernas klimatarbete väsentligt reduceras framgent. Under 2007 finns dock medel för internationellt erfarenhetsutbyte inom Miljömiljardsprojektet "Klimatkonferens och internationellt samarbete för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050".

Agenda 21

I förslag till budget för nämnden 2007 framgår att "Agenda 21-arbetet ska integreras i det ordinarie miljöarbetet". Budgeten nämner även att "Strategi för Agenda 21-arbetet i Stockholms stad" utgår och kommer att ingå i nya miljöprogrammet. Förvaltningen kommer därför att avveckla sin samordningsfunktion av stadens Agenda 21-arbete. Detta innebär att följande arbetsuppgifter inte kommer att genomföras:

- Det direkta stödet till och samordningen av stadsdelarnas miljöarbete.
- Samordning, upphandling och framtagande av stadens Medborgarenkät 2007, som ska följa upp Medborgarenkäterna från 2001 och 2004, för att följa utvecklingen i staden över tid och ge underlag till bl.a. Miljöprogrammet och stadsdelarnas miljöarbete.
- Samordning, upphandling, uppföljning och redovisning av delmålen och nyckeltalen om medborgare och hushåll i Miljöprogrammet.
- Samordning, upphandling, uppföljning, och redovisning av de av medborgarna framröstade och i samverkan med olika aktörer framtagna Stockholmsmarnas indikatorer för hållbar utveckling som presenteras på Miljöbarometern.
- Stockholms stads medlemskap och deltagande i föreningen Sveriges ekokommuner.
- Nationella och regionala remisser och förfrågningar inom området kan inte besvaras.
- Stadens representation och deltagande i nationella och regionala referens- eller arbetsgrupper, nätverk eller konferenser inom området begränsas.
- Storstadsutbytet med Agenda 21 på miljöförvaltningarna i Malmö och Göteborg upphör.
- Stöd till stadsdelsnämndernas energirådgivning riktad till invånare och företag.
- Direktrådgivning i energieffektivisering till småhusägare i Stockholm.
- Stockholms deltagande i det regionala energirådgivningsarbetet inskränks till extern telefonrådgivning samt webbinformation.
- Samordningen mellan den kommunala energirådgivningen och energirelaterade KLIMP- och Miljömiljardsprojekt.

Vid nämndens sammanträde 2006-12-12 uppdrogs åt förvaltningen att tillsammans med stadens nämnder och bolagsstyrelser under 2007 sprida de bästa exemplen på samverkan i staden för utbyte och lärande, samt att revidera Kriterier för utvärdering av samverkan för hållbar utveckling utifrån kommunfullmäktiges nya inriktningsmål och styrdokument. Pga. besparingskrav kommer detta arbete inte att kunna utföras.

Delar av övriga arbetsområdet knutet till Agenda 21, t.ex. internationellt kunskaps- och erfarenhetsutbyte, kommer att integreras i förvaltningens övriga arbete.

Miljödriven näringslivsutveckling

Miljöförvaltningen ansvarar sedan 2005 för verksamheten vid Miljöcentrum för företag (MCFF). Enheten avvecklas under 2007 och föreslås få central finansiering under sex månader. Avsikten är försöka hitta en regional lösning där verksamheten kan fortsätta men för en vidare krets än bara företag inom Stockholms kommun. Enhetens uppdrag är att:

- Förbättra förutsättningarna för miljödriven tillväxt i regionen.
- Öka det lokala näringslivets konkurrenskraft.
- Minska miljöbelastningen.
- Stärka Stockholms miljöprofil.
- Skapa en konstruktiv dialog inom miljöområdet med små och medelstora företag.

Valfriheten ska öka

Projekt som bidrar till ökad valfrihet

Miljömiljardsprojektet, Klimat- och energirådgivning till hushåll, syftar till att ge stockholms-hushåll information om energianvändning för och klimatpåverkan från framställning av varor för vardagskonsumtion. Syftet med projektet är att öka hushållens kunskap så att de kan göra val i vardagskonsumtionen utifrån sin kunskap och därmed få ökad valfrihet. Ser närmare information i bilaga 8 Miljömiljarden.

Skola för kunskap

Projekt som bidrar till skolans verksamhet

Miljöförvaltningen administrerar fördelningen av bidrag inom miljömiljardsprojektet Tiomiljonerspotten. Projektet möjliggör för skolklasser och organisationer att kunna förverkliga goda miljöprojekt som annars inte skulle realiserats. Projektet kommer att pågå mellan 2004 och 2008.

Miljöförvaltningen har deltagit i projektet Webbaserat miljölaboratorium som Renhållningsförvaltningen varit huvudman för. Projektet syftar till att etablera ett webbaserat lärande om miljöfrågor för skolelever i Stockholms stad och ge skolelever i staden möjlighet att lära mer om miljöfrågor utifrån ett lokalt helhetsperspektiv. En webbplats har tagits fram och kommer att lanseras under 2007. Förvaltningen kommer endast att delta i begränsad omfattning i projektet under 2007.

Under 2007 kommer Miljöövervakningen med hjälp av webbpresentationen ”Miljögiftets väg” att göra riktade presentationer till skolorna om miljögifters förekomst och spridning i Stockholm.

Miljömiljardsprojektet KlimatAkuten vänder sig till samtliga gymnasieskolor och grundskolor (elever i årskurs åtta och nio) inom staden; sammanlagt 184 kommunala som fria skolor. Syftet med projektet är att fortbilda skolans personal och elever om klimatförändringen och sambandet mellan denna och energianvändning. Utan KlimatAkutens stöd är skolorna

hänvisade till massmedias ofta överdrivna katastrofscenarier då klimatproblematiken behandlas summariskt i undervisningslitteraturen och energisparåtgärder knappast alls.

Högre kvalitet i omsorgen

Samverkan i kostfrågor

Samverkan mellan stadens kostenhet och Miljöförvaltningen kommer att återupptas på samma nivå som tidigare när kostenhetens överföring från Konsumentnämnden till Äldrenämnden genomförts. Indirekt bidrar därmed Miljöförvaltningen till högre kvalitet i omsorgen.

En trygg och snygg stad

Kommunfullmäktiges mål för nämndens verksamhetsområde

- Miljöprogrammet ska omarbetas med ingångsvärdet att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för att öka välbefindandet och för att nå målet om en bättre miljö.
- En tydlig prioritering av nämndens verksamhet ska genomföras.
- Handlingsplan för hur Stockholm ska få fler badplatser med rent badvatten ska arbetas fram.
- En översyn av miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsverksamhet ska ske.
- Agenda 21-arbetet ska integreras i det ordinarie miljöarbetet.
- Vara pådrivande i arbetet med att förbättra luftkvaliteten i Stockholm genom tillsyn, miljöövervakning, information och rådgivning.
- Bidra till en långsiktigt hållbar utveckling av staden genom sin expertkompetens.

Huvuddelen av miljöfrågorna tas i stadens budget upp under inriktningsmålet En trygg och snygg stad. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har här en viktig roll i uppfyllelsen av inriktningsmålet. En betydande del av nämndens verksamhet avser t.ex. klimatfrågorna vilket väl svarar upp mot stadens vilja att bedriva ett aktivt klimatarbete och anta den globala miljöutmaningen. Flera projekt inom Miljömiljarden stödjer näringslivets möjligheter att använda klimatarbetet som en ekonomisk hävstång. Nämnden har också en central roll i arbetet med miljöprogrammet. Inom arbetet med Vattenprogrammet kommer en handlingsplan för fler badplatser att arbetas fram.

Så här arbetar Miljöförvaltningen

Inriktningen på Miljöförvaltningens arbete bestäms liksom för övriga nämnder av Kommunfullmäktiges beslut som kommer till uttryck bl.a. i budget och nämndens reglemente. I reglementet nämns nämndens roll att fullgöra stadens uppgifter som tillsyns- och prövningsmyndighet enligt miljöbalken samt inom övriga områden som enligt lag eller annan författning ankommer på den kommunala nämnden som fullgör uppgifter inom angivna områden såsom livsmedels-, djurskydds-, karantäns-, smittskydds- och tobakslagstiftningen.

Nämnden ska också:

- Genom miljöövervakning följa tillståndet och utvecklingen i staden.
- Informera om miljö tillståndet.

- Ta initiativ till åtgärder som kan förbättra tillståndet i recipienterna och förutsättningarna för människors hälsa och den biologiska mångfalden samt öka resurshushållningen till gagn för en hållbar utveckling.
- Medverka i planering där miljöbalksfrågor berörs.
- Inom ramarna för stadens principer för miljöledning, stödja nämnders och styrelser miljöarbete för fullgörande av stadens övergripande miljöprogram och miljömål.
- Ansvara för att efter samråd med berörda organ utarbeta och underställa kommunfullmäktige övergripande handlingsprogram för miljöarbetet inom staden och åtgärdsprogram till uppfyllande av miljö kvalitetsnormer.

Speciallagstiftningens styrning av tillsyns- och prövningsarbete anger tydligt kommunernas ansvar. Genom stöd, råd, påpekanden och vid behov förelägganden, arbetar myndigheten med att uppnå mål för god miljö och hälsa, god livsmedelshygien och bra djurskydd. Tillsyn bedrivs främst med stöd av miljöbalken, livsmedelslagen och djurskyddslagen. Enligt dessa lagar ska tillsynsmyndigheten ha kompetent personal och avsätta de resurser som behövs för en fullgod tillsyn. De ska vidare följa upp och utvärdera tillsynen.

För all myndighetsutövning gäller också förvaltningslagen. Enligt denna ska en myndighet lämna råd, upplysningar, vägledning, vara tillgänglig för allmänheten, samarbeta med andra myndigheter, handlägga ärenden så snabbt som möjligt, garantera rättsäkerhet för den enskilde m.m.

Tillsyn och prövning

Nämndens mål

- Utföra tillsyn i enlighet med tillsynsplanen.
- Tillsynen ska bedrivas så att största miljö- och hälsonytta uppnås.
- En lika, rättssäker och snabb behandling av inkommande ärenden.
- Förenkla för företag vid anmälan och prövning.
- Kontrollera livsmedelsföretagen i enlighet med riskklassificeringen.

Tillsyn och prövning – beskrivning av arbetsätt

I tillsynsplanen, bilaga 2, redovisas nämndens bedömning av det samlade tillsynsbehovet, hur tillsynen ska prioriteras med hänsyn till givna resurser samt på vilket sätt tillsynen bör bedrivas. Planeringen görs utifrån lagstiftningens indelning. Utöver denna övergripande planering finns en mer detaljerad planering där samtliga ansvariga för en bransch/processområde gör årliga tillsynsplaner för resp. område.

Det personliga mötet mellan inspektörer och verksamhetsutövare har stor betydelse. Inspektioner på plats används därför i möjligaste mån. Tillsynsarbetet bedrivs ofta i form av kampanjer inom områden som prioriteras.

Verksamheter har ett eget ansvar för lagefterlevnad och kontroll av verksamheten, sk. egenkontroll. Verksamheternas förmåga och förutsättningar att bedriva egenkontroll ser olika ut och förvaltningen har därför hittills satsat mycket på förebyggande tillsynsarbete och hjälp till självhjälp för att underlätta för företag och verksamheter att komma igång med sin egenkontroll.

Förvaltningen har genom ett omfattande arbete med att ta fram en Miljö- och hälsoutredning lagt grunden för en tillsyn som riktas mot de viktigaste källorna för att uppnå miljömålen i

Stockholm (målstyrd tillsyn). Strategiska frågor i tillsynen är att stötta och följa upp verksamhetsutövares/fastighetsägares egenkontroll, åstadkomma lika, rättssäker och effektiv behandling av alla ärenden, synliggöra tillsynsarbetet och stärka målstyrningen. I tillsynsplanen redovisas detaljerat både de resurser i form av årsarbetskrafter som läggs på tillsyn av olika områden och de intäkter som tillsynsavgifterna genererar. Detaljerade särskilda tillsynsplaner görs härutöver för de flesta branscher/arbetsområden.

Inom tillsynsområdet finns också tillsynen enligt djurskyddslagen. På förvaltningen finns en bred veterinär kompetens.

Att installera värmepumpsanläggning, enskilt avlopp, slutna tank och latrinkompostering är tillståndspliktigt. Förvaltningen prövar ansökningar som kommer in. Den tid som åtgår för detta redovisas tillsammans med tiden för tillsyn enligt 9 kap miljöbalken.

Utveckling av tillsynen inom livsmedelsområdet

Till följd av de stora livsmedelsskandaler med relativt unika orsaker så som t.ex. prioner/galna-ko-sjukan, dioxin/transformatorolja, illegal hormonanvändning m.m. påbörjades ett decennielångt arbete på europainivå som resulterat i ett antal EG-förordningar, tillsammans benämnda "hygienpaketet". Hygienpaketet reglerar bl.a. områdena livsmedelshygien, djurskydd och foderhygien.

Samtliga steg i livsmedelskedjan ska nu vara föremål för tillsyn. Tidigare har ett antal objektskategorier stått utanför tillsyn/kontroll. Hygienpaketets olika delar har trätt i kraft stegvis och endast marginella delar återstår inför år 2008. De närmaste åren tillkommer successivt ett antal tillsynsobjekt. Inom livsmedelsområdet är antalet för närvarande 6000 och kommer att på några års sikt att överstiga 7000. Den del av livsmedelstillsynen som utgör objektskontroll ska i kommande lagstiftning bli möjlig att avgiftsfinansiera. En successivt utökad livsmedelstillsyn (objektskontroll) förutses under en övergångsperiod om fyra år. Utifrån nu kända fakta om utformningen av den kommande avgiftsfinansierade objektskontrollen kommer omfattningen av livsmedelstillsynen sedan att stabiliseras.

För Miljöförvaltningen innebär detta många förändringar under de närmaste åren. Ett mycket stort arbete innebär kravet på prövning för godkännande alternativt registrering för samtliga nu aktuella verksamhetsutövare. Ett helt nytt system för avgifter införs vilket är baserat på riskbedömning. Den nya lagstiftningen ger ökade möjligheter till intäktsfinansiering av verksamheten.

En kvantitativ beskrivning av tillsyn och prövning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens produktion inom tillsyn och prövning berör en mångfald av verksamheter. Nedan beskrivs denna med utgångspunkt i tillgängliga resurser inom olika lagstiftningsområden. För en mer heltäckande beskrivning hänvisas till tillsynsplanen.

Antal årsarbeten inom olika tillsynsområden.

Förutom tillsyn omfattar tabellen nedan prövning och handläggning av tillståndsansökningar och anmälningar som krävs för vissa miljöfarliga verksamheter och för vissa lokaler enligt miljöbalken.

Tillsynsområde	År 2006	År 2007
7 kap miljöbalken, skyddade områden	2	2
9 kap miljöbalken, miljöfarlig verksamhet	16	15,6
Prövning (bergvärme)	2,7	3,9
9 kap miljöbalken, hälsoskydd	24,7	22,1
10 kap miljöbalken, förorenade områden	5,1	5,0
14 kap miljöbalken, kemiska produkter	4,5	3,9
15 kap miljöbalken, avfall	2,1	2,7
<i>Summa miljöbalken</i>	<i>57,1</i>	<i>55,2</i>
Tobakslagen	0,5	0,2
Karantänslagen	0,1	
Livsmedelslagen	42	41,5
Djurskyddslagen	3,5	3,5
Foderlagen		0,5
Summa all tillsyn	103,2	100,9

Hälsoskyddsrelaterad tillsyn och prövning

Ansökningar och anmälningar som förväntas inkomma under år 2007

Ansökan/anmälan	Antal 2007	Resurser åa
Anmälan av lokaler (t ex skolor, hygien- och vårdlokaler)	150	1,7
Ansökan om utvinnande av bergvärme	1 250	3,9

Förvaltningen initierar tillsynsinsatser inom prioriterade områden. Verksamheter som prioriteras får fler tillsynsbesök men också ett ökat stöd till det egna arbetet med egenkontroll.

Områden med planering av riktad tillsyn 2007

Tillsynsbesök	Antal 2007	Resurser åa
Fastighetsägare till flerbostadshus	180	2,7
Skolor och förskolor	150	3,5

Förvaltningen bedriver också tillsyn genom att årligen granska ett antal kontrollrapporter som företag och verksamheter är skyldiga att lämna in.

Planering för hantering av kontrollrapporter under 2007

Kontrollrapporter	Antal 2007	Resurser åa
Köldmedier	1 800	2,5
Villaoljetankar	120	0,2
Kontrollrapport radon	500	3,7

En del av tillsynen initieras utifrån genom att medborgare klagar till förvaltningen. Dessa klagomål rör miljö- och hälsorelaterade störningar orsakade av verksamheter och lokaler eller av brister i boendemiljön. Förvaltningen har totalt sett för 2006 fått in 960 klagomål som handlagts.

Förväntade klagomål 2007 inom avdelningen för Hälsoskydd (samma mängd som 2006)

	Antal 2007	Resurser åa
Klagomål som blir ärenden	380	6,5
Telefonrådgivning	14 000	3,5

Miljöskyddsrelaterad tillsyn och prövning

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten har ansvaret för all tillsyn av miljöfarlig verksamhet. Därmed har myndigheten ansvaret för tillsyn över all typ av verksamhet, från de största anläggningarna till de minsta. Vissa anläggningar behöver ett tillstånd från miljödomstol, s.k. A-anläggningar, andra behöver tillstånd från länsstyrelsen, s.k. B-anläggningar. Andra anläggningar måste anmäla sin verksamhet till tillsynsmyndigheten, s.k. C-anläggningar. Övriga anläggningar behöver inget tillstånd/ingen anmälan men miljöbalkens regler i övrigt gäller fullt ut. Miljöförvaltningen kontrollerar i sin tillsyn att verksamhetsutövare följer sina tillstånd och att de i övrigt lever upp till miljöbalkens krav. Den tillsynstid som läggs ner på en anläggning skiljer sig förstås starkt mellan t.ex. en stor energianläggning och en liten verkstad.

Årsarbetsdagar planerad för tillsyn i olika branscher

Område/ bransch	Antal A-anl	Antal B-anl	Antal C-anl	Antal övriga	Antal åad
Grafiker		7	57	205	110
Avfall		22	170		185
Läkemedel		3	1		20
Oljehamnens verks		8	1	1	100
Tvätterier			50		44
Färgindustri		2		1	20
Kemindustri		2	6	4	25
Verkstad	1	9	51	600	135
Livsmedel		1	27	4	50
Bilvård			108	300	150
Avloppsreningsverk		2	1		45
Kross, betong, asfalt			12		40
Skjutbanor			4		1
Djuranl			1	1	1
Byggande av trafikinfrastruktur				4	100
Energianvändning i fastigheter					132
Depåer			13	2	5
Flygtrafik	1		2		50
Motorsportbanor			8		2
Vägtrafik				2	431
Stationära energisektorn	4	18	28	50	372
Hamnar och sjöfart		1	1	6	50
Transportintensiv verksamhet				9	90
Spårtrafik				2	75
Fritidsbåtar					15
Detaljister, kemiska prod				2000	45
PCB i fastigheter				629	200
Tandläkare, sjukhus mm		3	8	600	169
Bygg o rivning				3000	100
Förorenad mark				60	405
Skyddade områden				8	310
Summa	6	78	549	7488	3477

Livsmedelsrelaterad tillsyn och prövning

Med undantag för planlagd inspektionsverksamhet är livsmedelsrelaterade tillsynsaktiviteter i huvudsak händelsestyrda. Dessa är integrerade i den sammantagna kontrollverksamheten inom livsmedelsområdet. På basis av 2006 års siffror förväntas nedanstående volymer.

Livsmedelsrelaterade händelsestyrda tillsynsaktiviteter förväntade år 2007

Tillsynsaktivitet	Antal 2007
Servicetelefon – inkommande samtal	7000
E-post kopplad till servicetelefon	400
Godkännandeprövningar – livsmedelsföretag	1000
Registrering av livsmedelsföretag	1100
Återkallande av godkännanden – livsmedelsföretag	40
Förbud avseende livsmedelshantering	40
Klagomål inklusive misstänkta matförgiftningar	600

Finansiering av tillsynen

Tillsynen finansieras till stor del av de verksamhetsutövare som omfattas av denna.

Finansieringen utgörs till största delen av fasta årliga avgifter och timavgifter.

Intäkter från olika tillsynsområden inkl tillståndsansökningar och anmälningar (tkr).

	Fast avg 06	Timavg 06	Fast avg 07	Timavg 07
Miljöbalken - PoM	7 543	750	7 593	700
MB - HS	9 604	610	10561	880
Livsmedelslagen	16 910			25 500
Djurskyddslagen	385		350	

Punktlighetsmål

Samtliga tillsynsavdelningar

- Lämna respons på klagomål inom två veckor.

Avdelningarna Hälsoskydd och Plan och Miljö

- Behandla anmälningar enligt miljöbalken inom sex veckor.

Hälsoskydd

- Handläggningen av en värmepumpsansökan ska påbörjas senast efter 20 arbetsdagar och därefter beslutas inom 3 arbetsdagar om ansökan är komplett.

Livsmedelskontrollen

- Påbörja prövning av inkomna ansökningar om tillstånd, registreringar eller godkännande inom 14 arbetsdagar.
- Påbörja utredning av misstänkta matförgiftningar inom ett dygn.
- Påbörja utredning av klagomål i djurskyddsärenden inom fem arbetsdagar.

Uppföljning av tillsynen

Tillsynen följs upp på ett flertal sätt. Framförallt finns en uppföljning av den aktivitetsplanering som framgår av tillsynsplanen. Denna sker i samband med tertialrapporterna och verksamhetsberättelsen. Därvid följs också tidsåtgången upp på grundval av rapporterad tid i miljöförvaltningens tidrapporteringssystem. Uppföljning görs också av tillsynens avgifter. I samband med verksamhetsberättelsen följs punktlighetsmålen upp.

Tillsyn som prioriteras ned i förhållande till 2006

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en lägre budget 2007 än för 2006. En del av denna minskning får konsekvenser för tillsynens omfattning. Genom ökade taxeintäkter, främst på livsmedelssidan och effektiviseringar har minskningen kunnat begränsas till 2,3 årsarbeten. Fördelningen av denna minskning mellan olika tillsynsområden framgår av tabellen, Antal årsarbetare inom olika tillsynsområden ovan, som visar resursfördelningen mellan olika tillsynsområden.

Tillsyn kommer inom dessa områden att upphöra eller utföras på en lägsta nivå förenlig med lagstiftningen:

- Riktad tillsyn inom kosmetiska och hygieniska produkter upphör helt.
- Det förebyggande tillsynsarbetet med att besvara remisser från Tillståndsenheten (Socialtjänstförvaltningens enhet som handlägger alkoholutskänkning) och polismyndigheten (danstillstånd och konserter) upphör helt.

Tillsynens omfattning kommer att minska inom områdena:

- Förskola/skola – Rådgivningsarbetet reduceras kraftigt och personliga möten med verksamhetsutövarna minskar. Konsekvenserna av minskat stöd kan bli att verksamheternas påbörjade egenkontrollarbete avstannar. Det kan också komma att leda till ett ökat antal förelägganden och miljöstraffavgifter från nämndens sida.
- Bassängbad – Under 2007 kommer inga nya inspektioner att utföras. En uppföljning av 2006 års inspektioner kommer att ske (2006 inspekterades 35 av totalt ca 70 badanläggningar). Vattenprovtagningen ska enligt lag utföras av verksamhetsutövaren själv och redovisas till miljöförvaltningen.
- Avfall – antal inspektioner minskar.
- Viss miljöfarlig verksamhet.
- Kemiska produkter.
- Icke objektsbunden (skattefinansierad) livsmedelstillsyn nedprioriteras till förmån för avgiftsbelagd objektsrelaterad livsmedelskontroll.

Tilldelning av bidrag till externa organisationer för vård av skadade vilda djur och omhändertagande av sällskapsdjur upphör.

Program- och projektverksamhet

Nämndens mål

- Medverka i omarbetningen av Miljöprogrammet med utgångspunkten att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för att öka välbefindandet och för att nå målet om en bättre miljö.
- Stödja arbetet att implementera, genomföra, följa upp och kommunicera stadens miljöprogram samt bistå kommunstyrelsen med analyser av resultatet och måluppfyllnad.
- Arbeta för att Stockholm ska få en god vattenstatus som uppfyller vattendirektivet.
- Arbeta för att Stockholms vattenområden ska vara attraktiva rekreativsområden för alla.
- Ta fram en handlingsplan för hur Stockholm ska få fler badplatser med rent badvatten.
- Vidareutveckla förvaltningens uppföljnings- och kommunikationsverktyg Miljöbarometern för uppföljning av miljötillstånd, miljöprogrammets mål samt åtgärder inom vattenprogram- och klimatarbetet.
- Aktivt arbeta för att bolag, förvaltningar och företag årligen ska söka de av regeringen avsatta KLIMP-medlen med start 2007.

- Ansvara för att staden har en handlingsplan med åtgärder mot klimatpåverkan som visar hur staden fortsatt minskar växthusgasutsläppen i samma takt som mellan 1990 och 2005. Handlingsplanen ska även omfatta anpassningsåtgärder.
- Stadens sammantagna bilpark består av miljöbilar senast år 2010 med undantag för utrycknings- och specialfordon.
- Medverka till att en ny definition på miljöbilar tas fram i staden.
- Verka för att öka antalet tankstationer i staden för alternativa fordonsbränslen och utveckla en strategi för biogas och andra miljövänliga drivmedel i Stockholm.

Program- och projektverksamhet – beskrivning av arbetsätt

Program- och projektverksamhet som arbetsätt används som komplement till förvaltningens tillsynsverksamhet inom särskilt viktiga miljöområden. Genom samverkan mellan tillsyns- och programverksamhet uppnås ett resurseffektivt arbete då resurser och kompetenser kan användas från tillsynsverksamheten i programverksamheten och vice versa. Detta medger en stor flexibilitet i verksamheten med undvikande av onödig administration.

Programverksamheten är ett offensivt arbetsätt där politiska ambitioner kan komma till ett tydligare uttryck än i tillsynen. Genom programverksamheten kan sammanvägningar göras mellan olika intressen och frivilliga överenskommelser kan göras, inom både stad och näringsliv, för att få till stånd miljöförbättringar där tillsynsrådigheten är begränsad.

Genom projektverksamheten byggs kunskap upp med syfte att göra tillsynen och programmen effektivare genom att maximera miljö- och hälsonyttan av verksamheten. Investeringar som gjorts genom miljömiljards- och kompetensfondsfinansierade projekt kommer att användas vidare i tillsynen och programverksamheten och fortsättningsvis utgöra ett stöd för intressenternas miljöarbete

Stockholms miljöprogram 2007 – 2010

Miljöprogrammet, är ett stadsövergripande mål- och styrdokument som preciserar Kommunfullmäktiges inriktningsmål på miljöområdet och utgör stadens ambitionsnivå i miljöarbetet, utöver vad som krävs i miljöbalken. I budget 2007 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden, anges att nämnden har en central expertroll för att stödja arbetet att implementera, genomföra, följa upp och kommunicera stadens miljöprogram.

Det nu gällande Miljöprogrammets programperiod sträcker sig t.o.m. år 2006. Ett förslag till ett nytt program för perioden 2007 – 2010 har tagits fram. Detta ska enligt stadens budget för 2007 omarbetas med ingångsvärdet att ekonomisk tillväxt är en förutsättning för att öka välbefindandet och för att nå målet om en bättre miljö. Det gamla miljöprogrammet gäller till dess ett nytt är antaget.

Förvaltningens arbete med miljöprogrammet kommer att omfatta projektledning och omarbetning av det tidigare lagda programförslaget, genomförande- och verksamhetsstöd till stadens verksamheter, uppföljning och kommunikation. Det är dock oklart vilken omfattning som kommer att finnas på Miljö- och hälsoskyddsnämndens arbete med miljöprogrammet.

Förvaltningen kommer att satsa på ett mer åtgärds- och metodinriktat verksamhetsstöd, mot stadens förvaltningar och bolag för en bättre integrering av miljöarbetet och Miljöprogrammets mål i stadens styr- och ledningssystem, bl.a. genom att utveckla och underhålla verktyget för miljödiplomering av interna verksamheter.

Förvaltningen ansvarar för uppföljning och kommunikation kring miljöprogrammets mål och kommer att bistå kommunstyrelsen med analyser av resultatet och måluppfyllnad. Redovisningen samordnas med stadens Vattenprogram och Handlingsprogram mot växthusgaser. Uppföljningen av mål och åtgärder redovisas kontinuerligt genom det webbaserade uppföljningsverktyget Miljöbarometern. Här kan stadens verksamheter följa utvecklingen i miljön och ta del av analyser och data om miljötilståndet och miljöarbetet samt få stöd och tips för att utforma egna åtaganden och lokala miljöåtgärder.

Vattenprogram

Program för Stockholms vattenarbete 2006-2015 godkändes av kommunfullmäktige den 12 juni 2006. I programmet beskrivs hur stadens vattenvårdsarbete ska bedrivas i enlighet med EG:s Vattendirektiv. Vattenprogrammet har två grundläggande mål:

- Stockholm ska ha en god vattenstatus (vilket ska uppnås till 2015 enligt vattendirektivet).
- Stockholms vattenområden ska vara attraktiva rekreationsområden för alla.

Genomförandet av Vattenprogrammets åtgärder bidrar till att minska övergödningen och belastningen av miljögifter på Saltsjövikar, sjöar och vattendrag vilket medför att belastningen på Östersjön från Stockholms stad minskar.

En ny organisation för stadens vattenarbete är under införande med tydliga ansvarsområden för stadens förvaltningar och bolag som är delaktiga i vattenvårdsarbetet. Miljöförvaltningen är samordnings- och uppföljningsansvarig samt har huvudansvaret för informations- och kommunikationsinsatser kopplat till programmet.

Enligt KF:s beslut ges Miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att under 2009 respektive 2012 till kommunfullmäktige lägesrapportera hur genomförandet av Vattenprogrammets grundläggande mål fortskrider. För uppföljning av åtgärder kommer under 2007 ett arbete inledas med att anpassa webbverktyget Miljöbarometern för detta ändamål.

I budget 2007 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden, anges att en handlingsplan för hur staden ska få fler badplatser med rent badvatten ska tas fram. Uppdraget kommer att genomföras med utgångspunkt i de åtgärder som anges i Vattenprogrammet. Ett viktigt arbete i genomförandet av Vattenprogrammet är också att utveckla lokal samverkan kring sjöar och vattendrag, baserat på erfarenheterna från projektet Samverkan kring sjön Trekanten, där en metodhandledning framtagits. Ett kommunövergripande samverkansprojekt med Huddinge kommun kring sjön Magelungen kommer att genomföras under 2007.

Klimatarbetet 2007

Under 2007 kommer förvaltningen att fokusera på de projekt som genomförs inom staden för att minska utsläppen av växthusgaser, bl.a. genom att samordna lokalt nätverksarbete mellan ansvariga för innevarande och kommande KLIMP-projekt. KLIMP-projekt hanteras bl.a. av Fortum, SL, Trafikkontoret, Stockholm Vatten AB m.fl. bolag och förvaltningar.

Kommunfullmäktige har beslutat att uppdra åt Miljö- och hälsoskyddsnämnden att år 2006 följa upp det handlingsprogram mot växthusgaser som antogs av kommunfullmäktige 2003. Förvaltningen kommer under början av 2007 att slutföra en utvärdering av åtgärder som genomförts inom ramen för stadens nuvarande handlingsprogram mot växthusgaser liksom en uppföljning av stockholmarnas utsläpp av växthusgaser inom transport- och energisektorerna.

Handlingsprogrammet är ett åtgärdsinriktat program innehållande en handlingsplan med många tunga infrastrukturåtgärder, t.ex. utbyggd fjärrvärme/fjärrkyla, miljöfordon och

utbyggnad av tankstationer med förnybara bränslen etc. För många av dessa åtgärder har staden erhållit KLIMP-bidrag. Innevarande handlingsplan börjar nu bli inaktuell och det föreligger ett stort behov av att ta fram en ny handlingsplan för att få ökat fokus på infrastrukturåtgärder för att minska utsläppen av växthusgaser, bl.a. för de projekt som ingår i stadens KLIMP-ansökan som lämnades in 2006. Det finns även behov av att utveckla handlingsplanen till att omfatta hur ett förändrat klimat kan påverka Stockholm i linje med klimat- och sårbarhetsutredningens resultat. En uppdaterad handlingsplan kommer att stärka Stockholms konkurrenskraft vid ansökningar om nya statliga KLIMP-medel.

År 2003 beslutade kommunfullmäktige att uppdra åt miljö- och hälsoskyddsnämnden att till 2007 revidera stadens handlingsprogram mot växthusgaser samt föreslå nya mål för Stockholm. Förvaltningen kommer under 2007 att lägga fram ett förslag till nämnden angående inriktningsbeslut för detta arbete. Utifrån nämndens inriktningsbeslut, bedöms ett förslag till reviderat handlingsprogram kunna läggas fram till nämnden för beslut under slutet av 2007. Detta arbete ska genomföras i bred samverkan med berörda parter inom staden.

Om staden beviljas KLIMP-medel till den ansökan som lämnats in 2006 kommer förvaltningen att ansvara för genomförandet av det informationsprojekt som ingår i ansökan.

Miljöbilar

Inom ramen för projektet Miljöbilar i Stockholm (MiS) fortsätter arbetet med att stimulera övergången till alternativa drivmedel. Det bidrar bl.a. till att förbättra luftkvaliteten och till en långsiktigt hållbar utveckling samt ökar det nationella och internationella kunskapsutbytet. Under 2007 arbetar Miljöförvaltningen vidare med informationsverksamhet och med kontakter med billeverantörer/återförsäljare. Miljöförvaltningen driver de nedan beskrivna EU-projekten och erhåller täckning för sina kostnader i form av intäkter. Kostnaderna består till stor del av bidrag till företag och stadens förvaltningar för att täcka merkostnaderna för anskaffning av miljöfordon.

Miljöbilsprojektets arbete leds av en tvärpolitiskt sammansatt styrgrupp med representanter för alla partier i kommunfullmäktige. Under 2007 kommer MIS att fortsätta de projekt som startats under 2006 (och som fortgår till 2010). Liksom tidigare ska åtagandet vara att nå de av staden uppsatta målen. Nya mål för miljöbilsprojekten finns föreslagna i stadens miljöprogram. Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Trafiknämnden har fått i uppdrag att ta fram en ny miljöbilsdefinition. Följande projekt kommer att bedrivas under 2007:

- KLIMP, bidrag till biogasfordon och tankstationer. Påbörjades 2005 och pågår till 2008.
- BEST, BioEthanol for Sustainable Transport, påbörjades 1 januari 2006. Miljöförvaltningen koordinerar projektet, som avser etanolfordon och tankstationer och kommer att ha en stor arbetsinsats i projektet. Projektet fortgår till början av 2010. Miljömiljarden har beviljat medel som kan stötta och motfinansiera projektet.
- BioGasmax, liknar BEST men handlar om biogasfordon. Projektet leds från staden Lille i Frankrike. Efter BEST kommer detta projekt ta mycket tid. Fortgår t.om. 2009. Miljömiljarden har beviljat medel som kan stötta och motfinansiera projektet.
- CATALIST syftar till att sammanställa och sprida exempel på lyckade trafikmiljöprojekt så att framgångskoncept kan kopieras av andra städer i Europa. Projektet är helt finansierat av EU-kommissionen. Stadens insats i projektet utgörs av några månader om året under perioden 2007-2010.

Projekt finansierade av Miljömiljarden

Förvaltningen har beviljats medel från Miljömiljarden till ett flertal projekt som stärker och vidareutvecklar den befintliga verksamheten; se bilaga 8 Miljömiljarden.

Programverksamhet som prioriteras ned i förhållande till 2006

Till följd av lägre budget 2007 har viss programverksamhet prioriterats ned som inte har stöd i Kommunfullmäktiges budget. Två av programverksamheterna, dvs. Agenda 21 inkl. energirådgivningen och Miljöcentrum för företag redogörs för under Staden ska vara en attraktiv plats för boende, företagande och besök. Härutöver upphör arbetet med Folkhälsoprogrammet.

Klimatarbetet

Förvaltningen kommer under 2007 att minska omfattningen på klimatarbetet jämfört med 2006 men kommer samtidigt att uppfylla kommunfullmäktiges krav. Personalstyrkan minskas med 30 procent. Förutom effektiviseringar av arbetet kommer minskade insatser att behöva göras rörande informationsinsatser till stadens medborgare och anställda. Förvaltningen kommer även att kraftigt minska information om och marknadsföring av stadens klimatarbete i nationella och internationella fora.

Besparingar på fria medel för konsultuppdrag görs till 100 procent. Beräkningar etc. för att följa utsläpp kommer därför inte att kunna genomföras, inte heller beräkningar för att se till de mest kostnadseffektiva åtgärderna i en ny handlingsplan. Härmed finns en risk för kvalitetssänkning och därmed att värdet av handlingsplanen som konkurrensmedel om statliga KLIMP-bidrag kommer att minska. Tidplanen för framtagande av ny handlingsplan kan också komma att förskjutas.

Under första kvartalet 2007 kommer förvaltningen att rapportera hur det innevarande handlingsprogrammet mot växthusgaser har bedrivits. Därvid kommer förvaltningen också att föreslå en handlingsplan för hur arbetet den kommande perioden kan läggas upp. Handlingsplanen skall också kunna ligga till grund för en ny klimpansökan. Då har också arbetet med en genomlysning av förvaltnings verksamhet kommit ytterligare en bit på väg och man kan då bättre bedöma om det är möjligt att genom omdisponeringar förstärka Klimatarbetet. Förvaltningen kommer även att undersöka förutsättningarna för ytterligare extern finansiering av verksamheten.

Miljöövervakning

Nämndens mål

- Driva på arbetet med att förbättra luftkvaliteten i Stockholm genom underlag för tillsyn, miljöövervakning, information och rådgivning.
- Ta fram och bistå kommunstyrelsen med sakkunnigt beslutsunderlag i arbetet att uppnå fastställda miljö kvalitetsnormer.
- Fortlöpande aktualisera Miljö- och hälsoutredningen samt utveckla databas- och webbverktyget Miljöbarometern för en rationell hantering av materialet.
- Ta fram en miljöövervakningsplan för Stockholms för perioden 2007-2010.

Miljöövervakning – beskrivning av arbetssätt

Miljöövervakning är ett av nämndens tre huvudområden. Syftet med övervakningen är att ge underlag för tillsyns- och programarbete samt för prioritering av åtgärder. Nämnden

övervakar miljötilståndet och de orsakssamband som ligger bakom en förändrad miljö kvalitet. För att klargöra orsakssamband tas kunskap fram om:

- Föroreningskällor och andra slag av påverkansfaktorer.
- Utsläpp och annan typ av påverkan.
- Tillståndet i form av föroreningshalter, artförekomst och biotoper.
- Miljö- och hälsoeffekter.
- Effektiva åtgärder om miljö kvaliteten inte är godtagbar i förhållande till normer eller mål.

Som grund för prioritering av miljöarbetet behövs en systematisk miljöövervakning av tillståndet för såväl luft, vatten, mark och biologisk mångfald som miljöns inverkan på människors hälsa. Dessa övervakningsområden är i enlighet med Miljö- och hälsoskyddsnämndens reglemente. Dessutom utförs övervakning av samhällets materialflöden vilket ger information om olika föroreningskällors betydelse för påverkan. I de fall effektiva åtgärder är vidtagna är det också viktigt att följa upp att de leder till en förbättrad miljö- och hälsokvalitet. I dagsläget är övervakningen mest utvecklad inom luftområdet. Arbete med att ta fram en samlad miljöövervakning för områdena luft, vatten, biologisk mångfald, mark och miljöns inverkan på människors hälsa pågår. Under 2007 kommer en miljöövervakningsplan för perioden 2007-2010 att färdigställas.

Miljö- och hälsoutredning

Miljö- och hälsoutredningen, som tagits fram under 2006, beskriver miljö- och hälso- tillståndet i Stockholm samt vilka källor som påverkar tillståndet och även vilka effekter det ger. I utredningen beskrivs också vilka miljö- och hälsorisker som är förknippade med verksamheterna i staden och vilka kunskapsbrister förvaltningen har. Syftet med utredningen är att ge en faktabeskrivning och en, så långt det är möjligt, objektiv analys av miljö- situationen i staden. Utredningen kommer att revideras och aktualiseras fortlöpande.

Miljö- och hälsoutredningen kommer att vara ett viktigt underlag för Miljöförvaltningens fortsatta verksamhetsplanering. Den lägger en grund till ett resurseffektivt miljöarbete i Stockholms stad där åtgärder inom lagenlig tillsyn, programverksamhet och miljöövervakning samordnas. I ett första skede kommer utredningen att användas som underlag för prioritering och planering av de kommande årens målstyrda tillsyn på Miljöförvaltningen. Den kommer även att vara ett underlag för målstyrning av förvaltningens miljöövervakning samt vid revidering av miljöprogrammet.

Miljöövervakningsplan

För att få en samlad bas för miljöövervakning kommer en miljöövervakningsplan för Stockholms för perioden 2007-2010 att presenteras för Miljö- och hälsoskyddsnämnden under hösten 2007. Miljöövervakningsplanen ska ge tydliga riktlinjer för genomförandet av Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag att följa upp och beskriva tillståndet i miljön. Planen möjliggör utveckling av samtliga övervakningsområden som anges i Miljö- och hälsoskyddsnämndens reglemente. Miljöövervakningen kan därmed i högre grad bidra till strategisk och resurseffektiv planering för förvaltningens verksamheter. Den långsiktiga miljöövervakningsplanen ska kontinuerligt aktualiseras genom mer detaljerade årliga miljöövervakningsplaner.

Luftövervakning

Kontroll av utomhusluft är obligatorisk och lagreglerad verksamhet för Stockholms stad och andra kommuner enligt EG-direktiv samt förordningar och föreskrifter om miljökvalitetsnormer för utomhusluft och föreskrifter om kontroll.

I lagstiftningen regleras hur kontroll av luftföroreningsnivåer ska utföras, hur utvärdering och rapportering av luftkvalitet ska ske och hur information om föroreningsnivåer ska ske. Förvaltningen kommer 2007 att kontrollera, rapportera och informera om utomhusluftens kvalitet i Stockholms stad enligt gällande lagstiftning.

EG-gränsvärden är implementerade i den svenska lagstiftningen genom miljökvalitetsnormer som är kopplade till miljöbalken. Luftföroreningar i form av åtta ämnen finns definierade som normer som har trätt ikraft. Överskridanden sker för fyra av dessa föroreningar. Åtgärdsprogram har föreslagits för två av ämnena (kvävedioxid och partiklar PM10). Gränsvärden och normer förbereds för ytterligare sex ämnen. Nya EG-krav för vissa tungmetaller och kolväten ska implementeras i svensk lagstiftning senast 15 februari 2007. Nya EG-direktiv, bl.a. ett nytt direktiv för partiklar, kommer att fastställas i juni 2007 enligt förslag som togs i EU-parlamentet 26 september 2006.

I luftövervakningen tar förvaltningen fram underlag för åtgärder genom mätningar och beräkningar av utsläpp från olika föroreningskällor och andra slag av påverkansfaktorer. Utifrån denna kunskapsbas analyseras åtgärdseffekter. Om luftkvaliteten inte är godtagbar i förhållande till normer föreslås effektiva åtgärder att klara normerna. Under 2006 och 2007 utvärderas åtgärder för att klara normer och mål för kvävedioxid och partiklar PM10. Länsstyrelsen och Vägverket har regeringsuppdrag att föreslå nya åtgärder i förhållande till det åtgärdsprogram som regeringen fastställde i december 2004. Nya försök i staden med spolning av gator och dammbindning planeras och kommer att utvärderas under 2007.

Den lokala övervakningen av luft i Stockholms stad sker i samverkan med andra kommuner och aktörer i Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund. Förvaltningen driver såväl lokala som regionala system för luftövervakning. Samarbete mellan luftvårdsförbund sker också på regional nivå i sex län. Den lagreglerade verksamheten ger basdata för vissa av de mål som kommunfullmäktige prioriterar i den nya budgeten för 2007.

Vattenövervakning

Sedan omkring 1960 utförs vattenundersökningar huvudsakligen inom ramen för Stockholm Vatten AB:s egenkontroll. EG:s ramdirektiv för vatten innebär att arbetet med att övervaka och skydda yt- och grundvatten förstärkts. Nuvarande kommunala tillståndsovervakning kommer att ses över och kompletteras för att tillgodose de krav som följer av direktivet. Frågan hanteras inom ramen för Program för Stockholms vattenarbete 2006-2015. Miljöförvaltningen kommer att behöva avsätta medel för tillkommande övervakning som inte ingår i Stockholm Vattens egenkontroll. Kartläggning av vattendirektivets 33 prioriterade ämnen och av fosfor och kväve utförs med syfte att ta fram effektiva åtgärdsstrategier mot utsläpp av dessa ämnen. Detta arbete görs huvudsakligen inom miljömiljardsprojekten Nya gifter – nya verktyg, Handlingsplan för Tyresån samt inom EU-projektet ScorePP.

Övervakning av biologisk mångfald

Ett prognosverktyg avseende påverkan på biologisk mångfald tas i bruk under 2007. Det innebär att kommunens kunskap om den biologiska mångfaldens "tålighet och känslighet" i Stockholm ökar, så att träffsäkra åtgärder kan genomföras i stadens planering, tillsyn och andra verksamheter som berör naturmark.

Stockholms stad har utförliga kartläggningar av stadens natur. Exempelvis den kommunövergripande Biotopkartan och den kontinuerligt uppdaterade ArtArken, med information om särskilt skyddsvärda arter. Under senare år har mer periodiskt återkommande och systematiska undersökningar genomförts vilket förbättrar helhetsbilden av tillståndet för den biologiska mångfalden. Utvecklingen har gått från att inventera arter till att arbeta med ett övergripande landskapsekologiskt perspektiv där ekologiska funktioner står i fokus. I detta är dock fortfarande kunskaper om art- och biotopförekomster viktiga byggstenar.

Markövervakning

Markföroreningar kartläggs i regel samband med exploatering. Inläggning görs av dessa övervakningsdata i en markmodul i ECOS. Periodiskt återkommande eller mer systematiska undersökningar av marktillståndet görs när det gäller tillståndet för grundvattenkvalitet, vilket har undersökts vid två tillfällen och planeras återupprepas vart 6:e år. Vilka krav som kommer att ställas på övervakning av grundvattenkvalitet i samband med införandet av vattendirektivet är ännu oklart.

Övervakning av miljöns inverkan på människors hälsa

Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet sker till stor del med det övergripande syftet att förbättra tillståndet för människors hälsa. Miljöövervakning inom området kommer att utvecklas framöver så att en större koppling till tillsynsarbetet och utveckling mot ett mer strategiskt arbete framöver blir möjligt. Pågående aktiviteter är:

- Inom miljömiljardsprojektet Hälsomässigt Hållbara Hus (3H-projektet) utförs en övervakningsinsats där upplevda hälsobesvär i inomhusmiljön kopplas till olika faktorer i byggnaden och boendet för att kunna ta fram underlag för effektiva åtgärder.
- Luftövervakning.
- Bullerkartläggning.
- Radon- och badkvalitetskartläggning.
- Kartläggning av barns tillgång till nära grönområden.

Inom flera av dessa områden ligger Stockholms miljöövervakning i framkant, både nationellt och internationellt.

Ekonomisk hushållning och sänkt skatt

Nämndens mål

Nämndens mål inom detta område är att rutiner och policys för handläggning och styrning ska stödja ökad effektivitet och kvalitet i verksamheten.

Förutsättningar för nämndens arbete med verksamhetsplan 2007

Kommunfullmäktige har beslutat om en ekonomisk ram som uppgår till 129,0 mnkr i kostnader och 47 mnkr i intäkter, dvs. en nettobudget om 82,0 mnkr. Jämfört med år 2006 minskar därmed nettobudgeten med 29 mnkr. Kostnaderna minskar med 25,0 mnkr för effektivisering och prioritering av kärnverksamheten och intäkterna ökar med 4,0 mnkr för ändrad taxekonstruktion för livsmedelsavgifter. I kommunfullmäktiges budget finns också omslutningsförändringar dvs. ökade kostnader och intäkter, om 5,7 mnkr, avseende bl.a. miljöbalkstaxan år 2005. De ökade intäkterna för livsmedelskontrollen innebär en ökad intäktsfinansiering och det framgår av kommunfullmäktiges budget att skattefinansierings-

graden ska successivt minska med målet att år 2007 ska nämnden ha en skattefinansieringsgrad på 25 procent

I plan för 2008 finns ytterligare en neddragning av kostnaderna med 25 mnkr vilket ger en nettobudget på 57,0 mnkr.

Effektiviseringar

Miljö- och hälsoskyddsnämnden måste göra kraftiga besparingar framför allt till följd av effektiviseringskravet i Kommunfullmäktiges budget. Besparingar sker framförallt genom indragning av tjänster. För att nå nettobudgeten 82 mnkr dras kostnaderna ned med sammanlagt 19,4 mnkr samtidigt som intäkterna ökar med 9,6 mnkr exkl. föreslagna omslutningsförändringar för miljöbilprojekten. Personalkostnaderna dras med 10,3 mnkr motsvarande 21 anställningar. Bland de större kostnadsneddragningarna kan nämnas inköp av konsulttjänster (4,0 mnkr), information (0,9 mnkr), lokalhyra främst för MCFF lokaler vid Serafimergränd (1,4 mnkr), ersättning till livsmedelsverket utgår (2,1 mnkr), utbildning (0,5 mnkr) resekostnader (0,3 mnkr), tele- och datakommunikation (0,7 mnkr).

Bland intäktsökningarna märks framför allt de årliga avgifterna för livsmedelskontrollen (7,8 mnkr), godkännande av livsmedelslokaler (1,0 mnkr) och ansökningar inom livsmedelskontrollen (0,5 mnkr). Däremot minskar intäkterna för livsmedelskontrollens EU-tillsyn (0,7 mnkr). Inom miljöbalksområdet ökar de fasta avgifterna (0,5 mnkr), timavgifterna (0,2 mnkr), ansökningsavgifterna (0,6 mnkr). SLB:s intäkter beräknas öka (0,5) mnkr för tekniska utredningar).

De största neddragningarna avser verksamheterna Miljöcentrum för företag (MCFF) och Agenda 21. MCFF avvecklas efter första halvåret 2007. Verksamheterna hör inte till nämndens kärnverksamheter och prioriteras inte i kommunfullmäktiges budget. Agenda 21 integreras i stadens ordinarie miljöarbete och kommer inte längre att samordnas genom Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Den nya avdelningen för verksamhetsstöd har en central roll i förvaltningens arbete med effektiviseringar. Avdelningen innebär att organisationen blir flackare. Enheterna tas bort och ersätts av olika samordningsfunktioner. Under första halvåret 2007 kommer alla avdelningar och enheter att genomlysas och effektiva rapportsystem att skapas. Det kommer att utgöra grunden för verksamhetsplaneringen 2008. Avdelningen har också ansvaret för att de administrativa rutinerna förbättras och förenklas. Det är ett arbete som ska drivas i nära samarbete verksamhetsavdelningarna och i praktiken måste all personal involveras för att rutinerna ska utformas på ett ändamålsenligt sätt. Självfallet ska också de fackliga organisationerna ges goda förutsättningar att nära följa arbetet med administrativa förbättringar.

Medarbetarna

När Miljö- och hälsoskyddsnämnden har beslutat om verksamhetsprogrammet vidtar arbetet att fastställa den övertalighet som verksamhetsprogrammet föranleder. Förvaltningen kommer att föra förhandlingar med de fackliga organisationerna för att fastställa turordningskretsar och till följd därav vilka medarbetare som kommer att bli övertaliga. Som tidigare har framhållits är förvaltningsledningens inriktning att så långt det går minimera antalet medarbetare som måste lämna förvaltningen. De vakanser som kommer att uppkomma genom naturlig personalomsättning och som en följd av eventuella avgångar med avtalspension ska i första hand tillsättas med anställda från Miljöförvaltningen så länge kravet på tillräckliga

kvalifikationer kan upprätthållas. Förvaltningsledningen har som målsättning att dessa förhandlingar ska vara avslutade den 1 mars 2007.

Målet för stadens personalpolitik är att staden ska vara en modern och attraktiv arbetsgivare. Prioriterade områden i stadens budget är bl.a. kompetensförsörjning, chefsförsörjning och ledarutveckling samt arbetet för sänkt sjukfrånvaro, aktiv rehabilitering och hälsofrämjande insatser.

För Miljöförvaltningen är 2007 ett år av omstrukturering. Personalarbetet kommer till stor del att handla om neddragningar och övertalighet. Samtidigt måste vi blicka framåt och se till att vi hela tiden har rätt kompetens för de arbetsuppgifter vi ska utföra. Utvecklingen på Stockholms arbetsmarknad är positiv och det är framförallt unga välutbildade som får jobb. Det innebär en god arbetsmarknad för många av förvaltningens medarbetare. Vi måste vara en attraktiv arbetsgivare för att undvika ökad personalomsättning. Vi har en bra åldersfördelning och inga problem med generationsväxling. Förvaltningen fortsätter sitt samarbete med universitet och högskolor och erbjuder praktik och examensarbeten som ett sätt att säkra kompetensförsörjningen.

Miljöförvaltningen ska hålla sjukfrånvaron på en fortsatt låg nivå genom att fortsätta arbetet med hälsofrämjande insatser och en aktiv, tidig rehabilitering. Arbetsmiljöarbetet sker enligt de arbetsmiljöplaner varje avdelning arbetat fram. Viktiga frågor under året blir att fortsätta att förbättra den fysiska arbetsmiljön med ergonomiskt riktiga arbetsplatser och att motverka och hantera stress. Särskilt uppmärksammas de arbetsmiljöproblem som kan bli följderna av neddragningar och övertalighet. Arbetsmiljöarbetet sker i nära samarbete med företagshälsovården.

Arbetet med kompetensutveckling följer de planer som resp. avdelning tagit fram. Varje medarbetare har dessutom en individuell plan för kompetensutveckling. Några exempel på större utbildningsinsatser under året är utbildning inom livsmedelshygien, effektivt och målgruppsanpassat skrivande samt konsultativt arbetssätt. Nya arbetsprocesser och förändrade arbetssätt kan också komma att kräva kompetensutvecklingsinsatser. Under året kommer vi att inleda arbetet med att utforma ett program för ledarskapsutveckling. Vi fortsätter arbetet med att förtydliga och förankra de personalpolitiska dokumenten. Arbetet med uppföljning inom personalområdet kommer att utvecklas och samordnas med den ekonomiska uppföljningen.

Omstruktureringsåtgärder

Besparingarna innebär att 14 anställningar dras in vid årsskiftet. Miljö- och hälsoskydds nämnden begär hos Kommunstyrelsen att kostnaderna för övertaligheten kommer att finansieras med centrala medel fr.o.m. 1 januari 2007. För enheten Miljöcentrum för företag (MCFE) utreds under första halvåret om en regional samverkan är möjlig. Indragningarna fördelar sig på de olika avdelningarna med 1 ekonomiassistent och 1 informatör på avdelningen för verksamhetsstöd, 3 inspektörer/administrativa assistenter på avdelningen för hälsoskydd, 4 handläggare på avdelningen för miljöövervakning samt 5 handläggare på avdelningen för plan och miljö. Dessutom kvarstår att lösa övertalighet för 1 befattning från 2006. Arbetet med övertalighet följer stadens avtal vid omställning.

Arbetsmiljökonsekvenser

Riskbedömning

Stora förändringar och neddragning av verksamhet skapar under en period oro och ovisshet. Detta kan leda till stress som i sin tur kan orsaka ohälsa. Beslut om neddragningar drabbar inte enbart de som direkt berörs utan påverkar alla. Inarbetade arbetsgrupper kan splittras, arbetsbelastningen kan öka och trivseln på arbetsplatsen påverkas negativt. Det finns en ökad risk för sjukfrånvaro och ökad personalomsättning. Det är ännu inte klart vilka arbetsuppgifter som upphör och vilka anställda som berörs. Miljöförvaltningen återkommer om detta i särskild ordning.

Åtgärder och handlingsplan

Under tider med stora förändringar är öppenhet och kommunikation av största betydelse. Kommunikation måste ske på olika sätt och i olika former, muntligt och skriftlig, i enskilda samtal och på arbetsplatsträffar/förvaltningsgrupp. Information behöver upprepas eftersom man i en pressad situation inte alltid uppfattar allt vid första tillfället. Informationen ska vara öppen, tydlig och lika för alla.

Ledarskapet är centralt vid förändring och omstrukturering. Cheferna behöver vara tillgängliga, ha tid för samtal och fånga upp signaler på oro och stress. Det är viktigt att vara uppmärksam på och ha förståelse för de stressreaktioner som kan uppkomma, irritation och koncentrationssvårigheter är vanliga reaktioner. Det är särskilt chefens ansvar att hantera men även viktigt för arbetskamrater att tänka på.

Respektive chef ska

- se till att vara tillgänglig för samtal och för att fånga upp signaler på oro och ohälsa
- se till att alla medarbetare får en öppen och tydlig information
- se till att göra nödvändiga prioriteringar tillsammans med medarbetarna
- särskilt följa arbetsmiljökonsekvenser genom att kontinuerligt behandla frågan på arbetsplatsträffar
- se till att medarbetare som behöver får särskilt stöd
- se till att medarbetare som till följd av omstruktureringar behöver det får nödvändig kompetensutveckling.

Ledningsgruppen har ett särskilt ansvar för att se till att informationen blir öppen, tydlig och lika för alla. Förvaltningsgruppen (FG) har som uppgift att följa arbetsmiljöfrågorna. FG följer också sjukfrånvaro och personalomsättning. Företagshälsovården är en resurs i arbetet både på organisations- och individnivå.

Verksamhetsutveckling för Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningen har under 2005/2006 gjort en bred översyn av hela sin verksamhet. Syftet med översynen var att ge förvaltningen ett underlag för att bedöma behov av verksamhetsutveckling samt dess behov inför framtida krav som antogs medföra minskade resurser och ökade krav på effektivitet och resultat. Under 2006 inleddes projektets genomförandefas att inletts vilken kommer att fortgå under 2007 med ett successivt införande av ändrat arbetssätt.

Internt miljöprogram

Miljöförvaltningens interna miljöarbete styrs upp med hjälp av en särskild plan. Planen visar målsättningarna för miljöarbetet och aktiviteter för att uppnå målen. Se bilaga 4.

Lokalförsörjning

Huvuddelen av Miljöförvaltningens förhyrda lokaler omfattar 5122 kvm kontor och 360 kvm teknikutrymme på Fleminggatan 4 samt kontor om 275 kvm på Serafimergränd. Övriga lokaler består av 360 kvm teknikutrymme på Fleminggatan 4 och Klarabergsviadukten 59-63 omfattande verkstad för mätverksamhet, kylutrymme, utrymme för luftmätningstrustning, arkiv och fordonsuppställning. Dessutom finns 18 st parkeringsplatser. Hyresavtalen för dessa lokaler gäller till och med år 2008. Under 2007 blir det en minskning av personalstyrkan pga. besparingskrav. VP 2007 förutsätter en neddragning av lokalkostnaderna med 5 procent som ska inhämtas genom yteffektivisering. Neddragningarna 2007 möjliggör minskning av lokaytan men samtidigt kan på sikt förutses ökat behov till följd av rekrytering av personal till Livsmedelskontrollen.

Taxor och avgifter

Under 2006 har kommunfullmäktige beslutat om att nivån 800 kr/timme fr.o.m. 1 januari 2007 ska användas för objektsrelaterad livsmedelskontroll. Timtaxan kommer därigenom att ligga på samma nivå som för tillsynen inom miljöbalksområdet. Tidigare har taxan för livsmedelskontroll bestämts av staten. Taxan för objektsrelaterad livsmedelskontroll har omarbetats i grunden i enlighet med statliga förordningar. I princip ska taxan ge en självkostnadsfinansierad objektsrelaterad livsmedelskontroll. Avgiftsuttaget är riskbaserat i enlighet med statliga normer. Inledningsvis klassificeras samtliga verksamhetsutövare enligt den lägsta sk. erfarenhetsklassen. Erfarenhetsklassningen (och därmed kontrolltiden) kommer att öka stegvis under en fyraårsperiod vid objekt där livsmedelshygieniska brister kvarstår. Övrigt myndighetsarbete inom livsmedelsområdet (t.ex. icke objektsrelaterad kontroll) får inte avgiftsbeläggas och ska liksom huvuddelen av djurskyddstillsynen finansieras via budgetmedel.

Avgifterna för den fasta tillsynen enligt miljöbalken är oförändrade sedan år 2005. Dock planeras en översyn av vissa timbaserade avgifter år 2007. Inför år 2008 planeras en mer omfattande översyn av taxan enligt miljöbalken.

Omslutningsförändringar

Totalt begärs 43,4 mnkr i omslutningsförändring enligt nedan:

- Projekt inom miljömiljarden ska redovisas som omslutningsförändringar. Kostnader och intäkter beräknas öka med 29,7 mnkr resp. 29,7 mnkr.
- Miljöbilsprojektens kostnader täcks dels av ett kommunbidrag om 6,6 mnkr, dels av intäkter. Den del som intäktsfinansieras uppgår till 7,9 mnkr och redovisas som en omslutningsförändring.
- Ökade kostnader och intäkter inom miljöbalkens område och div. andra områden uppgår till sammanlagt 5,8 mnkr. Se tabellbilagan.

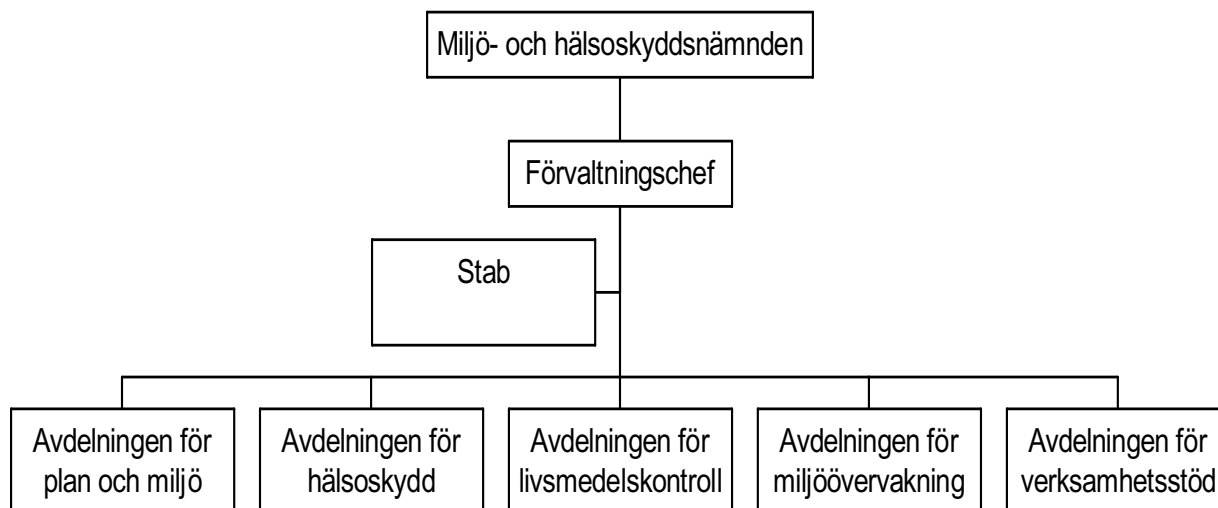
Miljöförvaltningens ekonomi på fyra sätt

Delverksamhet	Mnkr	%	Avdelning	Mnkr	%
Myndighetsarbete	80,6	47	Plan och miljö	39,3	23
Miljöövervakning	22,0	13	(varav miljöbilsprojekten)	14,5	
Miljöbilsprojekten	14,5	8	Hälsoskydd	23,8	14
Gemensamt	25,6	15	Livsmedelskontrollen	31,9	18
Miljömiljarden	29,7	17	Miljöövervakningen	22,0	13
			Verksamhetsstödet	19,0	11
			(varav förvaltningsövergr.)	5,2	
			(varav Information)	2,0	
			(varav IT)	4,1	
			Miljömiljarden	29,7	17
			Förvaltningschef/Stab	5,6	3
			Nämnden	1,1	1
Summa	172,4	100	Summa	172,4	100
Resurser			Finansiering		
Personal	99,9	58	Intäkter för:		
Lokalkostnader	11,7	7	- Miljöbalkstillsyn	20,1	12
Konsulter	29,9	17	- Livsmedelskontroll	25,9	15
Material köpta tjänster	30,9	18	- Uppdragsverksamhet	5,6	3
			- Bygglovsvgranskning	0,3	0
			- Miljöbilsprojekten	7,9	5
			- Miljömiljarden	29,7	17
			- Övrigt	0,9	0
			Skattemedel	82,0	48
Summa	172,4	100	Summa	172,4	100

Övriga redovisningar

Organisation

Nedan beskrivs organisationen som den ser ut i början av 2007.

Verksamhetsbeskrivning

I uppgifterna om antal anställda nedan, ingår inte tillfälliga anställningar avseende projekten inom Miljömiljard och Kompetensfond.

Nämnden

Mnkr	VP 2007	Prognos 2006	Utfall 2005
Kostnader	1,1	1,0	1,0

Nämnden svarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden. Dess verktyg är främst tillsyn och övervakning.

Förvaltningschef och stab

Mnkr	VP 2007	Prognos 2006	Utfall 2005
Kostnader *	5,6	6,2	7,0
Intäkter			
Anställningar	6	6	6

*inkl lokalkostnad

Förvaltningschef och stab svarar för stöd till nämnd och ledning och stöd till förvaltningen i strategisk planering, internationella frågor, omvärldsbevakning, juridik och controllerfunktion.

Avdelningen för plan och miljö (Plan och miljö)

Mnkr	VP 2007	Prognos2 006	Utfall 2005
Kostnader*	39,3	49,2	43,1
varav miljöbilar	14,5	21,2	17,0
Intäkter	16,5	22,6	18,1
varav miljöbilar	7,9	13,7	9,1
Anställningar	47	52	49

*inkl. lokalkostnad

Arbetet ska under 2007 präglas av ett effektivt och serviceinriktat tillsynsarbete för att underlätta för olika verksamheter att följa miljöbalkens bestämmelser samt att minimera störningar.

Ett viktigt område är att stödja andra förvaltningar vid planeringen av ny bebyggelse och nya trafiksystem. Vidare ansvarar avdelningen för miljöbalkens tillsynsområden vg. biologisk mångfald och naturskyddade områden, miljöfarlig verksamhet, t.ex. industrier, förorenade markområden och byggnader, kemiska produkter och varor samt farligt avfall.

Avdelningen verkar för att byggnader och mark blir fria från olika former av hälso- och miljöfarliga ämnen. Vidare pågår ett kontinuerligt arbete med att begränsa buller från trafiken och för att förbättra luftkvaliteten och avdelningen ansvarar även för Miljöbilar i Stockholm.

Enheten Trafik & Energi

Består av 13 åa. 2007 samt 5,6 åa. därutöver för miljömiljards- och EU-projekt.

Arbetsområden som enheten kommer att arbeta med 2007 är:

- Trafikens miljöstörningar (väg-, spår- och flygtrafik, hamnar och sjöfart samt transportintensiva verksamheter).
- Byggnader av trafikinfrastruktur (Citybanan, N. Länken, Årstabron etc.).
- Motorbanor samt buss- och tågdepåer.
- Energiproduktion (värme- och kraftvärmeanläggningar samt värmepumpar >100 kW).
- Energianvändning i fastigheter.
- Stadens klimatarbete (samordning, finansieringslösningar, kommunikation etc.).

Enheten Mark och plan

Består av 12 åa. 2007

Arbetsområden som enheten kommer att arbeta med 2007 är:

- Tillsyn över miljöfarlig verksamhet och förorenade områden.
- Tillsyn av skyddade områden.
- Att stödja stadsbyggnadsnämnden, exploateringsnämnden och trafik- och renhållningsnämnden med kompetens inom områdena miljö och naturvård för att möjliggöra en utveckling av staden samt besvara remisser från SBK.

Enheten Företag

Består av 13 åa. 2007.

Arbetsområden som enheten kommer att arbeta med 2007 är:

- Tillsyn över miljöfarlig verksamhet (grafiker, bilvårdsanläggningar, verkstäder, läkemedel, livsmedel, kemisk industri, avfallsanläggningar, tvätterier mm).
- Tillsyn över kemiska produkter.
- Tillsyn över farligt avfall, speciellt bygg- och rivningsavfall.
- Besvara remisser från länsstyrelsen och miljödomstolen ang miljöfarlig verksamhet.
- Tillsyn över förorenade byggnader (PCB och kvicksilver).

Miljöbilar i Stockholm

Består av 6 åa. 2007.

Arbetsområden som gruppen kommer att arbeta med 2007 är:

- Verka för att stadens sammantagna bilpark består av miljöbilar senast år 2010 med undantag för utrycknings- och specialfordon.
- Verka för att öka antalet bensinstationer i staden för alternativa fordonsbränslen samt utveckla en strategi för biogas och andra miljövänliga drivmedel i Stockholm.
- Genomföra beslutade EU-projekt i enlighet med de beslutade projektplanerna.

Avdelningen för hälsoskydd (Hälsoskydd)

Mnkr	VP 2007	Prognos 2006	Utfall 2005
Kostnader *	23,8	26,1	23,9
Intäkter	12,2	12,5	10,4
Anställningar	41	44	45

*inkl lokalkostnad

Hälsoskydd arbetar för att främja en sund miljö inom områdena inomhusmiljö i bostäder och offentliga lokaler, folkhälsa, radon, smittskydd, avfall, enskilda avlopp, köldmedier, badvatten samt olika prövningstillstånd som t.ex. värmepumpar.

Verksamhetens främsta syfte är att tillförsäkra stockholmarna en sund inre och yttre miljö och strävan är en hållbar utveckling så att även nästa generation får möjlighet att njuta av en så oförstörd miljö som möjligt. För att nyttja resurserna där de gör störst insats för miljön, kommer en övergång från händelsestyrt till målstyrt arbetssätt att präglade verksamheten, t.ex. genom att verka för en väl fungerande egenkontroll hos verksamhetsutövare och fastighetsägare. Hälsoskydd består av två enheter: Inomhusmiljö och Ren luft, mark och vatten.

Hälsoskydds kundtjänst besvarar cirka 13 000 telefonsamtal per år från stadens medborgare och verksamhetsutövare.

Avdelningsledningen

Består av 2 åa. 2007.

Enheten Inomhusmiljö

Består av 19,75 åa. 2007 samt 1 åa. därutöver för KLIMP-projekt. Arbetsområden som enheten kommer att arbeta med 2007 är:

- Bostäder –Inomhusmiljö och buller.
- Skolor och förskolor.
- Övriga lokaler (vårdlokaler, äldreboende, gym, hotell etc.)

- Restaurang och evenemang / Höga ljudnivåer.
- Smittskydd.
- Tobak.

Prioriterade åtaganden för 2007 är:

- Bedriva tillsyn på 150 skolor och förskolor.
- Bedriva tillsyn på 200 fastighetsägare.

Enheten Ren luft, mark och vatten

Består av 19,25 åa. 2007 samt därutöver KLIMP (informationsprojekt) ca 0,3 åa. och MILJÖMILJARD (avloppslösningar på Lambarö) ca 0,2 åa.

Arbetsområden som enheten kommer att arbeta med 2007 är:

- Tillståndsprovning av bergvärme, enskilda avlopp och latrinkomposter.
- Tillsynsområden är avfall (ej farligt avfall) för att minska nedskräpning och öka återvinningen.
- Villaoljetankar för att undvika markförorening.
- Köldmedier för att behålla ozonskiktet.
- Bassänger och plaskdammar för att minska smittriskerna.
- Eldning för att minska störning.
- Övervakning av strandbaden vad gäller bakterier och algblomning för att informera om badvattenkvaliteten.
- Radon.

Prioriterade områden 2007:

- Värmepumpar.
- Radontillsyn på 500 fastighetsägare.

Avdelningen för livsmedelskontroll (Livsmedelskontrollen)

Mnkr	VP 2007	Prognos 2006	Utfall 2005
Kostnader *	31,9	33,6	30,1
Intäkter	25,9	18,9	18,9
Anställningar	52	52	53

*inkl lokalkostnad

Avdelningen för livsmedelskontroll – Livsmedelskontrollen – utövar tillsyn och kontroll inom ramen för myndighetsutövning inom områden relaterade till livsmedelslag, djurskyddslag och smittskyddslag.

Myndighetsutövning i snäv bemärkelse utövas genom registrerings- och godkännandeprövning, kontrollverksamhet, avgiftsadministration, provtagning av livsmedel, remisshantering och annan lagstiftningsrelaterad ärendehandläggning, lagstiftningsrelaterade utredningar m.m.

Dessutom genomförs också vissa informations- och utbildningsinsatser samt påverkansarbete/lobbying för förbättrad livsmedelshygien, förbättrat djurskydd och förbättrad lagstiftning avseende avdelningens tillsynsområden. Aktuella målgrupper är företag,

branschorganisationer samt flera av statens, landstingets och kommunernas organisationer. Ämnesområdena är härvidlag relaterade till lagstiftningen för livsmedel, djurskydd och smittskydd.

Verksamheten syftar till:

- Säkra livsmedel till konsumenten.
- Redliga livsmedel till konsumenten.
- Djurhållning utan onödigt lidande och sjukdom.

Avdelningen är indelad i tre enheter efter typ av objekt:

Enheterna SE och BTP (Livsmedel)

Enheterna ansvarar för myndighetsutövning med kontrollverksamhet över storhushåll, evenemang, butiker, tillverkare och partihandel, totalt c:a 6 000 objekt. Tillsynstid för enskild anläggning bestäms utifrån anläggningstyp, antal anställda, produktionsvolym och risker i hanteringen enligt en nationellt framtagen riskklassificering.

Uppföljning görs av klagomål och anmälan från allmänhet och producenter av misstänkta matförgiftningar. Dessutom besvaras remisser inom livsmedelsområdet.

Kontrollen bedrivs utifrån lagar, förordningar och föreskrifter som reglerar livsmedels- hantering och produktion avseende objekt godkända enligt Förordning (EG) nr 852/2004 om livsmedelshygien. Förutom objektsrelaterad kontroll genomförs också olika typer av provtagningsprojekt som en del av tillsynsarbetet.

AD-enheten (Livsmedel inklusive dricksvatten samt djurskydd)

Enheten ansvarar för myndighetsutövning med kontrollverksamhet över dricksvatten- ledningsnätet och animala livsmedelsanläggningar, tidigare kallat EU- anläggningar, c:a 130 objekt. Uppföljning görs av klagomål från allmänhet avseende dricksvattnet. Dessutom besvaras remisser inom livsmedelsområdet. Enheten svarar också för stadens djurskyddstillsyn.

Avdelningen för miljöövervakning (Miljöövervakningen)

Mnkr	VP 2007	Prognos 2006	Utfall 2005
Kostnader *	22,0	32,0	27,1
Intäkter	6,0	8,1	7,2
Anställningar	26	37	35

*inkl lokalkostnad

Avdelningen har ålagts ett besparingskrav, jämfört med innevarande års budget, på 31 procent inklusive MCFF samt 17 procent exklusive MCFF.

För att nå denna besparing kommer följande åtgärder att vidtas:

- Miljöcentrum för företag avvecklas från Miljöförvaltningen (7 fasta tjänster och en total anslagsbudget om 6,4 mnkr). På grund av enhetens åtaganden gentemot företag och organisationer kommer avvecklingen att ta en viss tid. Detta kommer att ge en fortsatt kostnad för personal och verksamhet under första halvåret 2007.
- SLB avvecklar en tjänst samt ökar sina intäkter med 500 tkr.
- Agenda 21 samordning avvecklas (2,5 tjänster) samt konsultmedel om 200 tkr dras in.
- Konsultmedel om 200 tkr dras in från EMS.
- Medel för utveckling av GIS dras in med 650 tkr.

Miljöövervakningen har under 2006 bestått av fyra enheter, SLB-analys, Enheten för miljö och samhälle (EMS), Programenheten samt Miljöcentrum för företag (MCFF). Avdelningen kommer under 2007 att ombildas till en avdelning med två enheter (SLB samt EMS.) Därutöver ingår en projektanställning knuten till miljömiljarden, ”10-miljonerspotten”. samt en projektanställning som finansieras genom EU-projektet ScorePP.

Enheten SLB

Enheten kommer att bestå av 11,5 fasta anställningar. Vid enheten bedrivs kontroll av utomhusluft enligt EG-direktiv och svensk lagstiftning. I detta arbete övervakar SLB-analys luften och de orsakssamband som ligger bakom en förändrad luftkvalitet genom att:

- Kartlägga luftföroreningskällor och andra slag av påverkansfaktorer.
- Ta fram och sammanställa data om utsläpp av alla föroreningar till luft.
- Mäta och beräkna luftföroreningshalter och informera allmänhet och berörda aktörer om läget i förhållande till normer och mål.
- Beräkna luftföroreningars exponering på miljö och människa t ex genom MKB och HKB i samhällsplaneringen och som underlag för forskning om miljö- och hälsoeffekter.
- Analysera åtgärdseffekter och föreslå effektiva åtgärder om luftkvaliteten inte är godtagbar i förhållande till normer eller mål.

Enheten för Miljö och Samhälle – EMS

Enheten består av 12 årsarbeten 2007 samt därutöver 2 årsarbeten för miljömiljards- och EU-projekt. Arbetsområden som enheten kommer att arbeta med år 2007 är:

- Miljöprogrammet.
- Vattenprogrammet.
- Miljö- och hälsoutredningen.
- Miljöövervakning enligt nämndens reglemente (vatten, mark, biologisk mångfald, miljöns inverkan på människors hälsa) samt samhällets materialflöden.
- Framtagande av en miljöövervakningsplan.
- Drift och utveckling av Miljöbarometern.
- Hälsomässigt Hållbara Hus – 3H (Miljömiljarden).
- Nya gifter – nya verktyg (Miljömiljarden).
- Handlingsplan för Tyresån (Miljömiljarden).
- Tiomiljonerspotten (Miljömiljarden).
- EU-projektet ScorePP.
- Deltagande i regionala miljöövervakningssamarbeten.

Miljöcentrum för företag

Under 2007 omfattar verksamheten 3 årsarbeten, alltså 6 personer på heltid i 6 månader. Kostnaderna (exkl. OH) uppgår till 3 125 tkr varav 1 125 tkr finansieras av intäkter. Enheten avvecklas från Miljöförvaltningen per 30 juni 2007.

Miljöcentrum för företag (MCFF) är Stockholms stads plattform för samverkan mellan staden och näringslivet på miljöområdet. Enheten ansvarar för Klimatneutrala företag, Stockholm Sustainable Region, klokainvesteringar.nu, Stockholms stads miljödiplom, Båtbottentvättar i Stockholm med mera.

Avdelningen för verksamhetsstöd (Verksamhetsstöd)

Mnkr	VP 2007	Prognos 2006	Utfall 2005
Kostnader *	19,0	20,9	20,9
Intäkter			
Anställningar	17	19	27

*inkl.lokalkostnad

En ny avdelning för Verksamhetsstöd har inrättats. Den kommer att ha ansvar för ekonomi, personal, registratur, nämndkansli, IT, kontor, inköp och kommunikation. Avdelningen verksamhetsstöd har en gemensam chef. Då antalet medarbetare reducerats till 17 personer enligt föreslagen VP kommer behovet av enhetschefer vara begränsat. Därför kommer alla medarbetare att rapportera direkt till avdelningschefen. Däremot kommer det att finnas funktionsansvariga t ex i personalchefsfunktionen som därmed representerar miljöförvaltningen vid gemensamma möten m.m. inom staden.

Avdelningen ger service, utreder och samordnar samt stöder förvaltningen inom avdelningens olika verksamhetsområden. Avdelningen arbetar konsultativt och stödjande för förvaltningens hela verksamhet.

Miljömiljard per avdelning 2007 (mnkr)

Plan och miljö	15,2
Hälsoskydd	0,1
Miljöövervakningen	14,4
Totalt	29,7

I tabellen särredovisas projektmedlen från Miljömiljarden. Dessa medel ligger inte inom avdelningarnas egentliga budget och är av tillfällig natur. Projekt varar åren 2004-2008.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Nämndens budget/verksamhetsplan 2007

Mnkr	KF budget 2007	Av nämnden redovisade omslutnings- förändringar	Nämndens budget efter omslutnings- förändringar
	1	2	3
Driftverksamhet			
Kostnader	129,0	43,4	172,4
Tillsynsarbete	74,8	5,8	80,6
Miljöövervakning	17,9	0,0	17,9
Programverksamhet	4,1	0,0	4,1
Informationsverksamhet	2,0	0,0	2,0
Gemensam verksamhet (nämnd, förvaltningsledning och administration, IT)	23,6	0,0	23,6
Miljöbilsprojekten	6,6	7,9	14,5
Miljöcentrum	0,0	0,0	0,0
Internationellt arbete	0,0	0,0	0,0
Miljömiljarden	0,0	29,7	29,7
Övrigt	0,0	0,0	0,0
Intäkter (-)	-47,0	-43,4	-90,4
Tillsynsavgifter	-40,2	-5,8	-46,0
Uppdragsverksamhet	-5,1	-0,5	-5,6
Övriga intäkter	-1,7	-0,5	-2,2
Miljöbilsprojekten	0,0	-7,9	-7,9
Miljömiljarden	0,0	-29,7	-29,7
Miljöcentrum	0,0	1,0	1,0
Netto	82,0	0,0	82,0

Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten
Blankett avser nämnd som erhållit medel från miljömiljarden
Budget 2007 - verksamhetsplan

Uppgiftema nedan kommenteras på den blankett som skickats ut i särskild ordning från miljömiljardskansliet till respektive projektledare. Redovisade avvikelser kommenteras och analyseras.

Kostnader och investeringsutgifter

(-) minskade utgifter/kostnader, (+) ökade utgifter/kostnader

Mnkr	Projektnamn	2006		2007			2008			2009		(14) Total utgift/kostn. enl. KS beslut			
		(1) Utgift/kostn. t.o.m. 2006 (Urfall+ progn.)	(2) Plan 2007 enligt KS beslut	(3) fördyr- ing	(4) förskjut- ning	(5) övrigt	(6) Summa avvikelser (3 t.o.m. 5)	(7) Urfall utgift/kostn. 2007 (2+6)	(8) Plan 2008 enligt KS 2004	(9) Avvikelse	(10) Prognos utgift 2008		(11) Plan 2009 enligt KS 2004	(12) Avvikelse	(13) Prognos utgift 2009
	Projektnamn														
	Ta fram och sprida information om farligt avfall	1,8	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Klimatkampanj	7,3	4,5	0,0	0,3	0,0	4,8	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Hälsomässigt Hallbara hus - 3H	2,4	1,6	0,0	-0,2	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Nya gifter nya verktyg	2,0	7,1	0,0	0,0	0,0	7,1	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Undersökning av stadens markområden för bedömning av förorenad mark samt återställningsåtgärder	0,6	0,0	0,0	0,8	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Bidrag till skolklasser och organisationer för att förverkliga goda miljöprojekt	8,0	3,4	0,0	-0,1	0,0	2,9	1,1	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Miljötekniska undersökningar av förorenade områden	0,9	0,7	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Verktyg och handlingsplan för kostnadsreduktioner för att minska övergången i Mägelungen	1,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Bristfälliga enskilda avlopp	0,4	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Inrättandet av ett Energicentrum	2,4	5,3	0,0	0,6	0,0	5,9	4,0	0,0	4,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Däcktryckskampanj	2,1	0,9	0,0	0,2	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Fler miljöbilar i Stockholm	1,4	1,4	0,0	0,0	0,0	1,4	2,5	0,0	2,5	1,0	0,0	0,0	1,0	
	Klimatkonferens - Internationellt samarbete för ett fossilfritt Stockholm 2050	2,3	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Utveckling av w.w.w.kloka investeringar.nu	0,1	0,7	0,0	1,7	0,0	2,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Pilotprojekt båtbottnvättar i Stockholm	0,1	0,5	0,0	-0,1	0,0	0,4	0,4	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	
		32,8	26,5	0,0	3,6	0,0	29,7	8,8	0,2	9,0	1,0	0,0	1,0	72,4	

1. Utgifter/kostnader fr.o.m KS beslut 2004-10-06 t.o.m. 2006-12-31.
2. Ökad/minskad investeringsutgift/kostnad under året som även medför en totalt sett ökad/minskad investerings- och kostnad för projektet.
3. Ökad/minskad investeringsutgift/kostnad under året som stället belastar något annat år, dvs. påverkar inte den totala investeringsutgiften/kostnaden.
4. Ökad/minskad investeringsutgift/kostnad under året som i stället belastar något annat år, dvs. påverkar inte den totala investeringsutgiften/kostnaden.
- 7, 10, 13 Prognos utgift/kostnad.
14. Totalt beslutad utgift/kostnad under projektets genomförandeperiod enligt KS beslut 2004-10-06 och KS 2005-06-15.
15. Avser avvikelse jämfört med totalt beslutad investeringsutgift (kolumn 16).

TILLSYNSPLAN 2007

Version 2006-12-21

Innehållsförteckning

Inledning	3
Tillsynsplanen är ett strategiskt dokument	3
Krav på planen ställs av lagstiftningen	3
Tillsynsplanen och verksamhetsplanen hänger ihop	4
Tillsynens roll i miljöarbetet	6
Miljöförvaltningens tidigare tillsynsutredningar och tillsynsplaner	9
Mycket stort antal tillsynsobjekt leder till prioriteringsbehov	9
Strategiska frågor	10
Jämförelse med tidigare år	12
Så ska materialet läsas	14
Disponerat efter de olika lagarna	14
Utredning och förutsättning	14
Tillsyn av skyddade naturområden	15
Miljöfarlig verksamhet	19
Hälsoskydd	25
Förorenade områden	29
Kemiska produkter	33
Avfall	35
Livsmedelskontroll, Djurhållning, Smittskydd, Foder	37

Inledning

Tillsynsplanen är ett strategiskt dokument

Tillsynsplanen ska redovisa hur den lagstadgade tillsynen ska bedrivas av Miljö- och hälsoskyddsnämnden under år 2007 samt ge en utblick även mot 2008-2010.

I planen redovisas nämndens bedömning av det samlade tillsynsbehovet, hur tillsynen ska prioriteras med hänsyn till givna resurser samt på vilket sätt tillsynen bör bedrivas. I planen redovisas både de resurser som läggs på tillsyn och de intäkter som tillsynsavgifterna genererar. Då planen årligen uppdateras och revideras ingår planen i en löpande process där arbetet successivt kan utvecklas och prioriteringarna justeras allt efter nämndens bedömning.

Prioriteringarna av tillsynsarbetet är en viktig fråga för nämnden. Det är i tillsynsplanen som omfattningen av tillsynen inom olika områden och mellan olika branscher kan läggas fast. Det är också i tillsynsplanen som arbetsformerna för tillsynen kan avgöras. Tillsynsplanen är därför ett strategiskt styrdokument för tillsynsarbetet inom Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Tillsynsplaneringen är till för den egna verksamheten och samordnas med nämndens verksamhetsplanering och budgetarbete. Det finns inget formellt krav på redovisning av planen till regionala eller centrala myndigheter. Däremot finns det krav på vad tillsynsplaneringen ska omfatta.

Krav på planen ställs av lagstiftningen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är en specialreglerad kommunal verksamhet. Lagstiftningen ställer därför vissa krav på innehållet i tillsynsplanen.

Miljöbalken

Enligt miljöbalken ska tillsynsmyndigheten avsätta resurser som i tillräcklig grad svarar mot behovet av tillsyn samt ha personal med tillräcklig kompetens för tillsynsarbetet. Enligt lagstiftningen ska dessutom myndigheten årligen uppdatera sin tillsynsutredning med hänsyn till de förutsättningar som kan ha ändrats, d.v.s. tillsynsbehovet inom dess ansvarsområden.

Nämnden ska enligt lagstiftningen föra ett register över de verksamheter som fordrar återkommande tillsyn.

Utifrån tillsynsutredningen och registret ska, enligt lagstiftningen, nämnden dessutom årligen upprätta en tillsynsplan för hur tillsynen ska bedrivas.

Utöver detta ska nämnden regelbundet följa upp och utvärdera tillsynsverksamheten. På så vis kan det bedömas hur väl tillsynen lyckats med att nå uppsatta mål.

Livsmedelslagen

Motsvarande krav finns inom livsmedelslagstiftningen. Av EG-förordningar om livsmedels-hygien och offentlig livsmedelskontroll följer att lokala kontrollmyndigheten (lokala tillsyns-myndigheten) utarbetar en plan för den årliga kontrollverksamheten. På nationell nivå utarbetas parallellt den plan som i EG-förordningarna benämns nationella kontrollplanen. Planen ska fortlöpande följas upp och verksamheten utvärderas. För kontrollpersonal inom livsme-

delsområdet finns sedan år 2006 i EG-förordningar även detaljerade krav avseende kompetens.

Djurskyddslagen

Enligt djurskyddslagen ska Miljö- och hälsoskyddsnämnden eller motsvarande utöva kontrollen inom kommunen. Nämnden ska ha tillgång till djurskyddsutbildad personal i den omfattning som behövs för att man ska kunna fullgöra sina uppgifter på ett tillfredsställande sätt. Enligt djurskyddslagen är det inte reglerat hur kommunerna ska bedriva sin kontroll eller att kommunerna ska utarbeta en kontrollplan. Enligt Djurskyddsmyndighetens tillsynsråd bör kommunerna utarbeta en sådan plan som stöd för sitt tillsynsarbete.

Förvaltningslagen

Miljö- och hälsoskyddsnämnden och Miljöförvaltningen omfattas av krav enligt förvaltningslagen såsom myndighet. Enligt förvaltningslagen ska en myndighet lämna råd, upplysningar, vägledning, vara tillgänglig för allmänheten, samarbeta med andra myndigheter, handlägga ärenden så snabbt som möjligt, garantera rättsäkerhet för den enskilde m.m., allt inom myndighetens ansvarsområden. Kraven innebär omfattande administrativa skyldigheter och i praktiken en stor hantering av allmänhetens och verksamhetsutövarens ärenden och klagomål.

Tillsynsplanen och verksamhetsplanen hänger ihop

Alla ovannämnda krav på redovisning hänger samman med varandra och med verksamhetsplaneringen. Av denna anledning hanteras frågorna samlat.

Det är nämnden själv som tillsynsmyndighet som avgör vad som är tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens för tillsyn. Vidare avgör nämnden omfattningen och inriktningen för den lokala tillsynen inom ramen för lagstiftningen.

Tillsynsplanens avgränsning

Miljö- och hälsoskyddsnämndens tillsynsplan för år 2007 syftar till att beskriva den tillsyn som staden har ett lagstadgat ansvar att utföra inom sitt område. Därutöver har nämnden flera andra ansvar inom ramen för sin myndighetsutövning, bl.a. som remissorgan för statliga utredningar, vid planer för markanvändningen, bygglov, alkohol- och polisremisser m.m.. Dessa andra ansvar behandlas i verksamhetsplanen.

Ansvaret för strandskyddsdispenser ligger inte på Miljöförvaltningen och behandlas inte här.

Viss tillståndsprovning har delegerats till kommunen såsom tillstånd för installation av värmepump och enskilda avlopp. Denna verksamhet redovisas i tillsynsplanen under relevant kapitel i miljöbalken.

Tillsynens roll i miljöarbetet

Tillsynen har en viktig roll i det svenska miljöarbetet. Kommunernas ansvar är tydligt angivet i lagstiftningen.

Livsmedelslagen

Lagstiftning och dess följdföreskrifter som rör Miljöförvaltningens tillsynsområden har historiskt sett ofta tillkommit då det i verkligheten genom vetenskapliga undersökningar eller ge-

nom erfarenhet påvisats negativa miljö- och hälsoföreteelser. Syftet med lagstiftningen har varit att dessa missförhållanden ska förebyggas alternativt snabbt kunna spåras. Ett av de äldsta exemplen återfinns inom livsmedelsområdet då människor vid sekelskiftet insjuknade och dog i muskelvärk kombinerat med andra symtom. Så snart orsaken – trikinos – var klarlagd skapades ett regelverk som blev en samhällelig tillsynsuppgift. Trikinos är idag en sällsynthet både bland livsmedelsproducerande djur och människor.

Ett modernare exempel är från 1953 då det uppstod en stor salmonellaepidemi med ursprung i Alvesta. I epidemin dog 90 personer och 9 000 människor insjuknade. Något år senare fanns ett regelverk på plats som föreskrev aktiviteter såväl hos företagare som myndigheter. Det regelverk som skapades baserades på ett helhetsperspektiv med åtgärder inlagda i samtliga led i livsmedelskedjan. Alla föreskrivna insatser syftar till att spåra och förebygga negativa miljökonsekvenser d.v.s. salmonella hos djur, människor och i livsmedel samt foder. Sedan dess har den aktiva myndighetstillsynen varit miljöbefrämjande. Vi har inte upplevt någon lika stor katastrof orsakad av salmonella efter 1953.

Många fler exempel inom regelverk/tillsyn/myndighetsutövning finns som antingen riktar sig mot enskilda faror (t.ex. tuberkulos) eller mot faror i allmänhet (temperatur- och andra hygienkrav, karenstider för besprutningsmedel, antibiotika m.m.).

Allt fler områden har kommit att omfattas av regelverk med därtill kopplad tillsyn. Avsikten med regelverk och efterföljande tillsynsinsatser är genomgående att endera förebygga eller spåra livsmedelshygieniska brister och i förekommande fall ge utrymme för efterföljande tvingande myndighetsåtgärder. Under det senaste decenniet har lagstiftningen successivt flyttat över den konkreta primära kontrollen av att livsmedelshanteringen sker säkert och ansvaret för detta från tillsynsmyndighet till näringsidkare. Tillsynsmyndigheten har istället getts en tydligare roll som granskare av näringsidkares kontrollaktiviteter, d.v.s. offentlig kontroll av näringsidkares egenkontroll. Endast för köttbesiktning/köttkontroll vid slakteri har tillsynsmyndigheten idag fortfarande det primära ansvaret för kontrollen. Företagens ansvar anges mycket tydligt i EG-förordningar om livsmedelshygien. Åliggandet för kontrollmyndigheten att på plats granska detta tydliggörs i EG-förordningar om offentlig livsmedelskontroll.

Eftersom tillsynen är kopplad till i lagen beskrivna maktbefogenheter (såsom förelägganden och viten) finns ingen mer effektiv metod än korrekt myndighetsutövning för att befrämja god livsmedelshandling i de enskilda fall då näringsidkare vidhåller en lägre ambitionsnivå än samhället i övrigt enats om.

Det samlade regelverket inom livsmedelsområdet medför säkra livsmedel om det efterlevs. Regelverket är dock omfattande. Seriösa näringsidkare lever upp till regelverket. Oseriösa näringsidkare går antingen aktivt eller genom okunskap under lagens lägsta nivå. Genom tillsyn stressas de okunniga/passiva att ta sitt producentansvar och de "aktivt oseriösa" förmås genom myndighetsutövning att förändra förhållanden i livsmedelshandling som inte är i överensstämmelse med lagstiftningens säkerhetsnivå. För seriösa och kunniga näringsidkare kan informationsinsatser vara ett effektivt komplement till tillsyn. Utöver tillsynens positiva effekter på livsmedelshandling vid enskilda tillsynsobjekt bidrar en aktiv operativ tillsyn även till att konkurrensneutralitet mellan företag värnas.

Miljöbalken

På alla och envar vilar ansvaret att självständigt följa miljöbalkens regler och myndigheters eller miljödomstolars beslut eller domar. Dessutom omfattar ansvaret att undersöka resultaten

av miljöarbetet. Olika verksamheter och individer kommer att uppfylla detta ansvar i olika grad.

En viktig del av Miljö- och hälsoskyddsmyndighets arbete är att utreda vilket tillsynsbehov som finns, att upprätta och underhålla ett verksamhetsregister samt bedöma behovet av resurser och kompetens inom myndigheten. Med detta som grund utarbetas sedan tillsynsplanen. Tillsynsarbetet anpassas efter graden av ansvarstagande, ambitionsnivå m m hos den som en viss tillsynsinsats gäller. I både innehåll och frekvens behöver tillsynen anpassas till det tillsynsbehov som nämnden bedömer att en viss verksamhet eller åtgärd innebär. En viktig uppgift är att hitta kriterier och metoder för att kunna bedöma tillsynsbehovet vid en viss verksamhet eller åtgärd.

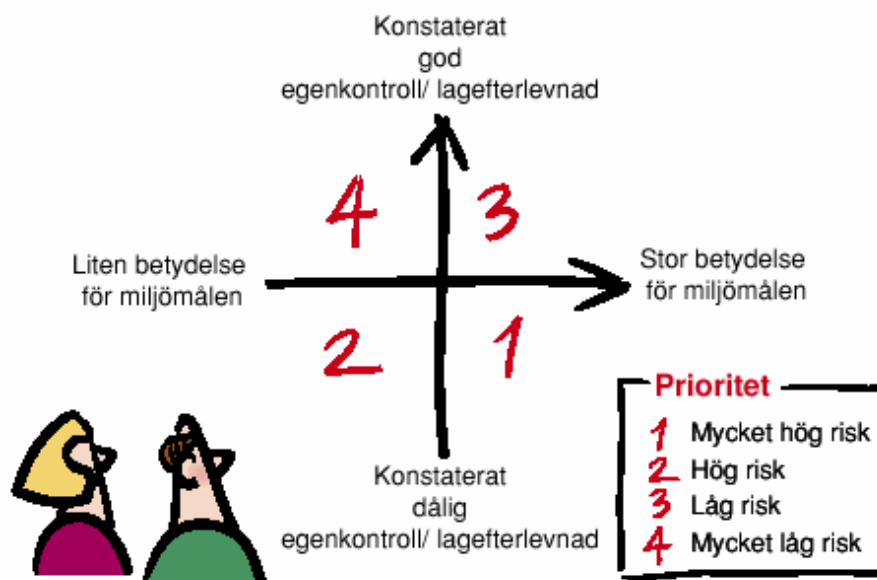

Fig. Välj tillsynsmetodik utifrån riskerna för lagöverträdelse som påverkar människors hälsa eller miljön.

Liksom andra myndigheter har Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten skyldigheter enligt förvaltningslagstiftningen, t.ex. att ge god service, att skyndsamt handlägga ärenden och lämna ut allmänna handlingar. Dessutom omfattas verksamheten av miljöbalkens regler om ingripanden för att skydda människors hälsa och miljön. Det handlar bl.a. om att:

- övervaka efterlevnaden av lagstiftningen,
- lämna råd och upplysningar i samband med besök och andra kontakter med dem som övervakningen riktar sig till,
- meddela förelägganden och förbud eller andra åtgärder som behövs för att gällande bestämmelser ska följas,
- meddela tillståndsbeslut och avge remissyttranden om ansökningar liksom att handlägga anmälningsärenden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är som tillsynsmyndighet skyldig att agera vid konstaterad avvikelse, eller risk för avvikelse från kraven enligt miljöbalken eller från krav som meddelats med stöd av balken.

Tillsynstrappan

En myndighets tillsynsuppgifter omfattas av flera rättsliga principer. All myndighetsverksamhet, särskilt åtgärder som innefattar myndighetsutövning, får endast vidtas om myndigheten har stöd för åtgärden i lag eller annan författning. Denna princip brukar kallas legalitetsprincipen. En annan viktig och grundläggande princip är objektivitetsprincipen som innebär att en myndighet i sin verksamhet ska beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet. En tredje och betydelsefull princip är proportionalitetsprincipen som innebär att de åtgärder av tvångskaraktär som en myndighet vidtar måste stå i rimlig proportion till det resultat man vill framtvunga (enkelt uttryckt, att myndigheten inte ska ta till ”mer våld än nöden kräver”). Schematiskt kan proportionalitetsprincipen uttryckas som en trappa. Myndigheten ska agera på den nivå som är aktuell i det enskilda ärendet.

1. Förvaltningen kan anta att verksamhetsutövaren inte klarar lagstiftningens krav. Förvaltningen kontaktar verksamhetsutövaren för att få en förklaring och eventuell rättelse samt informerar om lagstiftning och tillsynsavgifter.
2. Förvaltningen uppmanar verksamhetsutövaren att redovisa/utreda störningens/olägenhetens omfattning för människors hälsa och miljö samt att komma in med dessa uppgifter till förvaltningen.
3. Förvaltningen/nämnden förelägger eventuellt vid vite (om det inte kunnat ske på frivillig väg) verksamhetsutövaren att inkomma med uppgifter för att klargöra bedömningen av huruvida det föreligger problem.
4. Förvaltningen/nämnden förelägger verksamhetsutövaren eventuellt vid vite (om det inte kunnat ske på frivillig väg) att redovisa tänkbara åtgärder för att motverka störningen/komma tillrätta med problemet.
5. Förvaltningen/nämnden förelägger verksamhetsutövaren eventuellt vid vite (om den inte själv tar på sig detta frivilligt) att vidta vissa angivna åtgärder för att minska störningen
6. Förvaltningen/nämnden förbjuder eventuellt vid vite verksamhet som inte står i överensstämmelse med 2 kap MB.
7. Om de obligatoriska efterkontrollerna visar att förelägganden eller förbud inte respekteras förhöjer förvaltningen/nämnden eventuella viten i nya förelägganden eller förbud och/eller begärs dessa utdömda respektive begärs åtgärderna utförda tvångsvis av kronofogdemyndigheten.

Miljöförvaltningens tidigare tillsynsutredningar och tillsynsplaner

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt den 12 december 2000 att godkänna den första samlade tillsynsutredningen och tillsynsplanen. Tillsynsutredningen redovisade en samlad uppskattning av totala antalet tillsynsobjekt som fordrar en återkommande tillsyn jämte det resursbehov, räknat i årsarbetskrafter som tillsynsobjekten genererar. Utredningen angav ett uppskattat behov av 165 årsarbetskrafter för nämndens tillsynsarbete enligt gällande speciallagstiftning och därtill nödvändig administration och information.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt i juni 2003 att påbörja ett projekt med målstyrd tillsynsplanering. Syftet med projektet är att, utifrån en genomgripande analys, styra tillsynsplaneringen så att tillsynen på ett bättre sätt än idag kan prioriteras utifrån de betydande miljöaspekterna i samhället. Ett annat syfte med projektet var att skapa ett arbetssätt inom förvaltningen där tillsynen årligen följs upp och utvärderas mot samhällets värderingar av miljöfrågorna.

Under hösten 2003 och våren 2004 gjordes en första analys, utifrån de nationella miljömålen och mål för livsmedelstillsyn och djurskydd, av vilka verksamheter som ger upphov till betydande miljöaspekter. Denna analys godkändes av Miljö- och hälsoskyddsnämnden i maj 2004. Under 2006 har en ny miljö- och hälsoutredning tagits fram.

Nu används detta underlag till prioriteringarna i tillsynsplanen. I tillsynsplanen prioriteras de verksamheter som bedömts ge upphov till störst miljöpåverkan och där lagstiftningen ger oss möjlighet att minska denna påverkan, medan andra verksamheter ges lägre prioritet. Målstyrningen innebär även att arbetet inriktas mot att samordna nuvarande tillsyn över fastigheter till ett nytt samordnat tillsynsområde.

Den tidigare strategiska inriktningen att utveckla företagens egenkontroll, ge lika, rättssäker och snabb behandling samt att synliggöra tillsynsarbetet, ligger fast, liksom strategin att stärka målstyrningen.

Planen är, liksom tidigare år, sammanhållen och omfattar samtliga tillsynsområden.

Mycket stort antal tillsynsobjekt leder till prioriteringsbehov

Antalet objekt som kommunen har tillsyn över är omfattande, många tiotusentals, i förhållandet till de resurser som nämnden förfogar över. Kraven på tillsynen ökar. Stockholm växer och därmed antalet tillsynsobjekt. En allt mer medveten befolkning kräver samtidigt mer service från Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Fler klagar på störningar, fler vill ha upplysningar och råd och fler anmäler att de ska påbörja verksamheter som kräver nämndens agerande. Allt går inte att hinna med de givna resurserna. Prioriteringar måste ske. Tillsynsplanen är ett nödvändigt underlag för detta.

I tillsynsplanen redovisas sambandet mellan de resurser som föreslås för olika tillsynsbehov och det resultat och den kvalitet som resurserna kan uppnå. Tillsynsplanen anger därför inte bara hur resurserna ska fördelas utan också vad de ska användas till.

Tillsynsplanen gäller formellt för det kommande året men sätter även in tillsynen i ett längre sammanhang (tre till fem år). På så vis kan koncentrerade insatser göras under ett år för en bransch och ett senare år för en annan. För varje bransch ska tillsynen motsvara taxorna på tre till fem års sikt.

Strategiska frågor

Stötta och följ upp verksamhetsutövarnas egenkontroll

Lagstiftningen bygger på att egenkontrollen utvecklas d.v.s. att verksamheterna i större utsträckning kan antas ha en egen väl fungerande egenkontroll och kunskap om miljöproblemen. På sikt bör detta innebära att nämndens arbete förändras. Verksamhetsutövare med en väl fungerande egenkontroll är betydligt bättre på att undvika störningar till omgivningen

samt sköta det lagstadgade miljöarbetet med bl.a. miljörapporter på ett sådant sätt att tillsynsmyndigheten slipper ingripa så ofta. Å andra sidan frågar verksamhetsutövare med en utvecklad egenkontroll mer efter myndighetens expertkunskaper.

De mindre verksamheterna, vissa enskilda och branscher som t.ex. fastighetsbranschen, saknar tradition av egenkontroll.

Under de kommande åren görs satsningar på att hjälpa verksamhetsutövare att bli bättre på sitt miljöarbete. Genom en ökad information till verksamhetsutövare ska företagen kunna få mera stöd i sin egenkontroll och sina ambitioner att klara de krav som lagstiftningen ställer på deras verksamhet.

Lika, rättssäker och effektiv behandling

Rättsäkerhet

Det är viktigt att nämnden behandlar all allmänhet och alla verksamhetsutövare lika. Lagstiftningen ska gälla lika för alla verksamheter. Kommunala och andra offentliga verksamhetsutövare ska behandlas lika som privata verksamhetsutövare. En viktig princip för nämnden är att behandla alla lika med avvägningar som ges av den aktuella lagstiftningen.

Tillämpningen av miljö-, livsmedels- och djurskyddslagarna förutsätter avvägningar mellan olika mål. Tydliga avvägningar mellan miljönytta och skälighet ska utmärka arbetet. Det ska tydligt framgå för alla vilka avvägningar som gjorts mellan t.ex. kostnad och miljönytta.

Registerkvalitet

Under 2004 påbörjades arbetet med att föra över flera av förvaltningens register till ECOS-systemet. Nu är merparten av registren klara. Fortfarande behöver dock kvaliteten på registerinformationen förbättras.

Hanteringen av rutinartade ärenden har förenklats

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansvarar för att lägga fast principer och policies för hur olika typer av ärenden bör hanteras. På så vis har nämnden en möjlighet att styra målen och inriktningen för tillsynsarbetet. Rutinartade ärenden hanteras av förvaltningen på delegation av nämnden. Genom en översyn av delegationsordningen år 2003 hade nämnden lagt över ansvaret för fler rutinartade ärenden på Miljöförvaltningen.

- Under 2005 påbörjades ett arbete, inom verksamhetsutvecklingsprojektet, att se över flera av förvaltningens rutiner för bl.a. hanteringen av anmälningens ärenden.
- Arbetet med att förbättra informationen om tillsynen på förvaltningens hemsida, till gagn för både privatpersoner och företag, pågår.
- Arbetet med att skapa elektroniska anmälningens blanketter m m på hemsidan har påbörjats med anmälningar av köldmedia.

Punktlighetsmål

Under år 2002 har punktlighetsmål införts för bl.a. handläggningen av anmälningens ärenden av miljöfarliga verksamheter där ärendena ska vara behandlade inom sex veckor. Tidigare punktlighetsmål, som t.ex. att personer som klagat på störningar ska ha fått en återkoppling från förvaltningen inom två veckor, har kvalitetssäkrats.

Synliggöra tillsynsarbetet

Arbetet med tillsyn ska bli tydligare inom och utanför förvaltningen. Genom att arbeta med riktad tillsyn kan tillsynen resultera i tydliga resultat som kan spridas i rapporter och genom ärenden till nämnden. En ökad synlighet kan framförallt leda till att fler företag kommer igång med sin egenkontroll.

Tillsynen ska även synliggöras för andra kommuner så att ett ömsesidigt utbyte av tillsynserfarenheter kan ske mellan kommunerna. Det är framför allt viktigt att ett regelbundet utbyte av erfarenheter från tillsynen sker mellan storstadskommunerna. I arbetet med att stärka målstyrningen av tillsynen har miljöförvaltningarna i Göteborg, Malmö och Uppsala deltagit i projektets referensgrupp och erfarenhetsutbytet fortsätter. Inom olika branscher sker även regelbundet informationsutbyte mellan storstäderna.

Tillsynsarbetet bör under perioden också synliggöras mer med hjälp av Internet och andra hjälpmedel för att enkelt nå många verksamhetsutövare.

Stärka målstyrningen

En stor del av tillsynsarbetet är händelsestyrt. Inom ramen för tillsynen ställer miljöbalken krav på hantering av anmälan och ansökan om tillstånd. Förvaltningslagen ställer krav på offentlighet och hantering av allmänhetens klagomål samt samarbete med andra myndigheter. Dessa lagars krav resulterar i att klagomål på störningar, remisser och andra händelser styr verksamheten. En sådan reaktiv tillsyn har små möjligheter att ta sikte på miljökvalitetsmålen och säkra en hållbar utveckling. Än mindre kan den vara förebyggande. Förvaltningen startade därför under 2003 ett projekt för att stärka målstyrningen i tillsynsverksamheten.

Under hösten 2003 och våren 2004 har förvaltningen genomfört en analys av de verksamheter som bör ges högsta prioritet i tillsynen. Detta utifrån möjlighet att nå miljökvalitetsmålen och mål för livsmedelstillsyn och djurskydd. Analysen ligger till grund för branschvisa/områdesvisa behovsutredningar och tillsynsplaner. I dessa utredningar och tillsynsplaner analyseras vilka tillsynsresurser som bör avsättas för att erhålla störst miljönytta, d.v.s. bidra till att säkra en hållbar utveckling. De branschvisa/områdesvisa tillsynsplanerna utgör grund för förvaltningens samlade tillsynsplan för 2005.

Förvaltningens förslag till tillsynsplan för 2006 täcker in samtliga nationella miljökvalitetsmål samt mål för smittskydd, djurskydd och livsmedelskontroll. Nedan sammanfattas de mål som tillsynsplanens olika kapitel omfattar.

Mål/Kapitel	Skyddade naturområden	Miljöfarlig verksamhet	Hälsoskydd	Förorenade områden	Kemiska produkter	Avfall	Livsmedelskontroll, djurhållning, smittskydd
Begränsad klimatpåverkan		X			X	X	
Frisk luft		X	X		X		
Bara naturlig försurning		X					
Giftfri miljö		X		X	X	X	
Skyddande ozonskikt		X	X		X	X	
Säker strålmiljö		X	X				
Ingen övergödning		X	X				
Grundvatten av god kvalitet		X	X	X	X	X	
Biologisk mångfald och grönområden ³	X	X		X	X	X	
God bebyggd miljö	X	X	X	X		X	
Människor ska skyddas mot smittsamma sjukdomar			X				X
Säkra och redliga livsmedel för konsument							X
Djur ska skyddas mot onödigt lidande och sjukdom							X

³ Omfattar målen Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap

Att målstyra tillsynen är en förändringsprocess som löper över flera år, där målstyrningen stärks successivt. Detta leder till ett förändringsbehov. Nya tillsynsområden tillkommer och inom befintliga tillsynsområden ändras inriktningen. Härav följer ett kompetensutvecklingsbehov.

För att klara de omställningar som krävs har förvaltningen fått extra resurser via Kompetensfonden. Medlen har avsatts för att utveckla målstyrningsprocessen och säkerställa behovet av kompetensutvecklingen under en treårsperiod. I ett första skede kommer satsningar att göras för att utveckla kompetensen kring tillsyn över energianvändning, som är ett av de högst prioriterade områdena och ett tillsynsområde som förvaltningen inte tidigare bedrivit tillsyn över.

Jämförelse med tidigare år

Inriktningen på resursanvändningen kommer att ändras till att i större utsträckning än tidigare inriktas mot de områden som bedömts som högprioriterade i förvaltningens miljö- och hälsoutredning samt i prioriteringarna för VP 2007. Sammantaget kan antalet årsarbeten per tillsynsområde redovisas enligt nedanstående tabell. Närmare förklaringar till siffrorna återfinns längre fram i tillsynsplanen under respektive tillsynsområde.

Skillnaden mellan tillgängliga resurser enligt VP 2001 och behovet enligt tillsynsutredningen redovisades då till 35 årsarbetare. Under perioden 2002-2006 stärktes tillsynen med drygt 25 årsarbetare. Förstärkningen har i första hand omfattat områdena livsmedelskontroll, miljöfarlig verksamhet, förorenade områden samt farligt avfall. År 2005 gjordes en kraftig förstärkning jämfört med tidigare på främst livsmedelstillsynen. I 2006 års tillsynsplan förstärktes resurserna för tillsyn ytterligare genom omprioriteringar inom förvaltningens ram.

I 2007 års förslag har ytterligare omprioriteringar skett samt även effektiviseringar så att resurserna för 2007 föreslås uppgå till drygt 100 årsarbetare dvs 2,3 årsarbetare mindre än år 2006.

I planen redovisas per kapitel vilka insatser som avstås ifrån p.g.a. bristande resurser. Detta har också utvecklats i "Underlag till budget för Miljö- och hälsoskyddsnämnden för år 2007 och beräkningar för åren 2008 och 2009".

Utöver de årsarbetskrafter som arbetar med operativ tillsyn tillkommer resurser för administration, information, avgiftshantering, juridisk konsultation etc. Dessa uppskattas på Miljöförvaltningen att uppgå till 17 årsarbetare (beräknat på schabloner avseende förvaltningens overheadkostnader).

Nyheter detta år är att planen:

1. innehåller utblickar mot 2008-2010. På så vis kan en längre överblick över tillsynsinsatserna redovisas.
2. Ställer resursåtgången för tillsynen i relation till de tillsynsavgifter som tas ut av verksamhetsutövarna för att finansiera tillsynen
3. Kommenterar hur processeffektiviseringar påverkar tillsynens effektivitet
4. Kommenterar hur de prioriterade tillsynsområdena i Miljö- och hälsoutredningen samt i verksamhetsplanen hanteras.

Tillsynsområde (lagrum)	Personalbehov enligt tillsynsutredningen 2001	Årsarbetskrafter (åa) Personal i VP						
		År 2001	År 2001 ⁴	År 2002	År 2003	År 2004	År 2005	År 2006
7 kap miljöbalken skyddade områden	1	1	1	1	1	1	2	2
9 kap miljöbalken miljöfarlig verksamhet prövning (bergvärme)	30	11,25 (17,5)	16,4	18 ²	19,0	17,4	18,7 (15,8 ⁷)	15,6 3,9
9 kap miljöbalken hälsoskydd	31	22 (21)	20	19,4	19,0	22,3	24,7	22,1
10 kap miljöbalken förorenade områden	4	3	4,2	5,0	5,0	4,8	5,1	5,0
14 kap miljöbalken kemiska produkter	6	0,3 (3)	2,3	3,0	1,0	4,1 ⁸	4,5	3,9
15 kap miljöbalken farligt avfall	1	0,5	1	3,6	4,5	2,1	2,1	2,7
15 kap miljöbalken övrigt avfall	6	1,5	2					
<i>Summa miljöbalken</i>	<i>79</i>	<i>39</i>	<i>46,9</i>	<i>50</i>	<i>49,5</i>	<i>51,7</i>	<i>57,1</i>	<i>55,2</i>
Tobakslagen	1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,5	0,5	0,2
Karantänslagen			0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	
Livsmedelslagen	46 ⁹	26	26,5	32,5	32,0	42	42	41,5
Djurskyddslagen	2	2	2	2	2,5	3,5	3,5	3,5
Foderlagen								0,5
Summa all tillsyn	128	67	75,6	86,0	84,2	98,8	103,2	100,9

¹ För att ha samma definitioner och metoder för beräkningen har uppgifterna för år 2001 reviderats något i förhållande till den tillsynsplan och -utredning som MHN beslutade om i december 2000. De siffror som redovisades i det ärendet återges i parantes.

⁵ Här räknas årsarbetare som 150 åad (därutöver 50 dagar administration, 20 dagar sjukdom/VAB)

² I tillsynsplanen för 2003 föreslogs 14,2 årsarbeten att avsättas för tillsyn av miljöfarlig verksamhet för Avdelningen för plan och miljö. Denna beräkning har korrigerats till 13 årsarbeten. Sammantaget avsattes 18 årsarbeten 2003 mot 19,3 som angivits i tillsynsplanen 2003.

⁷ Denna siffra motsvarar årsarbeten på området borträknat tiden för prövning av bergvärme.

³ Tillsyn av cisterner och köldmedier (3,1 åa) har tidigare redovisats i kap. 9 miljöfarlig verksamhet.

⁴ Behov enligt tillsynsplaner för 2002 och 2003 baserade på dåvarande livsmedelslag.

Så ska materialet läsas

Disponerat efter de olika lagarna

Tillsynsutredningen och -planen är disponerad efter de olika kapitlen i miljöbalken samt efter de andra lagar som nämnden har att bedriva tillsyn över enligt lag.

För varje lag, eller kapitel i miljöbalken, beskrivs tillsynsbehovet i avsnittet Utredning och förutsättningar, samt hur de tillgängliga resurserna ska användas i avsnittet Förslaget.

Utredning och förutsättningar

För varje tillsynsområde ges först en beskrivning av området och vad det omfattar och hur många objekt Stockholms stads miljö- och hälsoskyddsnämnd har tillsyn över. Här kommenteras också om det görs en annan bedömning av tillsynsbehovet än den som finns i den gällande tillsynsutredningen. På så vis hålls tillsynsutredningen aktuell.

En fråga som kan påverka tillsynens omfattning och inriktning är om gällande regelverk förändrats sedan tidigare år. Om så skett anges det hur detta påverkar behovet.

Betydelsen för stockholmarnas hälsa och miljön beskrivs utifrån den tillståndsanalys som genomfördes i Miljö- och hälsoutredningen samt den styrning som kommer ur stadens budget som ger grunden för förvaltningens prioriteringar av tillsynen. Analyserna bygger på de nationella miljö kvalitetsmålen och mål för livsmedelskontroll och djurskydd. De kan ses som en riskanalys där behovet av tillsyn för att undvika miljö störningar analyseras.

Hur en bransch själv bedriver sitt miljöarbete är av stor betydelse för tillsynen. Tillsynen över en bransch med en fungerande egenkontroll blir annorlunda än tillsynen över en bransch med lågt miljö kunnande. Egenkontrollen redovisas därför översiktligt.

Omfattningen av tillsynen under år 2002 redovisas som jämförelse.

Vid den närmare bedömningen av tillsynsbehovet för viss verksamhet eller grupp av verksamheter bör även en rad andra faktorer beaktas, såsom verksamhetsutövarens egenkontroll, förebyggandet av påverkan på skyddade områden, uppfyllandet av miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram, regionala eller lokala miljö- och hälsoskyddsproblem m.m. Dessa bedömningar görs i de bransch/områdesvisa behovsutredningarna och tillsynsplanerna och utgår från analyserna i projektet Målstyrd tillsyn.

Förslaget

Förslaget redovisar hur tillsynen bör bedrivas med tillgängliga resurser för att bäst svara mot tillsynsbehoven.

Förslaget redovisar förslag på prioriterade insatser under det kommande året samt under de därpå kommande åren. Nedprioriterade områden redovisas i jämförelse med 2006.

SKYDDADE NATUROMRÅDEN

Tillsynsutredning

Definition av branschen/tillsynsområdet

Tillsyn av kommunalt skyddade naturområden är sedan 1999 ett ansvarsområde för kommunal nämnd, se 7 kap MB, Förordning om områdesskydd 1998:1252 samt Tillsynsförordningen 1998:900. Enligt reglementet ska MHN utöva operativ tillsyn för kommunala naturreservat och andra områdesskydd som inrättas av kommunen. I tillsynsarbetet kontrolleras efterlevnad av syften, föreskrifter, dispenser och andra beslut som fattats med stöd av miljöbalken. Med rådgivning, information och liknande verksamhet skapas förutsättningar för att reservatens syften ska kunna tillgodoses. Detta är förebyggande tillsyn.

På förvaltningen ansvarar ekologer på Plan och miljöavdelningen för tillsynen.

Utmärkande för Stockholms naturreservat är en hög besöksfrekvens och många olika verksamheter. Staden har hittills skyddat åtta områden som natur- eller kulturresevat:

Namn	Beslutsår	Yta i hektar
Judarskogen	1995	95
Kyrksjölöten	1997	50
Hansta	1998	280
Grimsta	2004	320
Flaten	2005	760
Nacka	2006	99
Igelbäcken	2006	411
Sätraskogen	2006	256
Totalt		2271

Inom Judarskogen, Kyrksjölöten och Hansta finns delar som även är nationellt utpekade som s.k. Natura 2000 områden. Dessa delar ingår i tillsynsansvaret.

Enligt Stadsbyggnadsnämndens plan för skydd av natur- och friluftsområden ska reservatsbildning utredas under kommande år för ytterligare tre olika områden till en sammanlagd yta av drygt 430 hektar.

Mål

Tillsyn i skyddade områden har kopplingar till flera nationella miljökvalitetsmål. Det viktigaste är *God bebyggd miljö*, som bla annat handlar om att grön- och vattenområden i tätorter ska bevaras, vårdas och utvecklas för natur-, kultur- och friluftsändamål. Ett annat viktigt miljökvalitetsmål är *Ett rikt växt- och djurliv*.

De nationella folkhälsomålen om *ökad fysisk aktivitet och sunda och säkra miljöer* har också stark koppling

till naturreservaten. Där anges att *"Sunda närmiljöer präglas bl a av ... gröna miljöer och vattenområden som är tillgängliga för alla människor oavsett ålder, kön och personliga hinder."*

För varje reservat har vid inrättandet ett syfte formulerats. Exempel på sådana är:

- Att säkerställa områden för rörligt friluftsliv och naturundervisning.
- Att skydda kulturlandskap och geologiska bildningar.
- Att säkerställa och utveckla biologisk mångfald.

Tillsynen ska verka för en *gynnsam bevarandestatus* för de värden som pekats ut i samband med skyddet av varje område. Detta gäller i synnerhet för Natura 2000-områdena, som ju är utpekade enligt EG-direktiv för skydd av vissa arter och habitat.

Verksamhetsutövare

Som verksamhetsutövare (VU) betraktas huvudsakligen Marknämnden, som juridiskt förvaltar stadens markinnehav. Ett stort ansvar ligger även hos berörda stadsdelsnämnder. Kontakt finns också med enskilda VU såsom hästägare, koloniodlare etc.

MF efterfrågar dokumentation från VU, i synnerhet skötselansvariga, som stöd för uppföljningen av syften i reservaten. Detta ger en bild av hur reservaten mår och vad som bör prioriteras i framtiden.

Kontakt nätet med olika aktörer som hanterar reservaten behöver systematiseras och utvecklas. För att kunna åstadkomma förbättringar där de bäst behövs är en effektiv och systematisk uppföljning av status hos reservatens bevarandevärden, i samarbete med skötselansvariga, en förutsättning.

Betydelse för människors hälsa och miljö

De naturområden som avsatts eller planeras för skydd utgör "pärlorna" av Stockholms rekreationsområden. Vård och tillsyn av reservaten är viktig för stockholmarnas rekreation och upplevelse av värdefulla naturmiljöer och ger ökad trygghet för dem som vistas i naturreservaten. Högkvalitativa och tillgängliga naturreservat bidrar också till att göra Stockholm till en attraktiv stad.

Med en specialanpassad skötsel och en fungerande tillsyn kan man höja kvalitén i de skyddade områdena. På så vis skapas upplevelsevärden för besökare och gynnas arter och miljöer som annars har svårt att klara sig i den växande staden. Detta ligger samtidigt i linje med miljö- och hälsoutredningens slutsatser, där skötsel bedöms vara en av de viktigaste påverkansfaktorerna på tillståndet i stadens natur.

Kunskapen behöver förbättras om vilka lokala krafter som har störst inverkan på tillståndet i respektive reservat, i både positiv och negativ bemärkelse. En ak-

törsanalys avseende påverkan på reservaten behöver därför göras; i synnerhet när det gäller de nyinrättade reservaten.

Ek-lek på Sickla Udde i Nackareservatet

Tillsynsbehov 2007

I Stockholm har arealen lagskyddade naturområden femdubblats under de senaste tre åren. Samtliga reservat är välbesökta områden där en mängd olika verksamheter måste samexistera med ändamålen för reservaten. Antalet klagomål, dispensansökningar m.m. ökar därför totalt sett.

Under 2006 förstärktes personresurserna med 1 årsarbetskraft och för 2007 beräknas tillsynsbehovet öka, men bedöms ändå klaras med oförändrade resurser ; totalt 2 åk för tillsyn i skyddade områden.

Information om branschen/tillsynsområdet

Utåtriktad information om stadens naturreservat är ännu bristfällig, vilket dels bidrar till att föreskrifter efterlevs dåligt, dels till att få människor känner till de naturvärden och rekreativsmöjligheter som finns.

I tillsynsarbetet finns goda möjligheter att genom information förebygga negativ påverkan, uppmuntra till vistelse i naturen som får människor att må bra samt serva stadsdelsförvaltningar och ideella organisationer som jobbar med rekreativfrågor och naturpedagogik.

Beskrivning av naturreservaten och stadens organisation kring dessa behöver synliggöras på stadens hemsida. MF:s roll bör framgå tydligt på hemsidan.

Tillsynsplan 2007

Arbetsformer

Utifrån initierad ärendehantering

Tillsynen baseras på följande moment:

- Fältinspektioner och årlig rapportering från dessa.
- Anmälningar, uppföljning av överträdelser.
- Hantering av klagomål och dispensansökningar.
- Statusuppföljning och datahantering.
- Metod- och rutinutveckling.
- Informations- och kontaktarbete.

Egeninitierad tillsyn för att öka måluppfyllelse

Under 2007 startar arbetet med att bygga upp ett kontaktnät för att samordna kommunens insatser i naturreservaten. Detta arbete kommer att fortsätta utvecklas under perioden 2008-2010. Kontakt med brukare (dvs allmänhet, organisationer etc) är också viktig; dels för att förebygga negativ påverkan på reservaten, men också för att tillvarata goda idéer om hur reservaten kan utvecklas och förbättras.

Utveckling av uppföljningsverktyg och parametrar som beskriver status och trender för reservatens värden fortsätter. I detta arbete ingår att inleda datainsamling av indikatorer på bevarandestatus och trender i relation till uppsatta mål. Uppföljning av bevarandestatus sker i samarbete med förvaltarna.

Aktörsanalys och bedömning av påverkan

Kartläggning av verksamhetsutövare, aktörer och aktiviteter som har påverkan på reservaten görs. En bedömning av vilka VU som har störst påverkan på reservatet ligger till grund för riktade tillsynskampanjer mot VU/aktörer. Dessa ska syfta till att förebygga överträdelser och uppnå gynnsam bevarandestatus för naturreservaten.

Rådgivning och information

Ekologerna som arbetar med tillsyn ska vara ett stöd för förvaltarna så att drift och skötsel ger maximal nytta för att uppnå reservatens syften. En kampanj som riktas till berörda verksamhetsutövare kommer att genomföras under året.

Informationen på stadens och förvaltningens hemsidor om skyddade naturområden och stadens organisation kring dessa ska utvecklas för att på bästa sätt ge service till medborgarna. Det är även viktigt att sprida information om naturreservaten och deras tillstånd till politiker och andra beslutsfattare.

Tillsyn 2008 – 2010

Den positiva utvecklingen av reservatsbildningen har lett till en femdubbling av skyddad areal mark i Stockholm under de senaste tre åren. Från regeringsuppdraget Tätortsnära natur framgår att ytterligare ett antal områden bör skyddas i kommunen fram till år 2013, vilket skulle innebära att totalt nära 4000 ha får lag-skydd. Tillsynsbehovet kan alltså öka markant fram till 2010-2013 men genom planerad systematisk tillsyn och uppföljning bedöms trots detta en bastillsyn kunna upprätthållas och behovet av personella tillsynsresurser bedöms i dagsläget inte öka. Det är särskilt viktigt att upprätthålla en god tillsyn av stadens naturreservat för att bidra till uppfyllandet av mål för folkhälsan. Den egeninitierade tillsynen kan dock över tid och under perioden behöva prioriteras ner.

Resurserna i sammanfattning

Under år 2007 föreslås två åk avsättas för tillsyn av skyddade områden, vilket motsvarar resurserna för 2006.

MILJÖFARLIG VERKSAMHET

Utredning om förutsättningar

Stort antal verksamheter

Ett stort antal verksamheter som har betydande miljöpåverkan har framkommit i Miljö- och hälso-utredningen.

I förvaltningens register finns omkring 10 000 miljöfarliga verksamheter registrerade.

Av dessa är 633 registrerade enligt bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, s.k. A-, B- C- anläggningar. Sju är prövningspliktiga enligt den s.k. A-listan (prövas av miljödomstolen). De utgörs bl.a. av stora förbränningsanläggningar, verkstäder, samt Bromma flygplats.

Ungefär 90 anläggningar är prövningspliktiga enligt den s.k. B-listan (prövas av länsstyrelsen). Exempel på anläggningar är verkstäder, grafiker, färgtillverkning, hamnverksamhet, läkemedelstillverkning, energianläggningar samt anläggningar för hantering av avfall.

I storleksordningen 550 verksamheter är anmälningspliktiga, den s.k. C-listan, hos kommunal nämnd, i Stockholms fall Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Exempel på anmälningspliktiga verksamheter är bensinstationer, verkstäder, grafiker, tvätterier, hushållskomposter, vårdinrättningar och motorsportbanor.

Utöver dessa anläggningar (A-, B- och C-listan) finns cirka 2 000 miljöfarliga verksamheter som har bedömts kräva återkommande tillsyn (s.k. U-verksamheter). Dessa verksamheter är i många fall desamma som de anmälningspliktiga men verksamheten sker i mindre omfattning eller upptas ej i bilagan till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Exempel är tvätterier, bensinstationer, grafiker och hållande av vägar och spår. Dessa cirka 2 000 registrerade U-verksamheter är en bråkdel av de miljöfarliga verksamheterna som pågår. Se exempel i vidstående tabell.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillståndsmyndighet för avloppsanläggningar och värmepumpsanläggningar upp till 100 kW, större anläggningar är anmälningspliktiga (t.ex. C-anläggningar). Cirka 9 000 värmepumpar under 100 kW har tillstånd

enligt de lokala hälsoskyddsföreskrifterna för Stockholms stad. Antalet tillståndsansökningar för värmepumpar är för närvarande cirka 1 500 per år. Därutöver har cirka 210 avloppsanordningar fått tillstånd eller gjort anmälan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet över energianvändningen i ca 4 000 bostadsfastigheter i Stockholm samt över ett stort antal kontorsfastigheter.

Miljöfarliga verksamheter (viss dubbelregistrering förekommer)	Antal registrerade	Bedömt totalt antal
A- anläggningar	7	7
B- anläggningar	78	Ca 85
C- anläggningar	548	> 548
Tillståndspliktiga U- anläggningar (värmepumpar)	C:a 9000	Ökar 1500/år
Övriga U- anläggningar	1522	> 1522
Energianvändning i bostadsfastigheter	4000	ca 4000
Energianvändning i kontorsfastigheter	0	I dagsläget okänt
Lokala eldstäder (ved)		Ca 38 000

Många objekt som ska anmälas eller som kräver regelbunden tillsyn är inte identifierade. Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att identifiera och registrera redan existerande okända verksamheter eller nya verksamheter som ska etableras. Förvaltningen uppskattar att det kan finnas hundratal/tusentals okända verksamheter som kräver återkommande tillsyn. Ett intensifierat arbete med att identifiera de verksamheter som kan kräva återkommande tillsyn kräver en prioritering eller ökade resurser dels för själva identifierandet men framförallt för den därefter återkommande tillsynen. Till viss del bedöms en sådan satsning kunna finansieras av tillsynsavgifter.

Betydelse för stockholmarnas hälsa och stadens miljö

De miljöfarliga verksamheterna i staden ger en påtaglig påverkan på luft, mark och vatten och därmed även på hälsan för stockholmarna. Anläggningarna ger i många fall även en direkt påverkan på hälsan. Det kan vara alltifrån buller från en mindre verksamhet till grannfastigheten eller de störningar som uppstår längs med vägnätet. Andra viktiga faktorer, för hälsan och miljöpåverkan är inomhusmiljön, hittransporterade föroreningar, vår kost och livsstil, gamla synder (markföroreningar), stadsplanering samt vårt dagliga agerande genom bl.a. konsumtion av varor och vårt resande.

I Miljö- och hälsoutredningen har fakta sammanställts över tillståndet i miljön, vad som påverkar miljötillståndet (påverkansfaktorer) och vilka källor som står för påverkan (vägtrafik, byggavfall, bensinstationer etc.). Utredningen är indelad efter miljö kvalitetsmålen samt andra mål som berör förvaltningens verksamhet men inte täcks av miljö kvali-

tetsmålen. Exempel på de senare målen är mål för miljöeffektiv materialanvändning och hållbar energianvändning. Till faktadelen har en värdering gjorts av vad som är de allvarligaste påverkansfaktorerna och vilka källor som har störst påverkan. Utredningen med värderingsdel kommer att ligga till grund för de detaljerade tillsynsplaner som tas fram per tillsynsområde.

Transportanläggningar

De enskilda objekt som har störst påverkan på miljön och vår hälsa är trafiken i staden, vägar, spår, flygplatser och hamnar. De är de klart dominerande källorna till luftutsläpp och buller och ger stor påverkan på mark och vatten. Framför allt gäller detta vägtrafiken som står för den största miljöpåverkan av trafikslagen. Verksamhetsutövarna har en stor rådighet genom att t.ex. vidta skyddsåtgärder, styra trafik genom införande av trängselavgifter, premiera vissa fordon, dammbinda och rengöra vägar m.m. Men även andra aktörer har stor möjlighet att påverka trafikens miljöstörning, t.ex. via skatter, lagstiftning och medelstilldelning för nya transportanläggningar. Sist men inte minst avgör den enskilda sina resvanor och val av färdmedel.

Att miljöbalken ska tillämpas på transporter och anläggningar för transporter, t.ex. vägar och spår, betonas i förarbetena till lagstiftningen. Prövningsplikt har införts på större hamnanläggningar och tillåtlighetsprovning ska ske inför nybyggnation av större väg- och spåranläggningar. Vidare har de införda miljö kvalitetsnormerna för uteluft, senast för partiklar (PM 10) och kvävedioxid, medfört ökad fokusering på behovet av att minska avgasutsläppen från vägtrafiken och genereringen av partiklar från däck och vägbanor. Allmänna råd och praxis inom området är dock fortfarande dåligt utvecklat.

Anläggningar för uppvärmning

Stora anläggningar

Det finns i staden ett 20-tal större anläggningar för värme och i viss mån elproduktion. Värmen distribueras via fjärrvärmenätet. Anläggningarna svarar för en stor andel av utsläppen till luft i form av svavel, kväve och koldioxid. En successiv övergång till förnybara bränslen pågår. Vid avfallsförbränning finns ökade risker för utsläpp av miljö- och hälsopåverkande ämnen. Trots dessa förhållandevis stora föroreningsmängder i rökgaserna blir den bedömda hälsopåverkan begränsad bl.a. beroende på rökgasrening och att utsläppen sker via höga skorstenar.

Mindre anläggningar bl.a. i enskilda fastigheter. Ved- och oljeeldning i mindre anläggningar och enskilda fastigheter bedöms ge en sammantaget större hälsopåverkan än den från de stora anläggningarna. I dessa fall saknas rökgasrening och höga skorstenar. Eldning i kaminer och öppna brasor

bedöms ge ett påtagligt bidrag till utsläpp av bl.a. PAH. Oljetankarna till egna hem utgör en påtaglig risk för markföroreningar. Enskilda värmepumpar är ett mer miljöanpassat uppvärmningssätt, men även dessa medför risk för markföroreningar och utsläpp av klimatpåverkande ämnen. Även anläggningar för kyla medför risker för utsläpp av klimatpåverkande gaser.

Av avgörande betydelse för utsläppen från energiproduktionen är den producerade energimängden. Minskar energianvändningen erhålls en direkt miljövinna i minskad resursförbrukning och spridning av föroreningar. Därför är ett av de mest angelägna målen att minska energianvändningen i Stockholm.

Tillverkningsindustri, service inrättningar, avloppsreningsverk

Det stora flertalet av de större tillverkningsindustrierna och serviceinrättningarna är tillstånds- eller anmälningspliktiga. Detta betyder att regeringen gjort den bedömningen att de påverkar eller riskerar påverka människors hälsa eller miljön så mycket att de alltid måste prövas och kontrolleras. De mindre faller ofta utanför anmälningsförfarandet. Exempel på verksamheter är kommunala avloppsreningsverk, oljehamnen, grafiker, verkstäder, tvättverksamheter, lagring av farligt avfall, livsmedelsindustri, sjukhus, båt- och bilverkstäder. Dessa verksamheter kan ge störningar till närboende men den största miljöpåverkan är ofta utsläpp till luft, mark och vatten från den kemikaliehantering och de processer som ingår. Avfallsfrågorna är även av vikt.

Utifrån Miljö- och hälsoutredningen har behovet av att minska företagets transporter till och från verksamheterna identifierats. Detta kan ske genom upprättande av transportplaner för att systematiskt arbeta med att minska transporter till och från verksamheter. Det är dock oklart hur långtgående krav på transportplaner som kan ställas med stöd av miljöbalken. Praxis är inte tillräckligt utvecklad.

Övrigt

Byggverksamheter, enskilda avlopp, gödselvårdsanläggningar, husbåtar, parkeringsanläggningar är exempel på verksamheter som sammantaget ger en betydande miljöpåverkan. Även lokala störningar kan uppstå t.ex. i form av utsläpp till vatten. Den kategorin "övrigt" omfattar även diverse verksamheter som gränsar till begreppet miljöfarlig verksamhet som t.ex. hobbyverksamheter, vissa undervisningsverksamheter och sådant som att tvätta bilen och måla om huset.

Förändringar i lagstiftningen

Under de senaste åren har vissa förändringar skett i miljölagstiftningen. Några exempel som påverkar tillsynen är:

- Skyldighet för tillsynsmyndigheten att fortlöpande bedöma om villkor i tillstånd är tillräckliga. Ansöka om prövning eller ta upp frågan om att ändra eller upphäva villkor.
- Förordning om miljö kvalitetsnormer som omfattar kväveoxider och partiklar. Ytterligare miljö kvalitetsnormer införs, till exempel för bensen och koloxid. Detta påverkar mätbehov och ökar behovet av tillsyn gentemot i första hand vägtrafik.
- Författningar som detaljreglerar emissioner vid förbränning av avfall har införts av Naturvårdsverket.
- Implementeringen av VOC-direktivet (VOC=flyktiga organiska ämnen), bedöms öka tillsynsbehovet på vissa större verksamheter med kolväteutsläpp.
- Nya krav på förbränning av sådant avfall som idag ej omfattas av krav på avfallsförbränning.
- Nya föreskrifter med krav på att småbåtshamnar ska ha mottagningsanordning för avfall samt en avfallshanteringsplan.
- Förordning om omgivningsbuller. Förordningen innebär att trafikverken och kommunerna skall kartlägga buller från vägar, järnvägar, flygplatser, och stora industrier samt upprätta åtgärdsprogram och informera allmänheten.

Kommande förändringar i lagstiftningen som kan nämnas är en ny bilaga till förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd. Den nya bilagan träder troligen ikraft under 2007. Miljöbalkens bestämmelser om miljöbrott och miljöstraffsavgifter ändras den 1 januari 2007.

Egenkontroll

Tyngdpunkten i miljöbalken, syftande på att nå miljöbalkens mål, är verksamhetsutövarnas egenkontroll. En god egenkontroll innebär att verksamhetsutövaren, t.ex. den enskilde företagaren eller den stora koncernen, känner till den miljöpåverkan som verksamheten medför samt att ett systematiskt arbete genomförs för att minska miljöpåverkan. En god egenkontroll fyller två funktioner, minskad miljöbelastning samt möjlighet för företag att klara beställares krav på systematiskt miljöarbete, d.v.s. att stärka företagets konkurrenskraft. Arbetet med att få verksamhetsutövare att bygga upp sin egenkontroll i detta avseende är en nyckelfråga i den tillsyn som nämnden bedriver. Trots att miljöbalken nu nästan är åtta år har egenkontrollen ännu inte blivit en naturlig del för alla verksamhetsutövare. För att nå balkens mål och för att kunna effektivisera tillsynsarbetet blir det allt viktigare att säkerställa att en god egenkontroll bedrivs. Förvaltningen arbetar genom information och riktade tillsynsinsat-

ser för att egenkontrollen ska bli en naturlig utgångspunkt för driften av en verksamhet. Denna omställning tar dock tid, speciellt för mindre verksamhetsutövare. På sikt bör denna utveckling leda till effektivitetsvinster för förvaltningens tillsynsarbeta.

Tillståndsprövning

Att installera en värmepumpsanläggning är tillståndspliktig verksamhet. Miljöförvaltningen utfärdade ungefär 1 500 tillstånd under 2006. Antalet ansökningar bedöms öka något under 2007. Installation av enskilda avlopp, slutna tank och latrinkompostering är också tillståndspliktig. Under 2006 behandlades uppskattningsvis tio ansökningar och detta bedöms vara konstant för år 2007.

Behovet av tillsyn

Detaljerade tillsynsplaner kommer att göras för de branscher som omnämns under nästa rubrik. I stor utsträckning har tidigare prioriteringar legat i linje med resultaten som framkommit från projektet målstyrd tillsyn. Jämfört med tidigare ökar dock fokus ytterligare på bl.a. energianvändning och transporter till och från verksamheter.

Trots ett gediget och grundligt arbete både i 2001 års tillsynsutredning och i projektet Målstyrd tillsyn 2005 – 2006 finns osäkerheter i underlaget för bedömning av det samlade tillsynsbehovet. Detta för att det inte finns några enkla eller klara tillvägagångssätt för beräkning av resursbehov för en fullgod tillsyn.

Enligt förvaltningen är dock den enda säkra slutsatsen, att om miljömålen ska nås inom en generation, råder det ett klart större behov av tillsynsinsatser på miljöfarliga verksamheter än vad befintliga resurser medger. Framför allt gäller det målen Giftfri miljö, Begränsad klimatpåverkan, God bebyggd miljö och Frisk luft.

I vilken grad resurserna för tillsyn på miljöfarliga verksamheter ska förändras är en prioriteringsfråga både vad gäller befintliga resurser och behov av sammantagna resurser till förvaltningen.

Planerad tillsyn 2007

Detaljerade planer ska tas fram för följande branscher:

Stationära energianläggningar.

Verkstad.

Tvätterier.

Kemisk industri o tankrengörare.

Kross, betong, asfalt

Bilvård.

Avloppsreningsverk.

Kvicksilver: Tandläkare (kap förorenade områden).

Sjukhus, krematorier.

Oljehamnen.
 Grafiker.
 Avfall (även kap om avfall).
 PCB (kap förorenade områden).
 Livsmedel.
 Läkemedel.
 Färgtillverkare.
 Vägtrafik.
 Spårtrafik.
 Byggande av trafikinfrastruktur.
 Flygtrafik.
 Motorsportbanor.
 Depåer.
 Transportintensiva verksamheter.
 Hamnar och sjöfart.
 Energianvändning i fastigheter.
 Handläggningsrutiner finns för följande områden:
 Värmepumpar
 Klagomål eldning

Dessa planer ska utgå från bedömningen av nödvändig tillsyn som krävs bl.a. av lagstiftning att vi utför och av tillsyn som motiveras av resultatet av MoH-utredningen.

Utifrån initierad tillsyn

Tillsynen bör inriktas på de områden där den kan göra störst "miljönytta" men tillsynen styrs också av miljölagstiftningens och förvaltningslagens krav på en "bastillsyn" med bl.a. olika obligatoriska arbetsuppgifter, administrativa rutiner och skyldigheter. Exempel på det är hantering av olägenhetsanmälningar, anmälningsförfarandet, beslut om tillstånd, inspektioner, registerhållning, debitering av tillsynsavgifter, redovisningar till nämnden, granskningar av miljörapporter och skyldigheter att besluta om bl.a. åtgärder för att uppfylla balkens intentioner, överklaganden, miljöstraffavgifter och att göra åtal/anmälningar vid misstanke om miljöbrott. Denna bastillsyn tar en stor andel av tillgängliga resurser i anspråk.

Varje enskild inspektion beräknas i de flesta fall ta minst en dag. Då ingår förutom inspektion och resor även rapportskrivning, registrering, diarieförteckningar, överläggningar, telefonsamtal, samt ev. utredningar.

Inifrån initierad tillsyn

Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska prioritera arbetet med att utveckla verksamheten så att tillsynsinsatserna uppfyller våra skyldigheter som tillsynsmyndighet och så att tillsynsinsatsen gör största miljönytta. Resultatet av miljö- och hälsoutredningen utgör basen för de detaljerade branschvisa tillsynsplanerna, som ska identifiera behovet av särskilda insatser för att öka målstyrningen. Inom alla branscher finns identifierade miljöproblem som prioriteras i målstyrningen. I de fall dessa

”betydande aspekter” till en signifikant del kommer från en viss bransch så läggs mer tid på riktade insatser.

- **Kvalitetssäkring av myndighetsarbetet**
 Nämndens huvudverksamhet är myndighetsutövningen. Det är av avgörande betydelse för myndighetens trovärdighet att hanteringen alltid sker på ett rättssäkert, effektivt och för stockholmarna tydligt sätt. Bedömningsgrunder för god miljö och tillsynstraditioner skiljer sig vad gäller olika störningskällor och verksamheter. Under året ska kvalitetssäkring av bastillsynen fortsätta på så vis att flera rutiner ses över. Syftet med detta är att säkerställa en tillfredsställande hantering med avseende på både rättssäkerhet och rationalitet. Rutiner för tillämpning av miljöbalken ses över bl.a. vad gäller hantering av klagomål. Arbetet med kartläggning av rutiner och policys som behöver kvalitetssäkras kommer att fortsätta under året liksom arbete med att ta fram och förankra entydiga instruktioner.
- Med Miljöbalken har en större tonvikt, jämfört med tidigare miljölagstiftning, lagts på **störningar från transportsektorn**. Tillsynen kommer att inriktas på att miljö kvalitetsnormerna ska klaras bl.a. utifrån det åtgärdsprogram som tagits fram för kväveoxider och partiklar, bullerskyddsarbetet ska fortgå och utvecklas och verksamhetsutövarnas egenkontroll ska stärkas. Genomförandet av stadens nya dagvattenstrategi kommer att ytterligare öka anspråken på tillsynen av dagvattenanläggningar. En komplicerande faktor vid tillsyn gentemot trafikhuvudmän är att huvudmännen för verksamheten och tillsynsmyndigheten kan finnas inom samma organisation. Rollerna måste tydliggöras. Till transportsektorn räknas även byggande av trafikinfrastruktur. Byggandet av Citybanan (om denna fortsättningsvis är aktuell) och Norra länken kommer periodvis att kräva intensiva tillsynsinsatser
- Ett tydligt resultat från projektet Målstyrd tillsyn var behovet av tillsyn **mot fastigheters energianvändning**. Under 2007 förvaltningen fortsättningsvis att följa upp och stödja fastighetsägarnas egenkontrollarbete med avseende på energianvändning. .
- **Egenkontroll**. Tyngdpunkten i miljöbalken, syftande på att nå miljöbalkens mål, är verksamhetsutövarnas egenkontroll. Förvaltningen kommer framöver genom information och riktade tillsynsinsatser att arbeta för att egenkontrollen blir en naturlig utgångspunkt för driften av en verksamhet. På sikt bör denna utveckling leda till effektivitetsvinster för förvaltningens tillsynsarbete samtidigt som verksamhetsutövarna på ett bättre sätt kan möta marknadens miljökrav.

Kontroll av kemikalielistor .För att möjliggöra en utfasning av problemkemikalier krävs att företagen för en förteckning över kemikalier som används. Utifrån denna ska en bedömning göras. Under 2006 genomfördes en satsning som riktade sig till de 90 VU med störst kemikalieanvändning. Denna kampanj följs upp under året.(se även kap 14)

- **Riktade insatser** kommer att göras inom vissa utpekade områden. Här bedöms riktade tillsynsinsatser ge en stor miljöförbättring:
 - Riktad tillsyn på viss grafisk verksamhet. En genomgång av alla B-anläggningar och 1/3 av C-anläggningarna planeras.
 - En genomgång av anmälningspliktiga och små verkstäder och bilvårdsanläggningar fortsätter. Tillsynen kommer att inriktas på hantering och förvaring av kemikalier och på företagens egenkontroll.
 - Kemisk industri: systemtillsyn 2006 - 2007
 - Livsmedelsindustri: alla större verksamhetsutövare. Kampanj 2006 2007.
 - Transporter hos transportintensiv verksamhet inkl kross, betong, asfalt och oljehamnen.
 - Granskning av systematiskt arbete för att minska energianvändningen hos de verksamhetsutövare som besöks och som har en energi-användning av betydelse eller byggnader som ska energideklarerar.
 - Tillsyn över åtgärder för bättre kemikalie- och avfallshantering samt förebyggande av läckage från oljecisterner vid Fortums närvärmeanläggningar och hos privata och kommunala fastighetsägare.
 - Tillsyn över åtgärder för att minska utsläppen från transporter till och från Fortums verksamheter.
 - Granskning och råd till SL:s bussentreprenörer med avseende på deras egenkontroll
 - Öka utbytet till alkylatbensin och hanteringen av farligt avfall på båtclubbar...

Tillståndsprovning

Prövningen av bergvärmestillstånd är en ständigt växande verksamhet. Sökande är huvudsakligen villaägare i ytterstaden men under senare år har antalet flerbostadsfastigheter som får tillstånd ökat. Även ansökningar i innerstaden har blivit vanligare. Prövningsförfarandet kräver en omfattande remisshantering till berörda instanser pga befintliga installationer i marken och beroende på markägarförhållandena samt rätten för berörda att yttra sig. Ytterligare effektivisering av handläggningen kräver utveckling av en webbtjänst där sökande både kan inhämta och skicka den information som krävs. Tjänsten skulle också utgöra ett steg mot 24-timmarsmyndigheten.

Tillsyn 2008-2010

En stor del av tillsynen är bastillsyn (se ovan) och bedöms ske i ungefär samma utsträckning åren framöver. Vad gäller riktade insatser så förväntas resultatet av MoH-utredningen med bl.a. energianvändning och transporternas störningar få ökad tyngd.

Resurser i sammanfattning

Tillståndsprovning

Under 2006 har tillståndsprovningen ökat med 1,0 åa pga ökad efterfrågan på bergvärmeinstallationer under flera år.

Område	Antal åad	Intäkter kkr
Bergvärme	600 (=3,9 åa)	3 100

Tillsyn

Under 2007 föreslås 15,6 årsarbeten avsättas för tillsyn av miljöfarlig verksamhet (15,4 avdelningen för plan och miljö, 0,2 Avdelningen för hälso-skydd).

Arbetsmetoden vid den inifrån initierade tillsynen har i tillsynsplanerna för resp. bransch tidigare beskrivits som systemtillsyn, detaljtillsyn och/eller information. Alla dessa arbetsätt används oftast vid tillsynen men i olika stor utsträckning. Ambitionen i tillsynen har under flera år varit att öka systemtillsynen (se även ovan under rubriken egenkontroll). Större verksamhetsutövare har i allmänhet bättre egenkontroll och tyngdpunkten på förvaltningens tillsyn kan ligga på systemtillsyn. När det gäller många små verksamheter, som t.ex bilverkstäder, är egenkontrollen oftast betydligt sämre och förvaltningens tillsyn måste därför inriktas på detaljtillsyn och information om egenkontrollen.

Antal årsarbetsdagar som planeras för olika bransch/tillsynsområden framgår i följande tabell. De fasta intäkter som bedöms komma in är också angivet. Arbete som inte kan debiteras enligt fastställd taxa ingår i olika stor utsträckning i olika branscher. Sådant arbete är t.ex. obefogade klagomål, besvara frågor från allmänhet, andra kommuner, konsulter, besvara tillståndsremisser och andra remisser som rör branschen mm. Utgångspunkten vid fastställande av taxa har varit att den ska motsvara den genomsnittligt avsatta tiden under en fyraårsperiod.

Område/ bransch	Antal åad	Intäkter kkr
Grafiker	110	320
Avfall	185	544
Läkemedel	20	80
Oljehamnens verks	100	416
Tvätterier	44	175
Färgindustri	20	40

Kemindustri	25	79
Verkstad	135	320
Livsmedel	50	179
Bilvård	150	500
Avloppsre- ningsverk	45	175
Kross, betong, asfalt	40	105
Byggande av trafikinfrastruk- tur	100	50
Energianvänd- ning i fastighe- ter	132	Omfattas av fast taxa kap. 9b.
Depåer	5	76
Flygtrafik	50	135
Motorsportba- nor	2	19
Vägtrafik	431	1126
Stationära energisektorn	372	920
Hamnar och sjöfart	50	165
Transportinten- siv verksamhet	90	5
Spårtrafik	75	143
Fritidsbåtar	15	
Värmepumpar (se tillstånds- prövning)	0	0
Eldning	15	10
Enskilda avlopp	25	15
Gödsel	0	0
Summa till- gängliga resur- ser	2286	5597 Plus energi i fastigheter

Tillsynsuppgifter som nedprioriteras från 2006 till 2007

En kontinuerlig anpassning av tillsynen mellan olika områden gör att vissa minskar något medan andra ökar. Sammanlagt är det en minskning med 0,2 åa av tillsynen.

HÄLSOSKYDD

Utredning om förutsättningar

Behovet av tillsyn

Nämnden har tillsynsansvar enligt miljöbalken, tobakslagen och karantänslagen. Följande områden utgör de vanligast förekommande tillsynsobjekten:

- *Bostäder.*
- *Lokaler där barn och ungdomar vistas* (skolor, förskolor, fritidshem, daghem m.fl.).
- *Övriga allmänna lokaler* (alla offentliga lokaler dit allmänheten har tillträde, såsom hotell, frisörsalonger, m.fl.).
- *Verksamheter som orsakar bullerstörningar och höga ljudnivåer* (restauranger, diskotek, konsertlokaler, gym, biograf, teatrar, fyrverkerier).
- *Badvatten* (strandbad, bassänger och plaskdammar).
- *Fartyg avseende råttcertifikat.*

Riktade tillsynsinsatser bedrivs endast i begränsad omfattning. Dessa insatser sker främst inom områdena förskolor/skolor, bostäder och bassäng/badvatten.

Bostäder

Varje år inkommer till förvaltningen cirka 500 nya anmälningar om olägenheter i bostäder och lokaler. Ärendena handläggs genom att nämnden ställer krav på verksamhetsutövare att utreda störningar. Nämnden ställer också krav på åtgärder när olägenhet konstateras. Cirka 25 procent av alla ärenden är obefogade och därmed inte debiterbara. Den vanligast förekommande olägenheten är buller. Störningar från installationer är vanligast och då främst fläktbuller, men störningar från verksamheter är också frekvent förekommande då restauranger, nattklubbar och matvarubutiker ofta är placerade i närheten eller direkt anslutning till bostäder. Fukt eller fuktrelaterade problem är en annan typ av vanliga olägenheter. Dessa uppkommer oftast till följd av slitna eller felaktiga installationer i fastigheter. En stor del av stadens fastighetsbestånd utgörs av gamla fastigheter där det finns ett stort behov av underhåll.

Lokaler där barn och ungdomar vistas och övriga allmänna lokaler

I tillsynen för lokaler ingår att bedriva regelbunden tillsyn över befintliga lokaler. Enligt lagstiftaren ska tillsynsmyndigheten ägna särskild uppmärksamhet åt vissa lokaliteter bl.a. lokaler där barn och ungdomar vistas och lokaler med hygienisk behandling. Förvaltningen har i behovsutredningen angett att barn och ungdomars lokaler bör besökas minst vart 5:e år. Med nuvarande resurser uppfylls

kravet inte helt även om man räknar samtliga satsningar på området inkl projekt för ökad egenkontroll i skolor och förskolor. Det saknas resurser för regelbunden tillsyn av lokaler för hygienisk behandling. I dagsläget baseras tillsynen på nyanmälningar och klagomål. Tillsyn över övriga allmänna lokaler sker inte med någon regelbundenhet utan utgörs endast av nyanmälningar och klagomålshandling.

Verksamheter som orsakar bullerstörningar

Genom nämndens besvarande av remisser för evenemang, konserter, utskänkningstillstånd och bygglov har olägenheter kunnat förebyggas. Från och med 2007 föreslås nämnden upphöra med besvarande av samtliga remisser utom bygglov.

Viss begränsad riktad tillsyn i form av stickprovskontroller kommer att bedrivas när det gäller höga ljudnivåer.

Strandbadvatten

Övervakning av vattenkvaliteten inklusive blågrön algförekomst vid stadens strandbad sker under 15 veckor sommartid. *Vattenkvalitet med anmärkning har förekommit vid flera av stadens bad. Förvaltningens kan för 2007 inte prioritera tillsynen av bad utan avsätter ett oförändrat antal resurser mot 2006. Provtagning fortsätter som tidigare år.*

Råttcertifikat

Stockholms kommun är en av få karantänkommuner i regionen som utfärdar råttsaneringsbevis för fartyg i enlighet med internationella regler.

Tabell 1. Antal tillsynsobjekt i Stockholms stad, 2006.

Tillsynsobjekt		Antal
Bostäder	Flerbostadshus	380 000
	Småhus	43 000
Skolor, o.d.	Gymnasieskolor	50
	Grundskolor	200
	Förskolor	850
	Familjedaghem	400
	Fritidshem	530
	Fritidsgårdar/öppen försk.	150
Lokaler	Hotell, pensionat, vandrarhem	180
	Idrottsanläggningar	120
	Hygienlokaler	1 350
	Tandläkarlokaler	700
	Läkarlokaler	480
	Övriga vårdlokaler	40
	Campingplatser	3
Samlingslokaler	680	
Badvatten	Badanläggningar	65
	Strandbad	22
	Plaskdammar	50
Buller	Restauranger	2 500

Kundtjänst

Inom området förekommer mycket frågor från allmänhet och verksamhetsutövare. Därför har förvaltningen sedan 2003 haft en kundtjänst som besvarat frågor och gjort enklare handläggning. Kundtjänsten utgörs av en extern kundtjänst (call-center) och en intern funktion, direktservice.

Den interna direktservicen kommer 2007 att bemannas av 3,5 handläggare. Här svarar man på frågor som kopplas från den externa kundtjänsten, t.ex. status gällande pågående ärenden. Direktservice sorterar och registrerar även inkommande ärenden och följer upp komplicerade förfrågningar. Detta har lett till att tillgängligheten för medborgarna har ökat väsentligt samtidigt som handläggningarna blivit säkrare och mer enhetlig.

Antalet mottagna samtal uppgår till cirka 14 000 på helårsbasis, vilket ska jämföras med ca 5 000 med tidigare system. Tack vare kundtjänsten har servicen till stockholmarna förbättrats avsevärt.

Förändringar i lagstiftningen

Anmälningsplikten enligt 38 § "Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd" (1998:899) kommer att förändras. Ett framtaget förslag från Socialstyrelsen innebär att anmälningsplikten tas bort för vissa lokaltyper t.ex. frisörer medan den tillkommer för andra verksamhetstyper. För att förstärka tillsynen av höga ljudnivåer föreslår socialstyrelsen bl.a. ett tillägg om att verksamheter i form av diskotek och konserter ska göras anmälningspliktiga. Förändringarna i lagstiftningen kommer (om de beslutas) att innebära ett ökat behov av resurser för att hantera en ny anmälningsplikt av diskotek och konserter, med tanke på Stockholms stads stora antal nöjesställen. Som en förlängning av detta behöver tillsynsinsatser läggas på ljudnivåkontroller för tillsyn av efterlevnad av råden. Det är dock inte troligt att förändringen kommer att genomföras under 2007 utan snarare från årsskiftet 2008.

EUs nya badvattendirektiv träder i kraft 2008. Vägledning från centrala myndigheter förväntas under 2007.

Planerad tillsyn 2007

Anmälan

Miljölagstiftningen och förvaltningslagen innehåller många obligatoriska arbetsuppgifter, administrativa rutiner och skyldigheter. Exempel på detta är hantering av olägenhetsärenden, anmälningsärenden och tillståndsprövning.

Andra obligatoriska arbetsuppgifter är granskning av rapporter och skyldigheter att besluta om åtgär-

der för att uppfylla miljöbalkens intentioner, såsom beslut om miljöstraffavgifter och att göra åtalsanmälningar vid misstanke om miljöbrott.

Egenkontroll

Miljöbalken ställer krav på verksamhetsutövare/fastighetsägare att fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt. För att förvaltningens arbete ska kunna ställas om från hantering av utifrån styrda händelser t ex klagomål och anmälan mot mer riktad tillsyn inom prioriterade områden förutsätts att egenkontroll i bl.a. fastighetsbranschen får genomslagskraft. Ett omfattande informationsarbete riktat mot bostadsföretag och mot verksamhetsutövare har satts igång och kommer att fortsätta för att få i gång egenkontrollen. I likhet med 2006 kommer förvaltningen 2007 också att bedriva tillsyn av egenkontrollen hos fastighetsägare till flerbostadshus.

Sedan ett par år tillbaka bedrivs riktad tillsyn mot radon i fastighetsägarnas egenkontroll. Större fastighetsägare uppmanas lämna uppgifter om mätplaner för radon och de följande mätresultaten. Detta är ett arbete som beräknas behöva pågå under lång tid framöver för att majoriteten av fastighetsägarna, även de mindre, ska omfattas.

Ett projekt som rör egenkontroll i förskolor, skolor och fritidshem, i vilket integreras information om allergi, pågår.

Tillsyn

Egenkontroll

Satsningar på ökad egenkontroll sker inom följande områden:

- Flerbostadshus (180 fastighetsägare får tillsyn)
- skolor, förskolor och fritidshem
- bassänger och plaskdammar

Barn och Ungdomar

- Riktad tillsyn på 150 förskolor/skolor

Tillsyn 2008-2009

Förvaltningen bedriver ett arbete för att öka målstyrningen av verksamheten. Detta innebär att vissa omprioriteringar avseende tillsynen kommer att behöva göras framöver.

Resurserna i sammanfattning

Under 2007 föreslås 22,1 årsarbetskrafter avsättas för tillsyn inom området.

54 % av resurserna åtgår till att handlägga anmälningsärenden och olägenhetsärenden. 46 % av tillsynsresurserna läggs på riktade insatser.

Mognadsgraden hos verksamhetsutövare avseende egenkontroll bedöms generellt för verksamhetsområdet som låg. Det innebär att en stor del av den riktade tillsynen utgörs av utbildnings- och informationsinsatser för att få verksamhetsutövare att komma igång med sin egenkontroll.

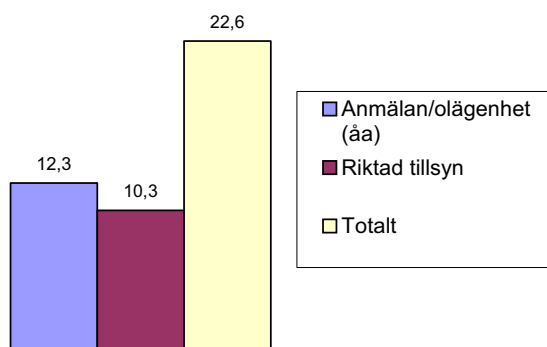
- Tillsynen på bassängbad och plaskdammar halveras.

Summering	
Nedprioriterad tillsyn	2,6 åa

Tabell 2. Resurser för tillsyn och behovet av resurser.

Område/ bransch	Anmälan/Olägenhet (åa)	Riktad tillsyn (åa)	Totalt (åa)
Bostäder	6,5	2,7	9,2
Radon		3,7	3,7
Barn & Ungdom	0,8	3,5	4,3
Hygienlokaler	0,8		0,8
Övr. off. Lokaler	0,2		0,2
Badvatten	0,4		0,4
Karantänsbest.	0,1		0,1
Nöje & restaurang	0,5		0,5
Smittskydd	0,2		0,2
Tobak	0,2		0,2
Direktservice	2,5		3,5
Summa tillgängliga resurser	12,3	10,3	22,1

Figur 1. Fördelning av resurser anmälan/olägenhet och riktad tillsyn i årsarbetare.

Tillsyn som nedprioriteras från 2006 till 2007

- Besvarande av remisser till socialtjänst och polismyndighet upphör
- Stöd till förskolor och skolor i egenkontrollarbetet reduceras
- Egenkontrolltillsyn avseende höga ljudnivåer vid konserter och evenemang tas bort (endast stickprov kan genomföras med nuvarande resurser).
- Klagomål i bostäder med lägre prioritet får förlängda handläggningstider.
- Telefonrådgivningen minskar i omfattning

FÖRORENADE OMRÅDEN

Utredning

Tillsynsområde

Ett förorenat område är ett område eller fastighet, en deponi, mark, grundvatten eller ytvatten som är så förorenat att halterna påtagligt överskrider lokal/regional bakgrundshalt samt innebär en risk för hälsa och/eller miljö. Även byggnader och anläggningar ingår i begreppet.

Tillsyn av förorenad mark initieras i regel endera av att en verksamhet har orsakat en markförorening eller, vilket i dag är mer vanligt, att mark ska tas i anspråk för annan markanvändning och då visar sig vara förorenad. Det finns en fortsatt stark efterfrågan på byggbar mark, framförallt för bostäder. Den mark som finns tillgänglig är ofta gammal industrimark som till följd av tidigare verksamhet är förorenad. Även markområden som fyllts ut genom att förorenat fyllnadsmaterial använts utgör riskområden. Bla i stort sett alla strandområden mot Mälaren och Saltsjön är utfyllda.

Efterbehandlingsprojekt kan startas genom att tillsynsmyndigheten ställer krav på undersökningar vid misstanke om föroreningar och att det i påföljande skede, undersökningar visar att ett område är förorenat och att risk för människors hälsa eller miljö föreligger på kort eller lång sikt. Vidare kan efterbehandlingsprojekt startas genom att en fastighetsägare underrättar tillsynsmyndigheten om innehav av förorenad mark. Det finns ett uttalat krav i balken att verksamhetsutövaren efter avslutad verksamhet ska återställa mark och fastighet.

Fastigheter kan vara förorenade av byggmaterial som fogmassor, isolerfönster eller kondensatorer innehållande PCB. För att stoppa läckaget av PCB från fastigheterna ska de inventeras och vid behov saneras. Antalet fastigheter som Miljöförvaltningen bedriver tillsyn mot är ca 650 st. Verksamheter i en fastighet kan resultera i ansamling av hälso- och miljöfarliga ämnen. Ett exempel är tandläkarmottagningar som släppt ut kvicksilver och amalgam som ligger kvar i fastighetens spillvattensystem. För 2006 uppskattas antalet tillsynsobjekt till cirka 600, varav vilka cirka 340 har sanerat sina avloppsrör från kvicksilver/ amalgam.

Betydelse för stockholmarnas hälsa och stadens miljö

Förorenad mark innebär en risk för både hälsa och miljö. Hälsoeffekterna spänner över både akuta och kroniska effekter. Föroreningarna kan påverka människors hälsa direkt eller indirekt och sekundärt förorena olika medier genom läckage till luft, grund- och ytvatten. Markföroreningar kan transporteras via dagvatten till reningsverken där slammet blir påverkat. Arbetet med markföroreningar på platser som ska bebyggas är särskilt viktigt eftersom det är mycket komplicerat och dyrt att åtgärda skadorna då marken har bebyggts. Kunskaper om var förorenad mark finns behövs också för att kunna göra prioriteringar av miljöinsatser.

Mängden PCB i vår föda och i modersmjölk är fortfarande anmärkningsvärt höga. Att få bort PCB ur kretsloppet har därför stor betydelse för människors hälsa liksom för Östersjöns fauna. Tillsynen av tandläkarmottagningar och dess effekter är mycket viktigt för att få ned kvicksilverhalterna, primärt i reningsverkens slam så att det kan användas som gödning på åkrarna, men också för att få ner läckaget av kvicksilver till recipienter där höga halter konstateras i sedimenten samt i insjöfisken på många håll.

Egenkontroll

Eftersom markföroreningsproblematiken normalt är en udda del av en verksamhet och ofta pågår en begränsad tid, saknas i regel tillräcklig kompetens för egenkontroll hos verksamhetsutövare som orsakar problemen. Konsulter anlitas i stor utsträckning för att arbeta med dessa problem. Markkontoret och vissa större aktörer har dock börjat bygga upp en egen kompetens. Byggbolag har ofta konsulter som miljökontrollanter. Dessa sköter egenkontrollen vid större marksaneringar. SPIMFAB (Svenska Petroleuminstitutets Miljösaneringsfond AB) har åtagit sig att undersöka och åtgärda nedlagda bensinstationer mellan åren 1969 och 1994. SPIMFAB har tagit fram en manual, med bland annat egenkontrollrutiner för sitt arbete. Övriga aktörer kräver mer stöd och information från myndighetens sida när det gäller egenkontroll. Goda egenkontrollrutiner kan dock inte ersätta tillsyn.

Förändringar i lagstiftning

Under 2007 kan kraven gällande inventering och sanering av PCB i byggnader komma att fastställas i lagrum. Detta förutsatt att regeringen beslutar om en ändring i förordningen om bortskaffande av PCB m m.

Behovet av tillsyn

De olika aktörerna är många gånger osäkra på vad som gäller både vad beträffar lagstiftning och bedömning av föroreningsgrad och återställningsnivå. En stor del av återställningsarbetet utförs av byggföretag som inte tidigare har haft en regelbunden kontakt med tillsynsmyndigheten. Det sammantagna behovet av tillsyn har ökat, mycket till följd av stadens bebyggelsestrategi att återanvända gammal industrimark. Arbetet är till stor del händelsestyrt. Anmälningsskylten är positivt korrelerad med byggkonjunkturen. Saneringsärenden kan bli tillståndspliktiga i de fall farligt avfall ska behandlas på platsen eller mellanlager för farligt avfall ska anläggas. Fortsatt satsning på tillsyn av förorenade områden är nödvändig för att kunna fullfölja uppgiften enligt balken.

De särskilda insatserna beträffande PCB och kvicksilver i fastigheter är en viktig del av saneringsarbetet. Det är av stor vikt att tillsynsmyndigheten kontrollerar att saneringsarbetena utförs på ett korrekt sätt då riskerna för miljön är stora om fusk förekommer. Sammantaget bedöms tillsynsbehovet motsvara sex årsarbetskrafter.

Planerad tillsyn 2007

Utifrån initierad ärendehantering

Miljöbalken skiljer på föroreningar tillkomna före eller efter år 1969.

Markföroreningar tillkomna före 1969

Inventering och undersökningar bekostas av projektanslag eller medel från Naturvårdsverket. Information samlas i förvaltningens register och delges länsstyrelsen. Remissarbete sker i de fall tillstånd har sökts i högre instans. Beredskap finns att ta fram underlag för ansökan om medel från statens program för efterbehandling.

Markföroreningar tillkomna efter 1969

De olika momenten i tillsynen är bl.a. plan- och bygglovsremisser enl. PBL, vilket ger info. om ny markanvändning. Upplysning om påträffad markförorening enl 10 kap miljöbalken. Anmälan om åtgärd samt tillsyn av saneringsarbetet under saneringens gång enligt Förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd § 28.

De markundersökningar som görs i staden dokumenteras i förvaltningens ECOS-register.

Insatser vad gäller framförallt sanering av förorenade mark förväntas fortgå genom stadens bostadssatsning.

Då fastighetsägarnas frivilliga åtagande att sanera PCB-byggnader inte givit önskvärt resultat har Miljöförvaltningen med start år 2006 intensifierat arbetet gentemot fastighetsägarna. Tillsammans med den nya informationsbroschyren skickas uppmaningar att genomföra inventeringar och saneringsplaner under 2006 - 2008. Detta genererar ett ökat hanläggningsarbete som kommer att ske såväl genom kontakter med fastighetsägare som inspektioner av saneringar.

Kvicksilver är ett av våra värsta miljögifter – Miljöförvaltningen värkar aktivt för att minska förekomsten i staden. Vi arbetar aktivt med informationsspridning till framför allt tandläkarna, där miljöskulden finns i ledningarna. Utredningar, och uppmaningar om saneringsåtgärder samt inspektioner kommer ske hos dem. Vi är också aktiva i arbetet med kvicksilverminskning hos sjukhus, laboratorier, krematorier och neonrörstillverkare. Många frågor kommer från andra inspektörskollegor och besvaras för att även se till att andra kan ta del av vår kunskap och våra erfarenheter – mycket information finns även tillgänglig på internet.

Egeninitierad tillsyn för att öka måluppfyllelse

Resultaten som kom fram i projekt Målstyrd tillsyn ligger till grund för planerade insatser. I stora delar av staden har över tid verksamheter bedrivits som på olika sätt påverkat mark och omgivande recipienter. Staden vilar dessutom i stora delar på utfyllda områden som ännu inte karterats och där förorenad mark kan befaras. Det är därför viktigt att karteringsarbetet kontinuerligt forskrider så att saneringsåtgärder sätts in i rätt områden. Information om det karteringsarbete som genomförts och tillkommande undersökningar ska vara tillgängligt för exploatörer, markförvaltare och andra aktörer. Internet är ett sätt att sprida kunskap om föroreningsituationen i staden. Arbetet med att ta fram handledning för stöd till verksamhetsutövare via förvaltningens hemsida kommer att fortgå och uppdateras vid behov. Under 2007 ska det sk. Tillsynsspåret, dvs. handläggarestöd vid arbete för att få verksamhetsutövare med pågående verksamhet att undersöka och ev. vid behov sanera förorenad mark fortsätta med granskning av insända uppgifter och preliminär riskklassning.

Tillsyn 2008-2010

Vi handlägger ca 40 anmälningar och 50 upplysningar per år. Antalet ärenden vg efterbehandling av förorenad mark beräknas fortsätta i ungefär samma storleksordning och så länge byggkonjunkturen håller i sig. Byggandet sker ofta på gamla industritomter med förorenad mark varför denna tillsyn fortsatt prioriteras.

Resurserna i sammanfattning

Under året föreslås 2,6 åa. avsättas för tillsyn av förorenad mark samt 2,4 åa. sammanlagt för kontrollen av PCB och kvicksilversanering, dvs. totalt 5 åa. för kap 10. Detta innebär en minskning jämfört med år 2006 med 0,1 åa.

Kemiska produkter

Utredning om förutsättningar

Tillsynsområdet

Miljö- och hälsoskydds nämnden utövar tillsyn över kemiska produkter och biotekniska organismer (14 kap. miljöbalken). Tillsynsansvaret för tillverkare och importörer är delat mellan Kemikalieinspektionen, KemI, och MHN. Nämnden har ett gemensamt operativt tillsynsansvar i speciella fall också med Naturvårdsverket, Läke medelsverket, Livsmedelsverket, Sjöfartsverket och Arbetsmiljöinspektionen.

Tillsynsmyndighetens roll är att via tillsyn och upplysning minska den hälso- och miljöbelastning som orsakas eller misstänks orsakas av kemikalieanvändningen i samhället. Nämndens tillsynsområde omfattar verksamhetsutövare, detaljister och i kommunen belägna tillverkare och importörer samt de som söker dispens för användning av bekämpningsmedel mot skadedjur.

För vissa varor som innehåller eller som behandlats med en kemisk produkt gäller särskilda förordningar eller föreskrifter, t.ex. batteriförordningen.

Nämnden bedriver ingen tillsyn över allmänhetens kemikaliehantering, trots att ett stort antal kemikalier och varor, som innehåller eller som behandlats med kemiska produkter, också är konsumentprodukter och endast ett fåtal kemikalier är förbjudna eller reglerade på sådant sätt att de inte kan användas av allmänheten. I stället är kemikalietillsynen inriktad på att se till att den information som konsumenten får om kemiska produkter (sk. överlåtelseinformation) uppfyller föreskrivna krav. På så sätt kan bra kemikalieval hos konsumenterna underlättas och riskerna med kemikaliehanteringen minskas.

Betydelse för stockholmarnas hälsa och stadens miljö

Spridningen av kemikalier i miljön och i samhället är en av de stora miljöfrågorna sett både i ett lokalt och globalt perspektiv. Regering och riksdag har satt upp mål för kemikaliear-

betet i det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Miljöförvaltningen har gjort en kartläggning av betydande aspekter inom kemikalieområdet i Stockholms stad. Dessa beskrivs närmare i Miljö- och hälsoutredning 2006 för Stockholm, MHU. Se även under rubriken Behovet av tillsyn.

Felaktig kemikaliehantering kan resultera i att kemikalier sprids till mark, vatten och luft och tas upp av växter, djur och människor. Kemikalier, som blivit markföroreningar, kan på sikt leda till förorening av grund- och ytvatten.

En betydande spridningsväg för kemikalier är också via spillvatten till slam eller recipient. Föroreningar i slam försvårar uppfyllandet av målet att kunna använda slammet som gödsel i jordbruket. Utebliven fiskreproduktion och omfattande fågeldöd i våra kustvatten kan misstänkas vara en effekt av biologiskt aktiva och persistenta föreningar i vatten.

Flyktiga kemiska ämnen, som sprids via luften, kan bidra till uttunnning av ozonskiktet i stratosfären, bildningen av marknära ozon och till växthuseffekten.

Många gånger innebär kemikaliehanteringen också hälsorisker. T.ex. får Giftinformationscentralen årligen in tusentals frågor om misstänkta förgiftningstillbud orsakade av kemikalier, till följd av att barn dricker tändvätska o. dyl.

Kosmetiska och hygieniska produkter och produkter som innehåller nickel kan framkalla allergier och överkänslighetsreaktioner. Vissa biocida tillsatser i hygienprodukter som mjällschampo och tandkräm misstänks orsaka skador på miljön. Andra kosmetiska och hygieniska produkter har ibland visat sig innehålla ämnen som är skadliga för hälsan.

Behovet av tillsyn

I Miljö- och hälsoutredning 2006 för Stockholm, MHU, har identifierats ett antal prioriterade kemikalier och kemiska ämnen i Stockholm. Bland dessa finns bly, kvicksilver, koppar, bromerade flamskyddsmedel, DEHP, PCB, PAH och allergener. Också riskerna för kemikalieolyckor har lyfts fram i utredningen.

Ett viktigt resultat av MHU är också de kunskapsbrister som finns om olika kemiska ämnens miljö- och hälsopåverkan i staden samt när det gäller att identifiera och kvantifiera de källor som ger upphov till påverkan. Kunskapsbrister finns t.ex. beträffande läkeme-

delsrester, svårnedbrytbara tensider, PHAS, triclosan, biocider och bekämpningsmedel.

En slutsats utifrån MHU är att behovet av tillsyn är störst inom de verksamheter som bidrar till utsläpp av de prioriterade ämnena, se ovanstående text. Sådan tillsyn bör därmed prioriteras som kan bidra till minskad miljö- och hälsopåverkan av de prioriterade ämnena eller bidra till ökad kunskap om miljö- och hälsopåverkan i staden.

Förändringar i lagstiftningen

En förordning kommer att träda i kraft en 1 jun i 2007 och gäller omedelbart i alla medlemsländer. Förordningen innebär att vissa ändringar behövs i gällande lagstiftning.

Till den nya kemikalielagstiftningen kommer flera vägledningsdokument att kopplas. Kemikalieinspektionen arbetar tillsammans med myndigheter från andra länder och kommissionen med att ta fram dessa dokument.

Ändringarna i lagstiftningen medför ett behov av utbildningsinsatser hos såväl tillsynsmyndigheter som företag.

Tillsyn hos verksamheter

De flesta verksamheter som nämnden har tillsyn över enligt 9, 10 och 15 kap miljöbalken hanterar kemikalier. Kemikalietillsynen hos miljöfarliga verksamheter bedrivs främst genom att vid tillsynsbesök och i remissvar till tillståndsmyndigheten ifrågasätta problemkemikalier och ställa krav på att problemkemikalierna ersätts med kemikalier, som innebär mindre hälso- och miljörisker. Krav ställs både på processkemikalier och varor som innehåller kemikalier.

En väsentlig del av kemikalietillsynen är också att kontrollera hur kemikaliehanteringen går till ute hos olika verksamheter, hur kemikalierna förvaras, hur kvittblivningen är ordnad etc.

Tillsynen hos verksamheterna bedrivs inom de olika branscherna parallellt med övrig branschspecifik tillsyn. Denna del av tillsynen kan förstärkas genom att tid avsätts för särskilda kampanjer t.ex. rörande produktval i viss process eller kemikalieförvaring.

Antalet miljöfarliga verksamheter enligt miljöbalken är stort. Bland dessa finns cirka 520 tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter (A- och B-respektive C-anläggningar). Antalet verksamheter, som inte är förprövningspliktiga enligt miljöbalken (U-anläggningar) är cirka 2000.

Tillsyn av köldmedier

Miljöförvaltningen har registrerat cirka 1 800 köldmedieanläggningar med en köldmediemängd över 10 kg. Av dessa har 669 anläggningar fortfarande HCFC som inte får fyllas på efter 1 januari 2002. Tillsyn bedöms ha mycket god effekt och bedrivs genom registrering och granskning av kontrollrapporter. Av dessa framgår att ett 60-tal av anläggningarna inte uppfyller köldmediekungörelsens krav idag och att vidare tillsynsåtgärder behövs beträffande dessa objekt. Det behövs också resurser för att spåra de anläggningar som trots anmälningsplikt inte anmälts till nämnden. Den webbtjänst för rapportering som utvecklats under 2006 kommer i bruk i jan 2007. Den förväntas få tydlig effekt i form av minskad administration under 2008.

Tillsyn hos detaljister

Detaljisterna har ansvar för att de varor som överläts är rätt märkta. Det är MHN:s uppgift att kontrollera att detaljisterna lever upp till sitt ansvar när det gäller att märka de varor som överläts. Eventuell miljöstraffavgift riktas mot överlåtaren (detaljisten). Det är dock tillverkaren eller importören som är skyldig att ta fram underlag för märkningen och utforma den.

Nämnden ska också kontrollera att detaljisten har tillstånd att överlåta särskilt farliga produkter samt att anteckningar förs över vilka som köper dessa produkter.

Förutom granskning av överlåtelsedokumentet kan tillsyn hos detaljister också innebära praktiska moment av olika slag, t.ex. kontroll av att barnsäkra förslutningar används där det är påkallat.

Ett viktigt område att bevaka hos detaljisten är också utfasningen av bekämpningsmedel och förbjudna kemikalier och kemiska produkter. Genom information och med stöd av utbytesprincipen kan man också påverka detaljister att saluföra andra, mindre miljöskadliga produkter.

Antalet detaljister som överlåter kemiska produkter är grovt räknat 2 000 i Stockholm. Exempel på överlåtare är varuhus, bensinstationer, färghandlare, byggvaruhus, livsmedelsaffärer, zoo-affärer, bil- och båttillbehörsaffärer samt ett antal olika specialaffärer.

Tillsyn av cisterner

Det finns cirka 2 000 markförlagda cisterner i förvaltningens register. Antalet cisterner utomhus ovan mark är okänt. Det finns dessutom cirka 14 000 inomhuscisterner.

Förvaltningen ska informeras vid installation av cisterner (1-10 m³) utomhus ovan mark.

Kontrollrapporter för ca 120 oljecisterner ska inkomma till förvaltningen under 2007..

Tillsyn av kosmetiska och hygieniska produkter

Det finns cirka 15 000 kemiska och hygieniska produkter på marknaden. Förvaltningen har gjort återkommande kontroller av innehållet i en rad kosmetiska och hygieniska produkter. Förvaltningen har också kontrollerat att Läkemedelsverkets föreskrifter för kosmetiska och hygieniska produkter följs i framförallt detaljistledet men även vid lokaler för hygienisk behandling. Lagstiftning och tillsyn av KOH-produkter efterstävare att så långt som möjligt förhindra att människor kommer till skada vid användning av produkterna eller att miljön påverkas negativt.

Mindre verksamheter har ofta brister i egenkontrollen och när det gäller kunskaper om gällande lagstiftning. Bristande egenkontroll kan innebära en risk för att det säljs produkter till allmänheten som antingen är totalförbjudna, inte följer nickeldirektivet eller saknar lagstadgad märkning.

Antalet tillsynsobjekt uppskattas till cirka 3 500, exkl. hygienlokaler.

Verksamhetsutövarnas egenkontroll

Egenkontrollförordningen gäller alla A-, B- och C-verksamheter. Enligt denna förordning ska verksamhetsutövaren föra anteckningar över alla kemiska produkter som hanteras inom verksamheten och som kan innebära risker från hälso- eller miljösynpunkt.

De tillståndspliktiga företagen har i regel kontrollprogram. Egenkontrollen är ofta väl utvecklad också hos verksamhetsutövare som innehar köldmedieanläggningar med HCFC och HFC, tack vare tydliga lagkrav på årlig kontroll av anläggningen och sanktionsmöjligheter. Övriga företag har egenkontroll av varierande kvalitet. Regelbunden tillsyn behövs för att höja kvaliteten på verksamheternas egenkontroll.

Planerad tillsyn 2007

Den kartläggning av betydande aspekter inom kemikalieområdet som har gjorts i MHU ligger som grund för planerade insatser inom kemikalietillsynen.

Utifrån initierad tillsyn

Tillsyn som rör kemikaliehantering och kemikalieval hos verksamhetsutövare bedrivs som en del av den ordinarie branschtillsynen.

Den tillsyn över anläggningar med en köldmediemängd över 10 kg består i att registrera och analysera 1 800 köldmedierapporter, meddela misstanke om brott och besluta om miljöstraffavgifter.

Förvaltningen uppmanar fastighetsägaren/cisternägaren att låta kontrollera sin anläggning med intervall av 6 alt. 12 år samt insända kontrollrapport. Tillsyn av innehavare av inomhuscisterner 1 – 10 m³ sker endast vid olycka eller klagomål.

I förvaltningens kemikaliearbete ingår också att delta i arbetsgrupper både inom staden och regionalt, t.ex. Kemilänken och Miljösamverkan Stockholms län. Ett samarbete med Miljöförvaltningarna i Göteborg och Malmö pågår också.

Inifrån initierad tillsyn

Förbud mot mjukgörare i barnartiklar.

Januari 2007 kommer begränsningar av ftalater i leksaker och barnvårdsartiklar att träda i kraft. Det innebär att det mjukgjorda materialet i dessa varor får innehålla högst 0,1 viktsprocent av ftalaterna DEHP, DBP resp. BBP. För leksaker och barnvårdsartiklar som barn kan stoppa i munnen gäller dessutom att det mjukgjorda materialet får innehålla högst 0,1 viktsprocent av ftalaterna DINP, DIDP och DNOP. En kampanj för att kontrollera efterlevnaden av detta förbud kommer att påbörjas under året.

Förbud mot viss användning av kemikalier i elektronik.

I juli 2006 trädde det sk. RoHS direktivet i kraft. Det innebär att det är förbjudet att släpa ut på marknaden nya elektriska och elektroniska produkter som innehåller kvicksilver, bly, kadmium, sexvärt krom och flamskyddsmedlen PBB eller PBDE. Bl.a. hushållsapparater, som elvispar och brödrostar, belysningsutrustning samt mobiltetefoner omfattas. Förvaltningen avser att kontrollera att förbudet efterlevs, initialt kommer tillsynen att inriktas på grossister och detaljister som saluför artiklar med kort livslängd.

Antibakteriellt behandlade varor.

Varor behandlas med olika kemikalier för att förhindra bakterietillväxt/lukt. Det kan vara triclosan, silver eller zinkföreningar. Det finns inte något förbud mot denna användning, men

dessa ämnen är miljöfarliga och användningen är onödig. Förvaltningen kommer att genomföra informationsinsatser till detaljister som säljer varor behandlade med dessa kemikalier.

Nya regler för märkning av tvättmedel.

En ny EG-förordning om tvätt- och rengöringsmedel gäller fr.o.m. den 8 oktober 2005. Enligt denna förordning får tvättmedlen endast innehålla lättnedbrytbara tensider. Krav på innehållsdeklaration och säkerhetsdatablad och fullständig innehållsförteckning ställs också i förordningen. Enligt regeringens beslut av den 15 maj 2006 har MHN i i uppgift att kontrollera efterlevnaden av reglerna. Förvaltningen kommer att påbörja denna tillsyn under 2007.

Kontroll av kemikalielistor.

För att möjliggöra en utfasning av problemkemikalier krävs att företagen för en förteckning över kemikalier som används. Utifrån denna ska en bedömning göras. Tillsynen kommer att bedrivas inom respektive bransch. För att underlätta arbetet har ett informationsmaterial tagits fram och en utbildning genomförts 2006. Under 2007 följs denna kampanj upp.

Kontroll av gifttillstånd.

Förvaltningen kommer att kontrollera kemikaliehanteringen hos ett urval av de företag, som fått tillstånd av Länsstyrelsen för yrkesmässig överlåtelse av särskilt farliga ämnen eller yrkesmässig import av livsfarliga kemiska produkter från länder utanför EU, sk. gifttillstånd.

Kosmetiska och hygieniska produkter samt produkter med innehåll av nickel.

Ingen tillsyn. (se nedprioriterade områden).

Tillsyn 2007-2010

Kunskaper om vilka kemikalier som är farliga förändras över tiden. Området är fortsatt viktigt och kampanjer kommer att genomföras på de områden som med ökade kunskaper anses som viktiga och påverkbara med tillsyn. Inom vissa områden förväntas regler och i vissa fall förbud träda i kraft de närmaste åren, som skulle kunna möjliggöra tillsynsinsatser för att begränsa spridningen av farliga ämnen. Det gäller bland annat PFOS, DEHP, alkylfenoler, blyammunition, bly i bromsbelägg och vissa bromerade flamskyddsmedel. Någon form av tillsyn/information kan också vara aktuellt när det gäller användningen av klorparaffiner, som fortfarande används i relativt stora mängder.

Resurserna i sammanfattning

Under 2007 föreslås 3,9 årsarbeten avsättas för arbetet med kemiska produkter (1,2 åa Avdelningen för Plan & Miljö och 2,7 åa Avdelningen för Hälsoskydd).

Tillsynsuppgifter som nedprioriteras från 2006 till 2007

Tillsynen minskar med 0,6 åa. Detta påverkar dels möjligheten att ge service till medborgare som ställer frågor, dels den tid som läggs på olika kampanjer.

Tillsyn av verksamheter som saluför kosmetiska och hygieniska produkter kommer inte att ske under 2007.

AVFALL

Utredning om förutsättningar

Stort antal verksamheter

Nämnden har tillsyn över all avfallshantering i staden, vilket innebär tillsynsansvar för hanteringen av hushållsavfall, avfall som omfattas av producentansvar samt avfall som uppstår i verksamheter. De flesta verksamheter inklusive hushållen producerar avfall. I Stockholm finns också många verksamheter som transporterar, lagrar, sorterar eller på annat sätt hanterar avfall. Antalet tillsynsobjekt är därför stort. Antalet anmälningar enligt miljöbalken av verksamheter som hanterar avfall har ökat tack vare ökad medvetenhet hos verksamhetsutövarna om anmälningsplikten.

Förutom den omfattande tillsyn som ägnas de verksamheter som transporterar, lagrar, sorterar eller på annat sätt hanterar avfall arbetar förvaltningen med information och rådgivning inom avfallsområdet. Detta sker vid direkt kontakt med stockholmare och verksamheter per telefon och genom skrivelser.

Betydelse för stadens miljö och hälsa

Avfallsfrågor är viktiga av flera skäl.

- Avfallsfrågor är livsstilsfrågor och symbolfrågor som kan främja det övriga miljöarbetet.
- Omhändertagande av avfall, i synnerhet farligt avfall, minskar spridningen av miljöfarliga ämnen till miljön.
- Återanvändning och återvinning främjar minskad förbrukning av naturresurser.

Förändringar i lagstiftningen

Regelverket inom området har under senare år genomgått stora förändringar och flera ändringar väntas framöver.

Förordningen om retursystem för plastflaskor och metallburkar trädde ikraft 1 januari 2006.

Enligt förordningen om avfallsstatistik ska den första rapporteringen till EU ska göras senast 30 juni 2006 och ska avse avfall som genererades och behandlades under år 2004. Därefter ska rapportering ske vartannat år.

Remisser från länsstyrelsen och miljödomstolen

Enligt miljöbalkens övergångsbestämmelser ska samtliga verksamheter som blev tillståndspliktiga då balken infördes ha lämnat in en tillståndsansökan före utgången av år 2007. Det finns avfallsanläggningar som berörs av detta, vilket medför ett ökat icke-debiterbart remissarbete under de kommande åren.

Tillståndsprövning

Kompostering av latrin är tillståndspliktig verksamhet som prövas av förvaltningen.

Behovet av tillsyn

Behovet av riktade tillsynsinsatser är stort. Det behövs ett förbättrat kunskapsunderlag om de största bristerna i avfallshantering hos verksamhetsutövare. Kunskap behövs också om avfallsflöden och producerade mängder.

Nedskräpningen runt återvinningsstationerna ger ett negativt intryck av staden och riskerar att dra åt sig skadedjur. Ansvariga återvinnings- och städföretag behöver förbättra sin egenkontroll så att överfyllnad m.m. inte uppstår. Miljöförvaltningen behöver därför ställa krav enligt miljöbalken och producentansvarsförordningen.

Flaskor och burkar ska ingå i ett godkänt retursystem. Tillsyn sker av livsmedelsinspektörer. Vid överträdelse påförs miljöstraffavgift av miljöinspektör. Under 2006 har överträdelse skett endast i fyra fall. Antalet förväntas öka under 2007.

Hantering av farligt avfall vid bygg- och rivningsverksamhet fungerar inte tillfredsställande. Ansvariga bygg- och rivningsföretag behöver förbättra sin egenkontroll så att hanteringen följer lagstiftningens krav.

Förvaltningen bedömer att tillsynsinsatser framförallt bör göras på små och medelstora verksamheter. Dessa verksamheter har inte samma förutsättningar som större verksamheter att ordna en väl fungerande avfallshantering och egenkontroll samt att följa händelseutvecklingen inom området.

Egenkontrollförordningens krav är aktuella för många verksamhetsutövare som hanterar avfall eftersom de ofta är anmälnings- eller tillståndspliktiga. Detta innebär bl.a. att verksamheten ska ha rutiner för kontroll och en dokumenterad fördelning av det organisatoriska ansvaret. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har tillsynsansvaret för att egenkontrollförordningen följs.

Regelverket beträffande elavfall, dvs. att inget elavfall får deponeras eller förbrännas utan föregående behandling, ställer krav på att tillsyn bedrivs inom området. Renhållningsnämnden ansvarar för

insamlingen av elavfall och arbetar för att successivt förbättra insamlingsgraden.

Kravet på att brännbart avfall ska förvaras och transporteras bort skilt från annat avfall samt deponeringsförbudet ökar tillsynsbehovet.

Planerad tillsyn 2007

Bastillsyn

Bastillsynen består av:

- handläggning av anmälningar, dispenser och klagomål
- remisshantering
- miljöstraffavgifter och åtalansmälningar
- överklagningsärenden
- råd och vägledning till allmänheten och verksamhetsutövare
- kunskapsuppbyggnad, deltagande i arbetsgrupper, upprättande av policy och bedömningsgrunder
- debitering av tillsyns-, anmälnings- och dispensavgifter, uppdatering av register samt övrig administration.

Särskilt riktade insatser

- Kampanj riktad mot hanteringen av farligt avfall inom bygg- och rivningsområdet.
- Förbättrad dagvattenhantering inom Lövsta industriområde.
- Deltagande i förvaltningens arbete med energi- och trafikfrågor gentemot avfallshanterare.
- Deltagande i länets miljösamverkan rörande farligt avfall från småföretagare.

Resurserna i sammanfattning

Under 2007 föreslås 2,7 årsarbetskrafter avsättas för tillsyn inom avfallsområdet.

Däruav avsätter Avdelningen för hälsoskydd 1,3 årsarbetskrafter. Avdelningen plan och miljö avsätter 1,4 årsarbetskrafter. Detta är en ökning med 0,6 åa från 2006 (2,1 åa).

Tillsynsuppgifter som nedprioriteras mot 2006

Följande tillsyn nedprioriteras:

- Farligt avfall från hushåll.
- Avfall (ej farligt) från verksamheter

- Tillsyn över hantering av latrin mot bakgrund av förbudet mot deponi av organiskt material.
- Inspektion av hushållskomposter och större komposter samt införande av egenkontroll för stora komposter.
- Tillsyn av producentansvaret inkl. återvinningsstationerna.

LIVSMEDELS- KONTROLL DJURHÅLLNING SMITTSKYDD FODER

Mål

- Säkra och redliga livsmedel för konsument.
- Djur ska skyddas mot onödigt lidande och sjukdom.
- Människor ska skyddas mot smittsamma sjukdomar.

Tillsynsutredning

Tillsynsarbetet sker förebyggande och granskande gentemot näringsidkare. Inom staden finns för närvarande 6000 kända livsmedelshalterande objekt som ska inspekteras och provtas. Av dessa är ett 100-tal anläggningar godkända enligt EU's regelverk för animalieanläggningar (kött-, mejeri- och fiskhantering i handelsled före detaljistledet). Antalet livsmedelsobjekt kommer att öka närmaste åren. Orsaken är främst att nya EG-förordningar (hygienpaketet) föreskriver att nya objektskategorier i hela livsmedelskedjan ska omfattas av tillsyn och därmed registreras alternativt godkännas.

Antalet tillsynsobjekt med djurhållning är 390 stycken. Tillsynsaktiviteter förknippade med djurhållning återspeglas dock marginellt med måttet antalet tillsynsobjekt. Tillsynsbehovet avseende djurskydd är mer relaterat till antalet privatägda sällskapsdjur än till antalet tillsynsobjekt.

Smittskyddsutredningar genomförs vid objekt där djurhållning eller livsmedelshandling sker. Verksamheten är av reaktiv karaktär dvs. utifråninitierad. Exempel på initiativ är att smittskyddsläkare baserat på insjuknade människor meddelar förvaltningen att en objektsutredning är påkallad. All tillsyn enligt livsmedelslagen utgör förebyggande smittskyddsverksamhet med undantag av lagens avsnitt om redlighet i livsmedelshandling.

Livsmedelshandling	Antal registrerade
Antal tillsynsobjekt	6000

Djurhållning	Antal registrerade
Antal tillsynsobjekt	390

Betydelse för stockholmarnas hälsa och stadens miljö

Nämnden har som myndighet ansvar för livsmedelskontroll och dricksvattenkontroll vilket berör alla invånare och besökare i staden. Livsmedlen och vattnet får inte orsaka sjukdom och ska uppfylla förväntade standarder. Konsumenterna ska veta vad de köper så att de kan undvika allergi och överkänslighetsreaktioner. Fullgod råvaror och korrekt livsmedelshandling i ändamålsenliga lokaler är grundförutsättningar för att säkra och redliga livsmedel ska nå konsumenterna.

Nämnden har som myndighet ansvar också för djurskyddstillsynen inom staden. Djurhållningen ska ske så att djuren mår bra och allmänheten inte utsätts för störningar eller smittorisker. I miljöer med fullgod djurhantering och ändamålsenliga vistelseutrymmen kan onödigt lidande och sjukdom undvikas.

Enligt gällande smittskyddslag ankommer det personinriktade smittskyddet på vårdande läkare och landstingskommun. Ansvar för det objektrinriktade smittskyddet åvilar Miljö- och hälsoskyddsnämnden. Nödvändig information om anmälningspliktiga sjukdomar ska därför delges den lokala tillsynsmyndigheten för utredning av om interaktion skett mellan insjuknade personer och objekt t.ex. livsmedel/livsmedelshandling i livsmedelslokal.

Verksamhetsutövarnas egenkontroll

I ett nationellt perspektiv är stadens livsmedelshandling objekt till antalet mycket stort. Varje enskilt objekt, i synnerhet inom industrikategorin, är dock relativt litet. Resurserna och/eller kompetensen för att upprätta och upprätthålla en väl fungerande egentillsyn är i många fall begränsad. Hela spektrumet från icke-existerande till acceptabel egentillsyn med tyngdpunktsförskjutning åt det förra, iaktas inom ramen för inspektionsverksamheten. Detta medför ökad belastning på tillsynsmyndigheten.

Behovet av tillsyn

Tillsynsintensitet

Tillsynsbehovet varierar för olika objekt beroende på vilken risk hanteringen innebär för konsumenten (eller djuret avseende djurskyddstillsynen). Detta kommer till uttryck i den europeiska och nationella lagstiftningen. Tillsynsintensiteten skall vara riskbaserad. På nationell nivå kommer under år 2007 fastläggas en tillsynsintensitet uttryckt i tidsenheter. Indirekt anges i EG-förordningar tillsynstider för vissa animalieproducerande anläggningar genom att miniminivåer för årliga tillsynsavgifter är fastlagda. Frekvensen av tillsynsmyndighetens inspektioner inom djurskyddsområdet anges, beroende av objektkategori, till två gånger årligen som högst och en gång vart tredje år som lägst. Med ovanstående som bakgrund blir tillsynsbehovet stort. Tillsynsintensiteten beskrivs i en nationellt framtagen s.k. riskmodul. Konstruktionen av denna innebär en under fyra års tid ökande omfattning av den totala livsmedelstillsynen. Mindre avsteg från den lagstiftningsrelaterade tillsynsintensiteten kan förutses. En samtidigt i hela landet ökad kontrollintensitet medför ett stort rekryteringsbehov vid samma tidpunkt i hela landet. En bristsituation avseende livsmedelshygieniskt utbildad kontrollpersonal är därför trolig.

Inspektionsinnehåll

Näringsidkare ska integrera olika typer av kontrollprogram i verksamheten. Tillsynsmyndigheten ska i samband med inspektioner, utöver granskning av fysiska förhållanden, genomföra revisioner av kontrollprogrammen. Effekten av lagstiftningskrav, att näringsidkare ska upprätta olika kontroll- och dokumentationssystem, är i första hand ökad kvalitet dvs. kvalitet i bemärkelsen säkerhet och redlighet i livsmedelshanteringen. I konsekvens med riskmodulens konstruktion skall tillsynsobjekt med hygienbrister t. ex. bristande egenkontroll åsättas högre tillsynstid år 2008.

Brister i näringsidkares hantering av livsmedel inklusive egentillsyn samt bristande efterlevnad av regelverket som reglerar salmonellagarantin avseende till landet införda livsmedelspartier, har under 2006 registrerats inom ramen för den operativa tillsynsverksamheten. Dessa områden är även under kommande år angelägna tillsynsområden.

Regelverket

Tillsynen föranleds av nationellt regelverk som återfinns antingen i livsmedelslagen, djurskyddslagen, miljöbalken, smittskyddslagen, foderlagen

eller dess följdföreskrifter samt av stora delar av regelverket på Europainivå.

I regelverket finns nu krav på att livsmedelshalterande näringsidkare upprättar och upprätthåller ett, utöver gängse egenkontrollprogram, specifikt kvalitetssäkringssystem för livsmedelssäkerhet – HACCP. Tillsynsmyndigheten åläggs utföra revisioner av dessa system i samband med inspektionsförrättning. En första förutsättning för framtida säker livsmedelshandling samt korrekt myndighetsutövning är att näringsidkare respektive tillsynsmyndighet tar ansvar för kunskaps- och kompetenshöjning inom detta utbildningsområde. Många andra livsmedelshygieniska kompetensområden återfinns också i hygienpaketet såsom kompetenskrav gällande tillsynspersonal.

Hygienpaketet utgörs av ett antal EG-förordningar som bland annat reglerar livsmedels-, foder- och djurskyddsfrågor. Övervägande delen av hygienpaketet har nu trätt ikraft. Som en följd av EG-förordningarna tillkommer nya lagar, nationella förordningar och föreskrifter. Omfattande vägledning ges ut av såväl kommissionen som svenska statliga verk. Sammanfattningsvis genomgår regelverket en betydande omvälvning. Samtidigt upphävs stora delar av europeiskt och nationellt regelverk som tidigare utgjort grunden för operativ tillsyn. Genomgripande förändringar för såväl företag som tillsynsorganisationer är att förvänta under de närmaste åren. Vissa förordningar riktar sig till verksamhetsutövarna medan andra beskriver åligganden på tillsynsmyndigheten. Förändringarna är omfattande såväl till form som till innehåll. Under kommande år förutses därför ett i anspråkstagande av tillsynsresurser för implementering av den nya lagstiftningen vad avser kompetensuppbyggnad samt anpassning av tillsynsmetodik och administration. Att varje ny och befintlig verksamhet ska genomgå godkännandeprövning alternativt registrering är ett exempel på det nya regelverkets effekter på tillsynsverksamheten. Foderkontroll enligt foderlagen är ett exempel på ett nyttillkommet tillsynsområde.

Planerad tillsyn 2007

Arbetsform

Myndighetsutövningen uttrycks i form av:

- tillstånds- och godkännandeprövningar
- registreringar
- inspektionsverksamhet/revision
- klagomålshandling
- provtagning
- objektsuppföljning av anmälningspliktiga sjukdomar

- övrig lagstiftningsrelaterad ärendehandläggning.

Basala förutsättningar för en korrekt myndighetsutövning är en fungerande administration och adekvat verksamhetsinriktad kunskapsuppbyggnad inom livsmedels-, djurskydds- och foderområdet.

Särskilt riktade insatser

Riktad tillsyn genomförs inom olika områden då särskilda lagstiftningsrelaterade förhållanden ska belysas t.ex. kvaliteten på livsmedelsutbudet eller livsmedelshandlingen i staden ur ett säkerhets- och redlighetsperspektiv. Årligen återkommande riksprojekt genomförs i samverkan med andra kommuner och Livsmedelsverket.

Övrig tillsyn

Till tillsynsverksamheten är också kopplat telefonkontakter med såväl verksamhetsutövare, andra myndigheter som privatpersoner i frågor som berör livsmedelslagen, djurskyddslagen, foderlagen och smittskyddslagen.

Resurser i sammanfattning

Under 2007 avsätts 45,5 årsarbetskrafter för tillsyn inom områdena livsmedel, djurskydd och foder samt smittskydd kopplat till livsmedelshandling och djurhållning.

Tillsynsuppgifter som nedprioriteras

Utifrån nationellt fastlagd riskbaserad inspektionsintensitet (riskmodulen) ges olika objekttyper olika hög eller låg prioritet. Lagstiftningen ålägger tillsynsmyndigheten att utföra tillsyn/kontroll av tillsynsobjekt som svarar mot debiterad tid. Nedprioritering utöver den i riskmodulen inbyggda nedprioriteringen är därför inte aktuell. Med en viss eftersläpning under kommande fyraåriga övergångsperiod förutses relationen mellan nedlagd objektstillsyn och debiterad objektstillsyn närma sig ett.

Någon nedprioritering av ärenden rörande klagomålshandling, registrering, tillstånds- och godkännandeprövning samt objektsinriktade insatser med anledning av anmälningspliktig sjukdom görs inte.

Planerad tillsyn 2008-2010

Bastillsyn och andra lagstiftningsrelaterade tillsynsinsatser planeras. Avhängigt kommande nationella ställningstaganden kopplade till de nya EG-förordningarna för livsmedelshandling respektive för livsmedelstillsyn kommer förändringar i bastillsynen bli aktuella. Riskbaserad tillsynsintensitet uttrycks i praktiken genom en nationellt fastlagd

riskmodul. Tillsynsintensiteten kommer genom riskmodulens konstruktion successivt att öka under en fyraårsperiod. Vid periodens slut kommer omfattningen av livsmedelkontrollen stabiliseras förutsatt att regelverket bibehålls. Parallellt med att tillsynsintensiteten på befintliga objekt ökar under övergångsperioden så förutses också en ökning av antalet objekt. Nya objekttyper tillkommer inom livsmedels- och foderområdet. På några års sikt förväntas antalet objekt utgöra mer än 7000 stycken.

Tillsynsökningen utgörs uteslutande av objektsrelaterad tillsyn. Detta är ett tillsynsområde inom livsmedelstillsynen där avgiftsfinansiering är förenlig med lagstiftningen. I slutet av perioden (2010) uppskattas nettoökningen inom livsmedelstillsynen till ett 20-tal avgiftsfinansierade tjänster. Foder- och djurskyddsområdet bedöms ha oförändrad omfattning.

BILAGA 3. MÅNGFALDS- OCH JÄMSTÄLLDHETSPLAN 2007

Inledning

Arbetet med mångfald och jämställdhet styrs av lagstiftning och stadens interna styrdokument. Jämställdhetslagen ställer krav på att arbetsgivaren ska bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja jämställdhet i arbetslivet. Lagen om åtgärder mot diskriminering i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning ställer krav på att arbetsgivaren ska bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter. Båda lagarna innehåller också förbud mot diskriminering. Lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av sexuell läggning och lagen om förbud mot diskriminering i arbetslivet på grund av funktionshinder innehåller förbud mot diskriminering och trakasserier men inga krav på aktiva åtgärder.

Staden har i "Lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter" angivit riktlinjer för nämndernas jämställdhets- och mångfaldsplan. I stadens jämställdhetspolicy och personalpolicy behandlas också jämställdhets- och mångfaldsfrågor.

Stockholm ska vara en stad där lika villkor och förutsättningar gäller för alla invånare och anställda. Arbetet med jämställdhet och mångfald ska integreras i stadens alla verksamheter. Ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv ska ingå som en självklar del i kvalitetsarbetet. Arbetet ska redovisas ur två perspektiv, som arbetsgivare och som servicegivare.

Ansvar

Ansvar för att förverkliga jämställdhets- och mångfaldsmålen ligger på respektive nämnd. Förvaltningschefen har huvudansvaret för att arbetet genomförs med mätbara mål och åtgärder enligt gällande lagstiftning, att en plan upprättas i samband med verksamhetsprogrammet och att arbetet utvärderas i verksamhetsberättelsen. Enhetschefer och avdelningschefer har ansvar för att åtgärder i planen genomförs.

Mångfald och jämställdhet på Miljöförvaltningen

Mångfald är en tillgång. Människors lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett kön, ålder, etnisk bakgrund, religion eller annan trosuppfattning ska gälla för alla på Miljöförvaltningen, i kontakten med varandra såväl som i kontakten med omvärlden. Förvaltningens ambition är att aktivt förebygga såväl främlingsfientlighet som diskriminering och trakasserier av alla slag. En organisation som kännetecknas av mångfald bland medarbetarna höjer den totala kompetensnivån, vilket förbättrar effektiviteten i verksamheten och ökar därmed förutsättningarna att motsvara invånarnas förväntningar på god service i staden. Men för att intentionerna i Miljöförvaltningens mångfalds- och jämställdhetsplan ska kunna förverkligas, måste varje chef och medarbetare bidra till det samverkansarbete som en attraktiv arbetsplats, byggd på jämställdhet och mångfald, förutsätter.

Trakasserier och kränkande särbehandling

Trakasserier på grund av kön är ett uppträdande i arbetslivet som kränker en arbetstagares eller arbetssökandes värdighet och som har samband med kön. Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker en arbetstagares eller arbetssökandes värdighet.

Miljöförvaltningens regler för kränkande särbehandling slår fast att ingen kränkande särbehandling är tillåten. Respekt på arbetsplatsen är av största betydelse. Det är respektive chefs ansvar att se till att arbetsmiljön är fri från alla slag av trakasserier. Reglerna beskriver också vart man ska vända sig om man känner sig utsatt för någon form av kränkande särbehandling.

Kartläggning och jämförande statistik

Kartläggningen och den jämförande statistiken baseras på områdena rekrytering/anställning, föräldraledighet, lön och sjukfrånvaro. Eftersom det statistiska underlaget är relativt litet kan förändringar som ser stora ut i procent innebära ganska små faktiska förändringar.

Rekrytering/anställning

Förvaltningen har 59 procent kvinnor och 41 procent män anställda.

Fördelningen per avdelning och yrkeskategori framgår nedan.

Fördelning per avdelning (%)	Män	Kv.
Hälsoskydd	32	68
Livsmedelskontrollen	34	66
Administrationn	40	60
Förvaltningsledning/stab	75	25
Plan- och miljö	41	59
Miljöövervakningen	52	48

Fördelning per yrkeskategori (%)	Män	Kv.
Avdelningsingenjör	62	38
Byråassistent	0	100
Inspektör	31	69
Intendent	52	48

I ledningsgruppen finns fem män och en kvinna. Av förvaltningens avdelnings- och enhetschefer är 13 män och 8 kvinnor.

Föräldraledighet och sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron är 4,3 procent av arbetstiden för både män och kvinnor. Vård av sjukt barn utgör 0,6 procent av arbetstiden för både män och kvinnor. Ledighet för barns födelse

utgör 8 procent av arbetstiden för kvinnor och 2,6 procent för män. Deltidsarbete p.g.a. föräldraledighet utgör 1,2 procent av arbetstiden för kvinnor och 0,9 procent för män.

Lön

Nedan visas medianlön för de större yrkeskategorierna.

Median-lön	Män	Kv.	Alla
Inspektör	25 050	24 300	24 500
Byrå.ass		21 300	21 300
Avd.ing.	31 000	29 300	30 300
Intendent	28 350	29 425	29 250

Andel utrikes födda

Utrednings- och statistikkontoret gör årligen en sammanställning av andelen utrikes födda bland stadens anställda. För 2006 var 9 procent av förvaltningens kvinnliga medarbetare och 14 procent av männen födda utrikes. Det är en förhållandevis låg siffra jämfört med genomsnittet för staden. Generellt har fackförvaltningarna lägre andel än stadsdelsförvaltningarna. Förvaltningen siffror är dock högre än 2005 då motsvarande andel var 6,3 procent för kvinnor och 13,6 procent för män.

Analys av kartläggningen

Kartläggningen visar att andelen kvinnor ökar även om könsfördelningen är relativt jämn. På avdelningsnivå och bland olika yrkeskategorier är fördelningen mer ojämn. Då förvaltningen de kommande två åren kommer att ha en mycket begränsad rekrytering, får målet att nå en jämnare könsfördelning sättas på lång sikt.

Andelen män som är föräldralediga är förhållandevis hög vilket är glädjande. Lönekartläggningen i 2006 års lönerörelse visade inte på några osakliga löneskillnader. En ny mer omfattande kartläggning görs inför 2007 års lönerörelse där också den nyligen avslutade arbetsvärderingen kommer att ligga som grund.

Mål för mångfalds- och jämställdhetsarbetet

- Inom fyra år ska könsfördelningen bli jämnare på förvaltning, avdelningar och i yrkesgrupper.
- Andelen anställda med annan etnisk tillhörighet än svensk ska öka.
- Kunskapen om jämställdhet och mångfald ska öka.
- Det ska vara möjligt för alla anställda att förena förvärvsarbete med föräldraskap.

Aktiva åtgärder

För ett aktivt jämställdhets- och mångfaldsarbete ser förvaltningen till att

- genom ett korrekt myndighetsarbete behandla alla lika oavsett bakgrund
- genom flexibla arbetstider underlätta för medarbetarna att förena föräldraskap och förvärvsarbete och utöva olika religioner
- förlägga obligatoriska möten på tider där även deltidsarbetande kan delta

- informera nyanställda chefer om rekrytering ur ett jämställdhets- och mångfaldsperspektiv
- annonser vid rekrytering innehåller en formulering att vi eftersträvar en blandning vad gäller kön, ålder och etnisk bakgrund
- om möjligt en man och en kvinna deltar i urval och intervjuer vid rekrytering för att säkerställa en bredare belysning av ansökningar
- aktivt bevaka att föräldralediga inte halkar efter i löneutveckling
- i lönekartläggningen vid varje års löneöversyn analysera lönerna ur ett jämställdhetsperspektiv
- uppmuntra män att ta ut föräldraledighet
- erbjuda särskilda medarbetarsamtal inför längre föräldraledighet för att planera för kontakt under ledigheten
- hålla kontakt och skicka information till föräldralediga för att underlätta återgång i arbete
- analysera medarbetarenkäter ur ett köns- och åldersperspektiv
- använda enkel svenska i vårt informationsmaterial och på vår hemsida.

Kommande åtgärder för år 2007-2010 är att

- ytterligare utöka möjligheten till flexibel arbetstid
- öka kunskapen om mångfald och jämställdhet genom olika aktiviteter såsom föreläsning, seminarier och teater

Uppföljning och samverkan

Uppföljning av resultatet av åtgärderna sker på arbetsplatsträffar, i förvaltningsgrupp, i medarbetarsamtal och i medarbetarenkäter. Uppföljning av jämställdhets- och mångfaldsplanen sker i verksamhetsberättelsen.

Planen är framtagen i samverkan på arbetsplatsträffar och i förvaltningsgruppen.

Bilaga 4 Miljöförvaltningens interna miljöprogram 2007

Direkta miljöaspekter

Miljöförvaltningen påverkar miljön både genom vår sakverksamhet, dvs. tjänsteutövningen och genom driften av verksamheten. Det interna miljöarbetet inriktar sig på våra direkta miljöaspekter, dvs. den miljöpåverkan som driften ger upphov till, t ex lokalanvändning, resor och förbrukning av varor. Det interna miljöprogrammets har samma övergripande målområden som Stockholms Miljöprogram och baseras på förvaltningens miljöpolicy och miljöutredning. I det interna miljöprogrammet finns sex övergripande mål. Under de övergripande målen definieras de mål som ska uppnås under år 2007.

Ansvar

Miljöförvaltningens interna miljöprogram ska läggas fast av Miljö- och hälsoskyddsnämnden i samband med verksamhetsprogram. I syfte att upprätthålla möjligheten att uppfylla målen och följa upp dessa kommer förvaltningen att se till att miljöfrågorna lyfts fram i Tekniska Nämndhuset och dess verksamheter och att en gemensam syn uppnås. Det interna miljöprogrammet ska integreras i förvaltningens verksamhet så att varje enhet arbetar utifrån programmets mål. Alla medarbetare på Miljöförvaltningen ska ta sin del av ansvaret för att den inre verksamheten ska utgöra så liten belastning på miljön som möjligt och så att det interna miljöprogrammets mål uppfylls.

Mål och aktiviteter 2007

Miljöeffektiva transporter

Förvaltningens fordonspark är miljöanpassad och miljöeffektiva transporter främjas. Vi minskar bränsleförbrukningen och ökar andelen miljöbränsle i våra resor och transporter.

Mål

- Vår bilpark består av 100 procent miljöbilar och har däck utan dubbar och högaromatiska oljor.
- 90 procent av bränslet i etanolbilarna ska vara E 85, 70 procent av bränslet i biogasbilarna ska vara biogas.
- Alla medarbetare ska känna till resepolicyen.
- Alla medarbetare ska känna till guiden för miljöanpassade och trafiksäkra transporter.

Aktiviteter

- Resepolicyen ska ligga på intranätet och information ges på APT.
- Varje enhet ska gå igenom resepolicyen och se över vilka rutiner enheten behöver förändra.
- All personal ska få information om var etanol/biogastankning finns i staden.
- Medarbetare ska informeras om cykelpoolen.
- Förvaltningen ska ta fram förslag på fler cykelparkeringsplatser.
- All personal ska få information om guiden för miljöanpassade och trafiksäkra transporter.

Säkra varor

De varor och tjänster som Miljöförvaltningen köper in är miljöanpassade eller uppfyller kraven för oberoende märkning där sådan finns.

Mål

- Andelen ekologiska livsmedel som förvaltningen köper in är minst 25 procent.
- Andelen miljöanpassade konferenstjänster¹ är minst 25 procent.

Aktiviteter

- Information om rutiner och verktyg för det interna miljöarbetet ska finnas i välkomstpaketet för nyanställda.
- Medarbetarna ska informeras om var det finns information på intranätet om rutiner för miljöanpassade inköp.
- Verktyg ska tas fram för att underlätta miljöanpassade inköp av konferenstjänster.
- Vid inköp och upphandling ska miljöhänsyn tas enligt ”Guide för giftfria varor”.
- Alla medarbetare ska informeras om konteringsrutiner avseende miljöanpassade inköp.

Hållbar energianvändning

Miljöförvaltningens energianvändning ska vara hållbar. Vi använder Bra Miljöval-el och främjar användandet av förnyelsebara energikällor. Vi minskar elanvändningen och verkar för att energieffektivisera driften i Tekniska nämndhuset i samarbete med Fastighets- och saluhallskontoret.

Mål

- Miljöförvaltningen ska bistå FSK med att ta fram en handlingsplan för att minska energianvändningen i Tekniska nämndhuset (förutsätter att projektet Energicentrum fortsätter som planerat).
- Medarbetarnas elanvändning ska minska med 3 procent.
- Våra lokaler försörjs med Bra miljöval-el.

Aktiviteter

- Projektet Energicentrum ska samarbeta med Fsk för att genomföra pilotprojekt i Tekniska nämndhuset (förutsätter att projektet Energicentrum fortsätter som planerat).
- Medarbetarna ska informeras om hur de kan spara energi.
- Möjligheterna att skaffa elmätare till våra lokaler ska undersökas.

Miljöeffektiv avfallshantering

Miljöförvaltningens avfall minimeras och hanteras så miljöanpassat som möjligt. Särskilt det farliga avfallet sorteras ut på ett miljörätt sätt.

¹ Konferensanläggningar som är svanmärkta/har miljöledningssystem/Stockholms stads miljödiplomerad eller serverar ekologisk mat

Mål

- Följande avfall ska sorteras ut och hämtas av en godkänd entreprenör: förpackningsavfall, returpapper, farligt avfall, elektronikavfall och brännbart avfall.

Aktiviteter

- Allt avfall ska hanteras enligt Miljöförvaltningens rutin för avfallshantering.
- Miljösamarbete ska ske med Tekniska Nämndhuset.
- Mallar ska normalt vara inställda på dubbelsidig utskrift och medarbetarna ska informeras om hur de kan bidra till att spara papper.

Miljöprogrammets mål 6 – Sund inomhusmiljö

Miljöförvaltningens ska vara en hälsosam och miljöanpassad arbetsplats.

Luftkvalitén ska vara god och ventilationen ska vara anpassad till den verksamhet som bedrivs och antalet människor som vistas i lokalen.

Mål

- Ventilationen ska minst uppfylla normerna enligt AFS 2000:42, vilket motsvarar ca 10 l/s och person.

Aktiviteter

- Allergi- och arbetsmiljöromd ska genomföras.
- Medarbetare ska informeras om vad de kan göra för att bidra till en hälsosammare inomhusmiljö.
- Vid behov ska undersökning av ventilationen genomföras.

Bilaga 5. LOKALFÖRSÖRJNINGSPPLAN

1. Inledning

Huvuddelen av miljöförvaltningens förhyrda lokaler omfattar 5122 kvm kontor och 360 kvm teknikutrymme på Fleminggatan 4 samt kontor 275kvm på Serafimergränd 1. Hyresavtalen för dessa lokaler gäller till och med år 2008.

2. Förskola (*endast stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden*).

3. Grundskola/skolbarnsomsorg (*endast stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden*).

4. Gymnasieskola (*endast utbildningsnämnden*).

5. Omsorg för fysiskt och psykiskt funktionshindrade inkl. hemlösa (*endast stadsdelsnämnder och socialtjänstnämnden*).

6. Äldreomsorg (*endast stadsdelsnämnder och socialtjänstnämnden*).

7. Administrativa lokaler

7.1 *Kommentarer till lokalsammanställningen för administrativa lokaler*

I årshyran för lokalen på Fleminggatan 4 ingår tillägg för bränsle och kyla. Normalt brukar endast kallhyran räknas när hyran per kvadratmeter jämförs mellan lokaler.

7.2 *Kommentarer om vad som kan påverka behovet av administrativa lokaler*

Behovet av administrativa lokaler påverkas främst av förändringar i omfattningen av verksamhetens uppdrag.

7.3 *Förändringar i beståndet av administrativa lokaler*

Under åren 2004 och 2005 har verksamheten utökats med fler anställda.

Utökningarna har ställt krav på befintliga lokaler som lösts genom ombyggnader och nya användningssätt. Utnyttjandegraden av lokalerna har höjts väsentligt. Under år 2007 blir det ingen utökning av personalstyrkan, snarare tyder det på att personalstyrka minskar p.g.a. besparingskrav. Då MCFF kommer att avvecklas utgår lokalerna på Serafimergränd (275 kvm). För kvarstående lokaler på Fleminggatan 4 räknas i VP med en viss yteffektivisering under 2007.

7.4 Kostnadsutveckling

De senaste årens förändringar i verksamhetens omfattning och inriktning har visat att lokaler ständigt måste ändras. Erfarenheterna visar att mer flexibla lokaler bör övervägas. Under år 2007 – 2008 kommer förvaltningen att sträva efter att minska ytor med ca 10 %. Med hänsyn tagen till en viss yteffektivisering beräknas bryttohyreskostnaden för lokalerna på Fleminggatan 4 kunna minskas med 5 procent år 2007 vilket ger en hyreskostnad på drygt 10,0 mnkr. Avvecklingen av lokalerna på Serafimergränd ger en besparing på ca 600 tkr.

- 7.5 Det inte klart vilka lokaler som ska behållas. Vi kommer att sträva efter att behålla Mest lämpliga lokaler för att bedriva vår verksamhet .
8. **Tomställda lokaler**
Inga lokaler är tomställda
9. **Övriga lokaler**
- 9.1 *Kommentarer till lokalsammanställningen för övriga lokaler i bilaga*
Övriga lokaler består av 18 st parkeringsplatser , teknikutrymmen på 360kvm
Teknikutrymmet på Fleminggatan används främst som verkstad för
mätverksamheten , kylutrymme , arkiv och på Klarabergsviadukten 59-63 med yta på
79 kvm förråd samt fordonsuppställning. Övriga teknikutrymmen är förhyrningar för
luftmätningstrustning.
- 9.2 *Kommentarer till befolkningsprognos*
Ej relevant för Miljö- och hälsoskydds nämndens lokaler.
- 9.3 *Förändringar i beståndet av övriga lokaler*
Inga faktorer som kommer påverka omfattningen av övriga lokaler är kända idag.
- 9.4 *Bedömning av förändringarna av kostnader över tiden för övriga lokaler*
Kostnaderna för dessa lokaler är små och eventuella hyresökningar blir endast
marginella.
- 10 **Sammanfattande synpunkter**
- 10.1 **Större investeringar.** Ej aktuella
- 10.2 **Övergripande och samlad bedömning av nämndens lokaler**
Förvaltningens verksamhet omfattar hela staden geografiskt sett. Därför har
förvaltningens administrativa lokaler en lämplig placering i innerstaden, dels för att
vara tillgänglig för alla medborgare i staden och dels för att underlätta myndighetens
inspektioner.
Förändringar i verksamhetens omfattning från år till år ställer krav på
lokalanpassningar. Genom ombyggnader och verksamhetsanpassningar prövas
successivt hur samordningsvinster och effektiviseringar kan uppnås. Förvaltningen
bedömer att utnyttjandegraden av kontorslokalerna är hög.
- 10.3 **Befolkningsprognos**
Ej relevant för Miljö- och hälsoskydds nämndens lokaler.
- 10.4 **Sammanfattning av planerade förändringar i lokalbeståndet och strategin för detta**
De senaste årens förändringar i verksamhetens omfattning och inriktning har visat
att lokaler ständigt måste ändras. Erfarenheterna visar att mer flexibla lokaler bör
övervägas. Under år 2007 -2008 kommer förvaltningen att minska ytor med ca 10
procent.

10.5 Långsiktig och översiktlig bedömning av lokalkostnader över tiden

Den största delen av hyreskostnaderna ligger i den administrativa lokalen på Fleminggatan 4. Ökande lokalkostnader kommer hänföras främst till hyresökningar enligt hyresvillkor, stigande elpris samt om verksamhetens uppdrag utökas med påföljande förhyrningsbehov.

10.6 Övrigt

Miljöförvaltningen är i jämförelse med andra av stadens verksamheter liten. Det är därför naturligtvis svårare att uppnå effektiviseringar med samutnyttjande av lokalerna på samma sätt som till exempel stadsdelsförvaltningarna.

Lokalsammanställning

Bilaga till Miljö- och hälsoskyddsnämndens lokalförsörjningsplan 2007

Adress	Antalet arbetande	Årshyra	Hyses-tillägg	Yta	Hyra per kvm	Hyses-intäkter	Fastighetsägare	Verksamhet
FLEMINGG ATAN4	234	10 244 000		5 122	2 000		FSK	ADMINISTRATIV LOKAL
SERAFIME RGRÄND 1	8	550 000		275	2 000		FSK	ADMINISTRATIV LOKAL
SLAKTHUS PLAN 3		36 368		46	791		FSK	ADMINISTRATIV LOKAL
Adress	Antal platser	Årshyra	Hyses-tillägg	Yta	Hyra per plats	Hyses-intäkter	Fastighetsägare	Verksamhet
FLEMINGG ATAN 4	18 platser	270 000		-	15 000		FSK	GARAGE PLATS
KLARABERG SVIADUKTEN 59-63	1plats	80 000		79	1 013		FASTIGHETS AB Bangårdsposten gm FSK	PARKERINGSPLOTS
FLEMINGG ATAN 4		360 000		360	1 000		FSK	TEKNISK UTRYMME
Adress		Årshyra	Hyses-tillägg	Yta	Hyra per kvm	Hyses-intäkter	Fastighetsägare	Verksamhet
SLAKTHUS PLAN	1 plats	5 928		-	5 928		FSK	PARKERINGSPLOTS
HORNSG 87		3 588		5	718		FASTIGHETS AB STRÖMKAJEN	TEKNISK UTRYMME
HORNSG 110		11692		10	1 169		BYGGNADSFIRMAN OLOV LINDGREN AB	TEKNISK UTRYMME
WOLLMARYKKULLS G 27		30 000		15	2 000		LOCUM AB	TEKNISK UTRYMME
SVEAV 59		10 700		9	1 189		FSK	TEKNISK UTRYMME

Bilaga 6 Internkontrollplan

Inledning

Förvaltningens internkontrollplan beskriver var eventuella risker finns inom förvaltningen och hur en god kontroll uppnås och vilka som har ansvar för den interna kontrollen.

Förvaltningen upprättar årligen en sådan plan som konkret visar vilka riskområden som bedöms finnas och hur uppföljningen av verksamheterna bör ske. Redovisning till nämnden av genomförandet av internkontrollen kommer att ske i samband med verksamhetsberättelsen. Kontrollen kommer att utföras av Avdelningen för verksamhetsstöd i samarbete med övriga berörda avdelningar.

Risk- och väsentlighetsanalys

Förvaltningen ska under 2007 göra en risk- och väsentlighetsanalys. Den senaste risk- och väsentlighetsanalysen gjordes med hjälp av konsultinsats år 2001. Riskanalysen avseende Miljöförvaltningen visar att flera väsentliga risker rör personalområdet såsom risken att förvaltningens medarbetare ej besitter rätt kompetens, risken att förvaltningen inte lyckas rekrytera efter personalbehov samt risk att förvaltningens personal (i icke önskvärd omfattning) lämnar verksamheten.

En annan risk knuten till förvaltningen i egenskap av tillsynsmyndighet är förekomsten av fusk i myndighetsutövningen. Här kan inte minst förvaltningens anseende skadas.

Rutiner och system för debitering av avgifter

Det största problemet som rör internkontrollen under 2006 har uppstått till följd av integrationen mellan Ecos och Agresso inte färdigställts under året. Faktureringen har därför måst ske genom manuell registrering. Detta tillsammans med brister i registren som används för fakturering, har medfört fördröjningar i utskicken av fakturor och felaktigheter i debiterade avgifter. Förvaltningen är nu på god väg att få en fungerande integration mellan Ecos-Agresso vilket medför att faktureringen kan ske med automatik efter registrering i Ecos. Integrationen beräknas bli klar under början av 2007. Då vidtar en viktig uppgift att styra upp organisationen och rutinerna för uppdatering och underhåll av registren för debitering så att fel inte uppstår i den löpande hanteringen. Dessutom ska kvalitetskontroller göras av registeruppgifterna. Målsättningen är att få en smidig hantering som garanterar att rätt avgift utgår vid rätt tidpunkt till rätt verksamhetsutövare.

Upphandling och inköp

Förvaltningen ska få en ändamålsenlig organisation för fakturahanteringen. Detta innebär att färre personer ska godkänna fakturor och att det ska finnas en ändamålsenlig organisation av fakturamottagarna på avdelningarna. Personer som är involverade i fakturahanteringen ska ha en tillräcklig utbildning i hanteringen för en bra standard på konteringen och en smidig hantering där vi betalar alla fakturor inom 30 dagar. Beställningsförfarandet ska förenklas och antalet fakturor utan korrekt beställning i grunden ska minimeras.

Diarieföring och registerhållning

Målsättningen är att dokumentstyrningen ska öka så att korrekt hantering sker av samtliga handlingar.

Fysisk skydd/inventarieförteckning

Det är viktigt att upprätthålla ett gott förmögenhetsskydd. Organisationen och hanteringen av inventarieredovisningen ska ses över. Målsättningen är att skapa klara riktlinjer för hanteringen som är väl kända och tillämpas.

IT-säkerhetsfrågor

Flertalet av revisionens påpekanden vad gäller IT-säkerheten har åtgärdats. Kvarstående IT-säkerhetsfrågor ska inventeras och åtgärdas.

Bilaga 7 Debiteringsplan

Debiteringstyp	Datum då registrering ska vara klar i Ecos	Ansvarig
Timdebitering miljöbalken, december 2006. Pågående och avslutade ärenden.	2007-01-29 kl 12.00	Hälsoskydd och Plan och miljö
Livsmedelskontrollavgifter, årliga	2007-03-08 kl 12.00	Livsmedelskontrollen
EU-anläggningar, 1:a kvartalet Bemanningsavgifter	2007-03-09 kl 12.00	Livsmedelskontrollen
Djurskyddstillsyn, årliga	2007-03-12 kl 12.00	Livsmedelskontrollen
Fasta avgifter, miljöbalken, 2007	2007-04-12 kl 12.00	Hälsoskydd och Plan och miljö
EU-anläggningar, 2:a kvartalet Bemanningsavgifter	2007-04-04 kl 12.00	Livsmedelskontrollen
EU-anläggningar, 3:a kvartalet Bemanningsavgifter	2007-07-05 kl 12.00	Livsmedelskontrollen
EU-anläggningar, 4:a kvartalet Bemanningsavgifter	2007-10-08 kl 12.00	Livsmedelskontrollen
Timdebitering miljöbalken. <u>Pågående ärenden.</u>	2007-12-06 kl 12.00	Hälsoskydd och Plan och miljö
Timdebitering miljöbalken, december 2007. Pågående och avslutade ärenden.	2008-01-23 kl 12.00	Hälsoskydd och Plan och miljö

Timdebitering samt ansökan och anmälan enligt miljöbalken och för livs godkännanden resp. registreringar sker på torsdagar var 14:e dag med start den 15 mars. Datumerna nedan avser tid då debiteringsunderlaget ska vara klart i Ecos. Endast avslutade ärenden. Vid sista körningen varje månad samlas nytillkomna objekt för fakturering med fast årlig avgift enligt miljöbalken upp (x)

1:a Kvartalet	2:a Kvartalet	3: Kvartalet	4: Kvartalet
2007-03-15	2007-04-12	2007-07-05	2007-10-11
2007-03-29 (x)	2007-04-26 (x)	2007-07-19 (x)	2007-10-25 (x)
	2007-05-10	2007-08-02	2007-11-08
	2007-05-24 (x)	2007-08-16	2007-11-22 (x)
	2007-06-07	2007-08-30 (x)	2007-12-06
	2007-06-21	2007-09-13	2007-12-20 (x)
		2007-09-27 (x)	

Bilaga 8. Miljö- och hälsoskyddsnämndens projekt inom Miljömiljarden

Här beskrivs nämndens pågående projekt finansierade inom Miljömiljarden. Syftet är att utgöra ett underlag för beslut i Miljö- och hälsoskyddsnämnden om projektets fortsatta drift. Nämnden ska grunda sitt beslut på mål och prioriteringar i budget 2007. I sammanställningen nedan utgås från 28 februari 2007 som datum för avslut.

Projektet föreslås få fortsätta som planerat. Samtliga projekt svarar mot budgetens inriktning mot en hållbar utveckling vilket stärker Stockholms attraktionskraft. Flera projekt ligger väl i linje med uttalat prioriterade områden i budgeten, såsom inriktningen mot ett aktivt klimatarbete, strävan att utnyttja miljöutmaningarna som en ekonomisk hävstång samt stöd till andra nämnder inom den fysiska planeringen. Flera projekt ger också värdefulla bidrag till skolans område. Staden får genom projekten en betydande goodwill både inom staden, nationellt och inte minst internationellt.

Förutom de miljövinster projekten syftar till att uppnå finns i flera fall rent ekonomiska vinster, både för staden, företag och privatpersoner. Besparingarna vid förtida avslut skulle uppgå till ca. 18 mnkr vilket ska vägas mot att projektens avsedda vinster då ofta inte kommer att uppstå. Staden skulle därtill gå miste om goodwill eftersom förväntningarna inte infrias och avtal måste brytas upp.

Nämnden beviljades ursprungligen 79,7 mnkr till olika projekt ur Miljömiljarden. Projektet Fler miljöbilar i Stockholm kommer att återredovisa 8,3 mnkr eftersom dessa medel ersätts av EU-bidrag för projekten BEST och Biogasmax. Därutöver har ytterligare några mindre justeringar gjorts av beviljade belopp. Total beviljad budget för projekten är 72,5 mnkr. Projektet utförs delvis i samarbete med andra aktörer och har olika varaktighet under perioden 2004 – 2008. Nedan listas projekten och tilldelade totala medel. Därefter följer en mer ingående beskrivning som följer numreringen i tabellen.

Projekt	Total budget (mnkr)	Återstår fr.o.m. 2007 (mnkr)
1. Information om farligt avfall.	2,0	0,2
2. Klimatkampanj Stockholm - 4 delprojekt.		
2.1 Klimatkampanj - Energieffektivisering och egenkontroll för fastighetsägare.	1,9	0,5
2.2 Klimatkampanj – Hushåll.	2,5	0,8
2.3 Klimatkampanj – Klimatjakten.	1,5	0,4
2.4 Klimatkampanj – Klimatakuten.	6,4	3,3
3. 3 H - Hälsomässigt hållbara hus.	3,8	1,4
4. Nya gifter - nya verktyg.	9,9	7,9
5. Metodutveckling förorenad mark.	1,4	0,8
6. Utveckling av www.klokainvesteringar.nu.	2,5	2,4
7. Pilotprojekt båtbottevättar i Stockholm.	0,8	0,7

8. Verktyg och handlingsplan för kostnadseffektiva åtgärder för att minska övergödningen i Magelungen, Drevviken och Flaten.	1,2	0,2
9. Bristfälliga avlopp Lambarö.	0,5	0,1
10. Miljötekniska undersökningar av förorenade områden.	1,6	0,7
11. Däcktryckskampanj.	3,2	1,1
12. Klimatkonferens – Internationellt samarbete för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050.	2,6	0,3
13. Inrättande av ett Energicentrum.	12,3	9,9
14. Fler miljöbilar i Stockholm.	6,3	5,1
15. Tiomiljonerspotten.	12,0	4,0
Summa	72,5	39,8

Tillsammans med Renhållningsförvaltningen driver Miljöförvaltningen projektet Webbaserat miljölaboratorium för skolor i Stockholm.

Nedan finns en detaljerad redovisning av projekten.

1. Information om farligt avfall, INFA

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	2,0	1,8	0,2	0,2

Beskrivning av projektet

Det är ofta svårt att bedöma om avfall från industrier och bygg/rivningsavfall är farligt avfall. För att underlätta för småföretag och för byggare/rivare har projektet tagit fram information om farligt avfall. Informationen har spridits genom seminarier, platsbesök (främst hos rivare) och skriftlig information. Den skriftliga informationen har lagts ut på stadens hemsida. Vidare har flera olika praktiska informationsbroschyrer tagits fram.

Stadens nytta av projektet

Projektet bidrar till MHN:s mål att erbjuda staden expertkompetens för att skapa en långsiktigt hållbar utveckling. Det ligger också i linje med budgetens krav att staden ska vara en professionell och effektiv part för näringslivet.

Konsekvenser av förtida avslut

Endast marginella kostnader kvarstår under 2007 som behövs för att avsluta projektets informationsdelar.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat. Det är värdefullt för MHN:s uppdrag enligt kommunfullmäktiges budget att stödja näringslivet och stödja utvecklingen mot en långsiktig hållbarhet. Mycket marginella kostnadsbesparingar kan göras genom förtida avslut som det är svårt att motivera jämfört med att inte slutföra projektet.

2. Fyra delprojekt inom Klimatkampanj Stockholm

Nedan beskrivs fyra delprojekt inom Klimatkampanj Stockholm vars sammanlagda finansiering via miljömiljarden uppgår till 12,3 mnkr.

2.1 Klimatkampanj - Energieffektivisering och egenkontroll för fastighetsägare

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	1,9 mnkr	1,4	0,5	0,5 mnkr

Beskrivning av projektet

Projektet syftar bl.a. till att utbilda fastighetsägare till flerfamiljshus – inkl Brf – så att de får en effektivare energianvändning och en förbättrad egenkontroll enligt miljöbalken. Metoder lärs också ut för hur fastighetsägarna kan påverka de boende till ett energisnålare beteende. Fastighetsägarna går utbildningen under drygt ett år och lär sig med hjälp av bl.a. hemuppgifter ett systematiskt arbetssätt vilket genererar långsiktiga och bestående resultat. I utbildningen ingår att fastighetsägarna ska anlita en konsult som energiinventerar deras hus, vilket de får 30 procent i bidrag för av statliga klimatinvesteringsbidraget (KLIMP). Konsulten upprättar förslag över lönsamma åtgärder som troligtvis kommer att motivera fastighetsägarna att vidta dessa för att minska sin energianvändning.

Antalet utbildningstillfällen i projektet uppgår för närvarande till 975 stycken fördelade på 43 träffar. Projektet finansieras av miljömiljarden med 1,9 mkr samt av KLIMP med 2,075 mkr.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med kommunfullmäktiges budget då det verkar för ett minskat utsläpp av växthusgaser och en hållbar utveckling. Det sker bl.a. genom att fastighetsägarna får bidrag från de KLIMP-bidrag som projektet fått sig tilldelat. Projektet ska bidra till att uppfylla flera mål i Stockholms stads miljöprogram. Projektet ska även bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen för begränsad klimatpåverkan och god bebyggd miljö uppfylls samt målet att Stockholm på sikt blir fossilbränslefritt i Stockholms handlingsplan mot växthusgaser.

Utbildningen har blivit mycket populär bland fastighetsägarna och förbättrar deras kunskaper om energi, miljö och egenkontroll enligt miljöbalken avsevärt. Eftersom intresset för utbildningarna har ökat kraftigt har en extrainsatt utbildning hållits under hösten 2006. Ett flertal fastighetsägare har dessutom kontaktat Miljöförvaltningen och frågat om det inte kommer att starta fler grupper. Fastighetsägande företag, Brf samt branschorganisationerna har uppskattat att staden startat en utbildning som stödjer målgruppen i deras arbete med att sänka energikostnaderna och förbättra egenkontrollen.

Genom utbildningen kan Miljöförvaltningen få ett stort antal fastighetsägare att arbeta förebyggande, vilket gör att antalet inkomna klagomål på inomhusmiljö på sikt kommer att minska. Att utbilda fastighetsägarna i energieffektivisering och uppmuntra dessa till att energiinventera sina fastigheter får stora positiva konsekvenser i form av en minskad energianvändning inom Stockholms stad, vilket bidrar till att förbättra miljön på såväl lokal som global nivå. Om de fastighetsägare som låter energiinventera sina fastigheter går vidare och genomför de lönsamma åtgärder som föreslagits vid inventeringen kan i många fall energianvändningen i dessa byggnader minska med 30-40 %. Det kommer dessutom att medföra fler arbetstillfällen för entreprenörer och energikonsulter. Alla fastighetsägare

omfattas av lagen om energideklaration och inventeringen fungerar även som en förberedelse inför denna deklARATION.

Konsekvenser av förtida avslut

Om projektet avbryts och att syftet därmed inte uppnås (ett av målen är vi ska uppmuntra fastighetsägarna att inventera så att ytan uppgår till 600 000 kvm) eller om motfinansieringen från miljömiljarden dras in blir Miljöförvaltningen återbetalningsskyldig för hela det statliga KLIMP-beloppet på 2,075 mkr.

Att avsluta projektet i förtid innebär att ett flertal fastighetsägare inte får slutföra den utbildning de påbörjat, med minskad kunskap och handlingskraft som följd.

Möjligheterna för staden att lyckas nå de mål som projektet ska bidra till, minskar och intentionerna i 2007 års budget för staden följs inte heller.

För de fastighetsägare som genomfört energiinventeringen innebär det att de riskerar att inte få det bidrag på 30 procent som utlovats. Ett stort antal fastighetsägare som planerar att inventera sina hus kommer sannolikt inte att göra det om de inte får något bidrag. Konsekvenserna blir att en rad effektiviseringsåtgärder inte kommer att vidtas samt att det blir svårare och dyrare för fastighetsägarna att energideklarera sina hus. Det medför även mycket dålig publicitet för Miljöförvaltningen inom fastighetsbranschen. Dessutom riskerar de deltagande organisationerna i referensgruppen dålig publicitet eftersom de har deltagit i att ta fram utbildningen och marknadsfört den gentemot sina medlemmar.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat. Det är värdefullt för stadens miljöarbetet samt ger betydande goodwill-vinster. Därtill kommer att ett förtida avslut är dyrare än att fullfölja projektet pga. krav på återbetalning.

2.2 Klimatkampanj hushåll

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	2,5 mnkr	1,7	0,8	0,5 mnkr

Beskrivning av projektet

1. Fakta tas fram för att visa på valmöjligheter för stockholmare och olika förvaltningar inom Stockholm stad att välja energi- och koldioxidsnåla varor och tjänster för mindre utsläpp av koldioxid.
2. En energi- och koldioxid databas utvecklas där det blir möjligt att mäta energianvändningen och klimatpåverkan i Stockholm stad.
3. Goda exempel sprids på hur stockholmarna kan minska sina koldioxidutsläpp från användningen av direkt och indirekt energi från fossila bränslen

Stadens nytta av projektet

Projektet ligger i linje med såväl intentionerna i kommunfullmäktiges budget då det bidrar till att driva ett aktivt klimatarbete och att verka för en hållbar utveckling. I projektet Konsumera smartare och minska växthuseffekten utvecklar Stockholm stad ny kunskap som kommer att användas inom ramen för Stockholm stads handlingsplan mot växthusgaser. Bl.a. får staden

kunskap om potentialen att minska växthusgaserna genom invånarnas köp av varor och tjänster, staden får ett beräkningsunderlag för CO₂-utsläpen från indirekt energi som kan användas i den kommande handlingsplanen, staden får en modell för hur man ska kunna kommunicera energi- och koldioxidsnåla val med anställda i staden och invånare, staden får en bra publik växthusgasprofil på webben som ger invånarna en möjlighet att mäta sina koldioxidutsläpp mm. Projektet är också värdefullt ur goodwill synpunkt genom att det är ett internationellt uppmärksammat och unikt pilotprojekt inom Stockholm stad.

Konsekvenser av förtida avslut

- Avtal med KTH/FOI, en investering på 250.000 kr, gällande en gemensam databas kan inte utnyttjas till fullo.
- Avtal med Idellum (investering 45.000 kr) om användande av ett Webb-baserat kommunikationsprogram kan inte utnyttjas till fullo.
- Ett förtida avslut av projektet kommer att upplevas negativt då många aktörer är inblandade och intresserade av resultatet av projektet både i Sverige och utomlands.
- Som ett mycket uppmärksammat och unikt pilotprojekt i massmedia kommer ett förtida avslut säkert att innebära en del negativ publicitet för Stockholm stad.
- Att avbryta ett av EU-kommissionen sanktionerat projekt inom EU-kampanjen Sustainable Energy Europe 2005 – 2008 skulle ge negativ publicitet för staden.
- Ett förtida avslut kommer att påverka flera av våra samarbetspartners projekt exempelvis Energimyndigheten.
- Den kunskap och de erfarenheter, som genereras genom projektet kommer inte att kunna tas tillvara i det fortsatta arbetet för att minska utsläppen av koldioxid i Stockholm stad.
- Över hundra stockholmare har lagt ned mycket tid under 1,5 år i projektet och kommer inte att få se resultatet av sin insats.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbetet. Besparingarna vid förtida avslut uppväger inte de negativa konsekvenserna

2.3 Klimatkampanj - Klimatjakten

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	1,5 mnkr	1,1	0,4	0,02 mnkr

Beskrivning av projektet

Klimatjakten är en kommunikations- och utbildningsaktivitet i form av en tävling för att öka kunskapen och engagemanget kring klimatfrågan. Klimatjakten ska leda till ökad förståelse, ökad kunskap och ett förändrat beteende. Det bygger på att vi ställer frågan och de tävlande lagen söker svaren. På så sätt vänder vi på kommunikationsprocessen och gör deltagarna delaktiga och därmed bedöms kunskapen fastna bättre. Tävlingen sköts via en applikation på webben. En testpilot av klimatjakten kördes under våren 2006 med 15 lag. Syftet var att undersöka hur upplägget fungerade, var frågorna rätt, klarade de av att svara på frågorna elektroniskt etc. Målet för klimatjakten, som startar den 25 januari 2007, är att det deltar minst 100 lag. Vi vänder oss till bolag och förvaltningar i staden samt till privata företag och organisationer innanför stadens gränser.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med Kommunfullmäktiges budget genom syftet att verka för en hållbar utveckling samt bedriva ett aktivt klimatarbete. För att stadens utsläpp ska minska så behöver vi bli medvetna om vad som bidrar till växthusgasutsläppen och vad man kan göra för att minska utsläppen. Projektet syftar till att ge ökade kunskaper och förändrat beteende för minskade utsläpp. Projektet ger också möjlighet att pröva en ny arbetsmetod.

Konsekvenser av förtida avslut

Det vore resursslöseri att avsluta projektet mitt i själva tävlingen. Tävlingen pågår från den 25 januari till den 20 april. Seminarierna börjar den 18 januari 2007. De som anmält sig och laddat upp inför tävlingen kommer tappa lusten. Frågan kommer att ställas vad meningens är med att avsluta tävlingen innan den är klar. Finns inga vinster enbart förluster. Marginell besparing.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbete. Endast mycket ringa besparingar är möjliga vid förtida avslut.

2.4 Klimatkampanj - KlimatAkuten

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
	6,4 mnkr	3,1	3,3	3,1 mnkr

Beskrivning av projektet

Projektet KlimatAkuten vänder sig till samtliga gymnasier och grundskolor med elever i åk. åtta och nio inom staden; inalles 184 kommunala som fria skolor. Syftet med projektet är att fortbilda skolans personal och elever om klimatförändringen och sambandet mellan denna och energianvändning. Därigenom åstadkoms energibesparingar och en minskning av utsläppen av växthusgaser.

Som stöd för seriös undervisning på vetenskaplig grund får lärarna fortbildning i samarbete med Naturhistoriska riksmuseet, en lärarhandledning samt undervisningsmaterial och litteratur. Dessutom erhåller skolorna genom KlimatAkuten ett samordnat undervisningspaket med tillgång till experter genom Miljöförvaltningen samt studiebesök i samarbete med Fortum Värme.

KlimatAkuten har tagit fram ett inventeringsmaterial kallat Energikollen där skolpersonal och elever tillsammans inventerar skolans energianvändning och inköp av varor. Materialet är ett hjälpmedel i skolornas egenkontroll enligt miljöbalken och presenteras tillsammans med Energicentrum och Hälsoskyddsavdelningen på Miljöförvaltningen.

Hittills har KlimatAkutens aktiviteter nått 58 skolor (cirka en tredjedel av samtliga). Fortbildning har givits till 136 lärare. Studiebesök har gjorts av 357 elever vid Fortums kraftvärmeanläggningar. Klimatkonferensen i samarbete med Naturhistoriska riksmuseet har engagerat 285 elever. Föreläsningar har besökts av 997 elever.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med Kommunfullmäktiges budget genom syftet att verka för en hållbar utveckling samt bedriva ett aktivt klimatarbete. Genom skolorna når Miljöförvaltningen en stor grupp av stadens invånare med saklig information om energi- och klimatfrågor. Via eleverna når dessutom informationen ut till föräldrar varför det blir en synnerligen kostnadseffektiv metod. Utan KlimatAkutens stöd är skolorna hänvisade till massmedias ofta överdrivna katastrofscenarier då klimatproblematiken behandlas summariskt i undervisningslitteraturen och energisparåtgärder knappast alls. Undervisningen och arbetet med Energikollen på skolorna gör att energisparåtgärder får acceptans bland elever och personal vilket leder till varaktiga resultat med lägre kostnader för skolorna

Konsekvenser av förtida avslut

Skolornas undervisningsplanering förrycks om projektet upphör under ett löpande läsår. De flesta skolor har inplanerade kursmoment som ska genomföras under vårterminen 2007. Projektet KlimatAkuten har utformats som en integrerad del av undervisningen enligt läroplanen för grundskola och gymnasium i flertalet skolämnen, varför projektet används som en betygsgrundande del i undervisningen.

Arbetet med elever sker långsiktigt, oftast i planeringsstrukturer om tre till fyra år för att lärarna ska säkerställa att olika moment blir belysta under elevernas skolgång. Därmed måste aktiviteter som vänder sig till skolor ha ett visst mått av kontinuitet och varaktighet. Efter begäran från skolor har vi därför hållit nere löpande kostnader för att därigenom kunna förlänga tiden för projektet. Stadens goodwill tar också skada av ett förtida avslut eftersom projektet är uppmärksammat såväl inom som utom landet. Flera andra kommuner har startat liknande projekt eller visat intresse. Studiegrupper från utlandet har besökt skolorna för att se hur arbetet bedrivs, material och erfarenhet används i EU-projekt. Projektet är banbrytande och har fått inte obetydlig uppmärksamhet i massmedia.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat. Det är värdefullt för stadens miljöarbete och ger stadens skolor ett värdefullt stöd i undervisningen samt erbjuder ett kostnadseffektivt sätt att informera om klimatproblematiken. Projektet ger dessutom stora goodwill-vinster för staden.

3. 3H – Hälsomässigt hållbara hus

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	3,8 mnkr	2,4	1,4	0,1

Beskrivning av projektet

3H är ett projekt som kartlägger inomhusmiljön i flerbostadshus i Stockholms stad för att identifiera faktorer som ska minimera hälsobesvär. Genom att ta fram denna kunskap ska projektet bidra till en minskad risk för hälsoproblem orsakade av inomhusmiljön. Projektet anknyter bl.a. till uppföljning av programmet för miljöanpassat byggande i samarbete med byggmästarföreningen i Stockholm, Miljöprogrammet samt deklaration av innemiljö och energi i bostäder.

Projektet är ömsesidigt finansierat av Miljömiljarden 3,8 mnkr, Formas-BIC 2,59 mnkr (villkorad finansiering) och SLL 1,1 mnkr. Bindande avtal har ingåtts med flera organisationer, företag och institutioner för huvuddelen av projektets medel. Projektet har

presenterats och uppmärksammats internationellt på bland annat Indoor Air i Beijing och Healthy Buildings i Lissabon.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med budgeten eftersom där omnämns en politik där sambandet mellan hälsa och miljö, ekonomisk utveckling och ekologiskt ansvar lyfts fram. Förutom staden kommer flera intressenter inom byggsektor att ha mycket nytta av projektets olika resultat, både vid nybyggnation och ombyggnad av flerbostadshus:

- Nya referensvärden för inomhusmiljön som kan bl.a. användas för programmet för miljöanpassat byggande och dess uppföljning.
- Ökad kunskap om och möjligheter att åtgärda försämrade inomhusmiljö, speciellt inomhusluften och klimatet.
- Framtagning av goda exempel av sunda och bra hus.
- Viktigt led i uppföljning av EU:s energidirektiv, genom datainsamling om energianvändning i beståndet av flerbostadshus och dess koppling till inomhusmiljön.
- Uppdaterade data för delmål, nyckeltal och indikatorer i Stockholm stads miljöprogram kommer att ge säkrare och mer kostnadseffektiva metoder för förvaltare att följa upp inomhusmiljön i befintlig bebyggelse.
- Framtagning av nya verktyg för miljöledning och kvalitetssäkring för fastighetsägare
- Ger möjlighet till bättre prioriterad, mer målinriktad och mer effektiv tillsyn av stadens flerbostadshus.
- Ökad förståelse bland fastighetsägare och förvaltare för att kunna åtgärda fel och brister avseende inomhusmiljön och energieffektivisering.
- Ökad "good-will" bland flera olika aktörer inom byggsektorn och dess samarbetspartners.

Konsekvenser av förtida avslut

Bindande avtal har ingått med följande organisationer och institutioner:

1. **Formas-BIC (Byggsektorns Innovationscentrum).** Avtalet bl.a. omfattar omsesidigt villkorade anslag. Från Formas-BIC 2.590.000 kr (villkorad finansiering) och från Miljömiljarden 3 840 000 kr från och med 2004 till och med år 2007. Beslut fattades i kommunstyrelsen september 2004 och i Formas –BIC juni 2004.
2. **Stockholms Läns Landsting (SLL) och Karolinska Institutet,** pengar för tio miljöåtgärder. SLL har gått in med 1,1 Mkr för pågående kemiska mätningar under uppvärmningssäsongen 2006-2007. 3 personer är engagerade i projektet från SLL.
3. **Konsultavtal med WSP Sverige AB/WSP Environment.** Kostnad 950 000 kr från Miljömiljardsanslaget för genomförande av besiktningar och mätningar i 50 flerbostadshus och 200 lägenheter. Totalt är 5 besiktningsmän och 2 handläggare engagerade från WSP i detta arbete.
4. **Avtal med Högskolan i Gävle, institutionen för Byggd Miljö och Pentiaq AB.** Kostnad 600 000 kr från Miljömiljardsanslaget för genomförande av ventilationsmätningar i 200 lägenheter. 3 personer är engagerade från högskolan.
5. **Samarbetsavtal med två institutioner på Stockholms universitet,** Institution för tillämpad miljöforskning och Analytisk kemi för genomförande av specifika kemiska mätningar i 160 lägenheter. 4 doktorander och 2 docenter är engagerad tillsammans med 3Hs projektgrupp.

Konsekvenserna kan bli svårartade för staden om dessa eller delar av dessa avtal skulle upphöra eller förkortas, både finansiellt, samarbetsmässigt och inte minst vad gäller stadens

goodwill Dessutom kommer staden att gå miste om värdefull kunskap och verktyg till nytta för många som bygger och förvaltar flerbostadshus.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat för att åstadkomma ett värdefullt och värdigt avslut vid utgången av 2007. Detta inte minst med hänsyn till alla ingångna avtal och samarbete inom projektets ram.

4. Nya gifter – nya verktyg

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2004/2008	9,9 mnkr	2,0	7,9	1,3

Beskrivning av projektet

Projektet Nya gifter – nya verktyg arbetar med att ta fram kunskap som är nödvändig för ett effektivt och åtgärdsinriktat miljögiftsarbete i staden. I samarbete med forskargrupper i Stockholm, övriga Sverige och utanför landet belyses frågor om farliga ämnens förekomst i Stockholmsmiljön, var de används och släpps ut, och hur människor exponeras. Dessutom utvecklas nya sätt att arbeta med problemen, då regler i miljöbalken och annan lagstiftning ofta inte räcker för att minska diffusa utsläpp av dessa ämnen.

Bindande avtal har ingåtts med flera forskningsinstitutioner och andra aktörer för huvuddelen av projektets medel. De kunskaper som staden fått genom Nya gifter har uppmärksammats nationellt och internationellt. Miljöförvaltningen har bl.a. inbjudits att medverka i EU-projektet ScorePP (Source Control Options for Reducing Emissions of Priority Pollutants) då Stockholms stads arbete med att spåra och åtgärda källorna till farliga ämnen i miljön anses unika i ett internationellt perspektiv.

Stadens nytta av projektet

I Miljö- och hälsoutredningen identifieras kunskapsbrist som ett av de stora hindren för stadens möjligheter att arbeta för miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Projektet tar i sina delstudier fram kunskap som ska fylla dessa brister. Det gäller frågor om ämnens förekomst i miljön, deras källor i staden, människors exponering och vilka åtgärder som effektivt kan minska påverkan. Projektet är också starkt åtgärdsinriktat och kommer i sin slutfas att arbeta kommunikativt för att förankra och utveckla möjliga åtgärder för att komma tillrätta med de miljögiftsproblem som identifierats.

Konsekvenser av förtida avslut

Under början av 2007 kommer återstående delstudier som ingår i projektet att avrapporteras. Därefter vidtar arbetet med att i dialog med forskare och berörda aktörer i och utanför staden formulera slutsatser i form av förslag till åtgärder som kan vidtas för att minska problemen med miljögifter i Stockholm. Att avbryta projektet innan detta arbete genomförs skulle innebära att mycket arbete och pengar har lagts ner på att ta fram kunskap, utan att denna kunskap omsätts i konkret arbete.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat. Det är viktigt för stadens möjligheter att arbeta aktivt med miljöproblem relaterade till spridning av miljögifter, framförallt från diffusa källor. Den

mer konkretiserande fas som vidtar i projektets slutskede är avgörande för att omsätta den framtagna kunskapen i konkret miljöarbete. Projektet har även uppmärksammat internationellt och har bidragit till stadens rykte som en spjutspets på området.

5. Metodutveckling förorenad mark

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	1,4 mnkr	0,6 mnkr	0,8 mnkr	0,1 mnkr

Beskrivning av projektet

Upparbetning av ny modul för tillsyn och miljöövervakning av markföreningensdata i förvaltningen ordinarie tillsynsregister ECOS. Ersätter tidigare markföreningensdatabas. Syfte är att underlätta tillsyn och miljöövervakning samt enkelt kunna delge information ur modulen via stadens intranät samt externt via Internet.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med uppdragen till Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Kommunfullmäktiges budget genom att det underlättar nämndens tillsynsarbete vad gäller markföreningar och underlättar kunskapsspridning om dessa till intressenter inom och utanför staden. Projektet bidrar till att staden tar ansvar för historiska föreningar samt att staden ligger före många städer internationellt när det gäller att sprida information via nätet.

Konsekvenser av förtida avslut

Ett viktigt syfte med projektet var att kunna delge övriga intressenter i första hand inom staden med markföreningensinformation. Denna sista fas i projektet att upparbeta en Kartagolösning för stadens intranät samt i möjligaste mån även för extern informations-spridning via internet riskerar att omintetgöras.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat. Det är värdefullt för Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag enligt kommunfullmäktiges budget att fortsätta karteringsarbetet av förorenade områden för service exploatörer, stadens nämnder och bolag samt till allmänheten i frågor om förorenad mark. Ev. besparing vid avslut är marginell mot redan upparbetat belopp och nyttan av projektet.

6. Utveckling av klokainvesteringar.nu

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2006/2007	2,5 mnkr	0,1	2,4	0,0

Beskrivning av projektet

Klokainvesteringar.nu är ett webbaserat verktyg som hjälper fastighetsägare och förvaltare att göra kloka investeringar som leder till minskade driftskostnader och minskad energianvändning. Projektet går ut på att utveckla de avancerade beräkningsverktygen inom klokainvesteringar.nu, att utbilda fastighetsförvaltare i verktyget samt att söka en potentiell köpare/framtida förvaltare av verktyget.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med kommunfullmäktiges budget då det verkar för ett minskat utsläpp av växthusgaser och en hållbar utveckling. Verktuget är ett unikt hjälpmedel för fastighetsägare och förvaltare att göra kloka investeringar som leder till minskade driftskostnader, energianvändning och miljöbelastning. Detta gäller såväl privata som kommunala fastighetsbolag. Verktuget kommer även att utgöra ett hjälpmedel för konsulter och fastighetsägare som genomför energideklarationer av byggnader enligt EU:s direktiv. Målet är att i slutet av 2007 kunna sälja det färdiga verktuget till någon aktör inom energi- eller fastighetssektorn.

Konsekvenser av förtida avslut

Att bryta leverantörsavtalen skulle medföra skadeståndskrav. Att bryta anställningsavtalet skulle hindra möjligheterna till försäljning av verktuget eftersom projektledaren är den som har den kompetens som behövs för att effektivt kunna sälja in verktuget och lämna över de tekniska applikationerna till nya ägare på ett kvalificerat sätt. Om avtalen bryts kommer det redan genomförda utvecklingsarbetet som inleddes i september 2006 inte att kunna användas. Detta eftersom det handlar om förändringar i databaser som byggs ”underifrån”. Förändringarna kan inte publiceras förrän utvecklingsarbetet är helt klart och acceptanstestat. Först därefter kan verktuget användas fullt ut och marknadsföras till potentiella nya ägare.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbete. För att tillvarata projektets vinster är det viktigt att det får slutföras.

7. Pilotprojektet Båtbottentvättar i Stockholm

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2006/2007	0,8 mnkr	0,1	0,7	0,7 mnkr

Beskrivning av projektet

Målet med projektet är att testa båtbottentvättar som metod för att rengöra fritidsbåtar från djur- och växtorganismer. Syftet är att främja spridningen en ny teknik och att minska utsläppen av giftiga kemikalier till Saltsjön och Mälaren. Båtbottentvättar är en miljöteknik som ännu inte fått genombrott på marknaden, men som har en stor potential både som affärsidé, exportvara och miljöåtgärd.

Båtbottentvättanläggningen hyr Stockholms stad av upphandlade tillverkare. I dagsläget finns några få tillverkare av båtbottentvättar. Flera tillverkare avvaktar att marknaden ska ta fart innan de sätter sina tvättar i produktion. Driften av tvättarna upphandlas också av privata företag. Eftersom tekniken är ny och okänd bland båtägare finns inga driftentreprenörer som vågar ta risken att investera i en båtbottentvätt. Projektet har löst detta genom att staden initialt står för hyreskostnaden. Driftentreprenören får ingen ersättning från staden, men tar in intäkter från båtägare som vill tvätta sina båtskrov. Detta minskar, men eliminerar inte, risktagandet från driftentreprenörens sida. Under säsongen 2006 ingick en båtbottentvätt i projektet. Under kommande säsonger är målet att ha tre tvättar i drift på strategiska ställen i Stockholm.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med kommunfullmäktiges budget genom syftet att verka för en hållbar utveckling och bidrar till att miljöutmaningarna kan nyttjas som en ekonomisk hävstång. Båtbottenfärger innehåller mer eller mindre farliga kemikalier. Mekanisk rengöring reducerar / eliminerar behovet av båtbottenfärger och minskar därmed utsläppen av kemikalier till sjöar och hav. En beväxt båtbotten ökar bränsleförbrukningen med 10-20 %. Med hjälp av båtbottentvättar är det enkelt för båtägare att hålla skrovet slätt under hela säsongen. Om projektet faller väl ut kan det resultera i att fler tillverkare vågar satsa på produktion av båtbottentvättar för försäljning inom Sverige och utomlands. Det kan dessutom skapa en nisch för småföretag som ger service till båtfolk i Stockholm. Båtbottentvättar är en miljöteknik med exportpotential både inom- och utomlands. Projektet stärker Stockholms profil utomlands inom vattenmiljöområdet.

Konsekvenser av förtida avslut

Om projektet avslutas i förtid innebär det att man avstår från ett pilotprojekt som har en stor potential både som affärsidé, exportvara och miljöåtgärd. Att sanera bottensediment i efterhand är extremt kostsamt jämfört med att stoppa utsläppen vid källan. Några mer kortsiktiga ekonomiska konsekvenser är inte att vänta förutsatt att hyresbeloppet utbetalas till Baltic Antifouling enligt avtal.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat. Det är värdefullt för stadens miljöarbetet samt kan stödja näringslivet genom hjälp till introduktion av ny teknik.

8. Verktyg och handlingsplan för kostnadseffektiva åtgärder för att minska övergödningen i Magelungen, Drevviken och Flaten

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	1,2 mnkr	1,0	0,2	0,1

Beskrivning av projektet

Projektets syfte är att ta fram en handlingsplan som pekar ut de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att minska halterna av fosfor i Magelungen från höga till måttliga höga halter och i Drevviken från mycket höga till höga halter. För Flaten är målsättningen för handlingsplanen att bibehålla de numera låga fosforhalterna efter en större restaureringsinsats år 2000.

Projektet är ett samarbete mellan Miljöförvaltningen, Stockholm Vatten AB, Tyresåsamarbetet (Lst) samt IVL och finansieras av Miljömiljarden med 1,2 mkr och av IVL med 75 tkr. Bindande avtal har ingåtts med IVL för huvuddelen av projektets medel. Den handlingsplan som tas fram kommer att, efter projektets slut, fungera som beslutsunderlag för stadens och andra aktörers fortsatta arbete med att minska övergödningen i Magelungen, Drevviken samt Flaten. Den arbetsmetodik som används och de erfarenheter som projektet kommer att medföra kommer att kunna användas på andra områden i framtiden, inte minst inom det kommande arbetet i enlighet med EG:s ramdirektiv för vatten

Stadens nytta av projektet

Övergödningen är det största och mest akuta hotet mot vattenkvaliteten i Magelungen, Drevviken och Flaten. Trots att många åtgärder och restaureringsprojekt redan har genomförts är belastningen på sjöarna fortfarande hög. Eftersom de flesta punktkällor redan har åtgärdats

återstår i stort sett bara de diffusa källorna. För att kunna lokalisera de källor och områden där åtgärderna skulle få störst effekt och för att kunna jämföra olika typer av åtgärder ur ett kostnadseffektivitetsperspektiv krävs användandet av naturvetenskapliga/ekonomiska modeller. Inom föreliggande projekt utvecklas och används modelleringsverktyg för att ta fram en handlingsplan med kostnadseffektiva åtgärder för att minska belastningen av övergödande ämnen på Magelungen, Drevviken och Flaten.

Den arbetsmetodik som används och de erfarenheter som projektet kommer att medföra kommer att kunna användas på andra områden i framtiden, inte minst inom det kommande arbetet i enlighet med EG:s ramdirektiv för vatten.

Konsekvenser av förtida avslut

Projektet är under avslutande. De aktiviteter som kvarstår är spridning av den kunskap som arbetats fram inom projektet. Bland annat är ett slutseminarium, riktat till berörda aktörer, planerat till februari 2007. Om projektet avslutas i förtid kan slutseminarium ej hållas som planerat.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då besparingen genom ett förtida avslut är marginell i förhållande till nackdelarna.

9. Bristfälliga avlopp på Lambarö

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	0,5 mnkr	0,4	0,1	0,05 mnkr

Beskrivning av projektet

Projektets syfte är att lösa dagens ohållbara situation med orenat avloppsvatten från 56 fastigheter på Lambarö genom att ta fram ett optimalt vatten- och avloppslösningsförslag. Projektet ska även ta fram en genomförandeplan för att den föreslagna lösningen ska kunna komma till stånd efter projektet avslutas.

Lambarö ligger i Mälaren utanför Hässelby. Bebyggelsen är fritidshus under omvandling, vilket innebär att flera fastigheter numera bebos året runt. På huvuddelen av fastigheterna finns någon form av enklare avloppsanordning. Detta betyder att orenat avloppsvatten med övergödande ämnen når med tiden Mälaren eller grundvattnet.

Pga. öns geologi kan avloppsfrågan troligen inte lösas generellt med infiltration. Slamtömningen är dessutom problematisk. Planbestämmelserna för Lambarö är gamla och behöver ses över med tanke på att flera familjer bor året runt i sina fastigheter.

Projektet samarbetar med flera olika förvaltningar och bolag i staden. De boende är också involverade i projektet.

Projektet har kommit fram till att det mest optimala för Lambarö är att fastigheterna ansluts till kommunalt vatten och avlopp med ett tryckt avloppssystem och att staden tar in ön i sitt verksamhetsområde för VA. SVAB har påbörjat en teknisk och ekonomisk analys för detta.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med kommunfullmäktiges budget genom att det verkar för en hållbar utveckling. Projektet kommer att bidra till att minska övergödningen till Mälaren. Den framtagna optimala VA-lösningen ska vara den bästa när juridiska, ekonomiska, praktiska och funktionella aspekter har jämförts. Det innebär att när den nya VA lösningen genomförs så kommer mängden övergödande ämnen från Lambarö till Mälaren att minska. Projektet innebär ett steg i riktning mot att uppfylla stadens miljömål nr 4 i Miljöprogrammet ”En strategi för att minimera utsläpp av övergödande ämnen tas fram.

Konsekvenser av förtida avslut

Projektet hinner inte utreda VA-frågan klart och hinner inte leverera en plan för genomförande. Projektet skulle inte hinna få beslut från staden om SVAB ska ta in Lambarö i verksamhetsområdet. Projektet skulle inte hinna slutrapportera. De boende skulle inte hinna bli involverade, informerade eller få något besked om framtiden.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbetet. Besparingen genom ett förtida avslut är marginell i förhållande till nackdelarna.

10. Miljötekniska undersökningar av förorenade områden

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	1,6 mnkr	0,9 mnkr	0,7 mnkr	0,7 mnkr

Beskrivning av projektet

Undersökning av sju potentiellt förorenade områden i staden där ansvariga verksamhetsutövare ej finns. Syftet är att få kännedom om var föroreningar finns och i vilken omfattning och att i förekommande fall rätt åtgärder i form av kostsamma efterbehandlingsåtgärder sätts in i rätt område.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med kommunfullmäktiges budget genom att det bidrar till bättre kunskap om föroreningsituationen i Stockholm. Eventuella kostsamma efterbehandlingsåtgärder kan sättas in och riktas till de områden där de ger mest miljönytta. Stockholm har goodwill av att ta hänsyn till sina historiska föroreningar.

Konsekvenser av förtida avslut

Fördjupad riskvärdering och ev ytterligare undersökningar kan ej göras och en svårighet att tolka undersökningsresultat blir följden av att avbryta projektet i förtid.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat. Det är värdefullt för Miljö- och hälsoskyddsnämndens uppdrag enligt Kommunfullmäktiges budget att fortsätta karteringsarbetet av förorenade områden för service exploatörer, stadens nämnder och bolag samt till allmänheten i frågor om förorenad mark.

11. Däcktryckskampanj

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2007	3,2 mnkr	2,1	1,1	0,94 mnkr

Beskrivning av projektet

Projektet syftar till att minska utsläppen av koldioxid genom att öka andelen bilar i Stockholm som kör med rätt däcktryck. Huvudmålet är att öka andelen som kör med rätt däcktryck från 35 procent 2004 till 45 procent 2007 (av cirka 300 000 bilar i Stockholm) och att därmed reducera utsläppen med cirka 3000 ton CO₂. Detta åstadkoms genom att projektet:

- genomför kampanjer vid tre tillfällen under projektiden.
- träffar minst 10 000 bilister direkt via aktiviteter vid bensinstationer/parkeringsplatser/infartsparkeringar där vi informerar kvalitativt om vikten av rätt däcktryck samt mäter däcktrycket.
- informerar genom redaktionell text i media (radio, tidningar, tv)
- når bilister via annonsering (bussbaksidor, infartsskyltar, parkeringsautomater och annan utomhusannonsering etc.)
- upprättar en webbplats på www.stockholm.se/vaxthuseffekten
- når bilister genom samverkansaktörer (ex. Svensk Bilprovning, Vägverket, bensinbolag, Däckbranschens Informationsråd).

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med kommunfullmäktiges budget då det verkar för ett minskat utsläpp av växthusgaser och en hållbar utveckling. Det ger också samhällsekonomiska vinster. Den individuella vinsten för varje bilist är cirka 400-500 kronor per år i minskad bränslekostnad (dessutom minskar slitaget på däcken med rätt däcktryck). Alla stockholmsbilister sammantaget skulle minska kostnaderna med 89 miljoner kronor och den totala samhällsvinsten är cirka 25 miljoner kronor per år. Nedbrutet per person är klimatvinsten 100 kilo CO₂ per år för den som kör med rätt däcktryck. Det är hela 20 procent av klimatmålet att minska från 4,5 ton per person och år 2002 till 4,0 ton 2005. Stockholm får också en goodwill-vinst; sammantaget har projektet under två kampanjomgångar exponerats i TV (inslag TV4 Nyhetsmorgon), Tryckt press (38 tillfällen), Webb (35 tillfällen) samt text-tv. Inget negativt har skrivits.

Konsekvenser av förtida avslut

Kommunikationsinsatser av det här slaget där en beteendeförändring önskas bygger bland annat på kontinuitet. Projektet är planerat och uppbyggt kring tre kampanjomgångar. Med andra ord - om de medel som hittills investerats (2/3) skall få avsedd effekt bör även den sista tredjedelen genomföras. Utvärderingen (baserad på analyser, förstudier och nollmätningar) är planerad att genomföras efter sista kampanjomgången maj 2007. Under projektets gång har resurser investerats för att bygga upp mediekontakter vilket bland annat inneburit att mediebevakningen blivit mer och mer kostnadseffektiv. Detta är en fördel vad gäller genomslag inför sista kampanjomgången. Resurser har också investerats för att bygga en effektiv projektorganisation och ett bra samarbete med externa aktörer.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbetet och ger därtill samhällsekonomiska vinster. För att tillvarata projektets vinster är det viktigt att det får slutföras.

12. Klimatkonferens och Internationellt samarbete för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2008	2,6 mnkr	2,3	0,3	0,3 mnkr

Beskrivning av projektet

Syftet med projektet är utveckla och stärka Stockholms stads klimatarbete på strategisk nivå och åtgärdsnivå och nå det långsiktiga klimatmålet "Fossilbränslefritt Stockholm år 2050" genom:

- att etablera ett systematiskt och långsiktigt samarbete med i första hand andra europeiska städer med avancerat klimatarbete och långtgående klimatmål,
- att bidra till utvecklandet av ny Handlingsplan mot växthusgaser, särskilt vad avser klimatstrategier och samhällsplanering för att nå långtgående klimatmål,
- att bidra till utvecklandet i staden av strategier och åtgärder för anpassning till effekter av klimatförändringar.

Projektet genomförde den internationella klimatkonferens "A Future with Zero CO₂-emissions", 15-17 maj 2006, med 237 deltagare från 28 länder. Projektet främjar Stockholm och Stockholms stads klimatarbete i internationella sammanhang. Projektet inhämtar internationella kunskaper och erfarenheter för stadens fortsatta klimatarbete.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med Kommunfullmäktiges budget genom att det verkar för en hållbar utveckling och bidrar till ett aktivt klimatarbete. För att minska klimatpåverkande gaser så behövs ett arbete internationellt, nationellt, regionalt och lokalt. Inom "Klimatkonferens och Internationellt samarbete för ett fossilbränslefritt Stockholm 2050", säkerställs att:

- Staden erhåller kunskap och erfarenheter från andra städer i Europa och världen som ligger i framkant av klimatarbetet kring klimatstrategier och –åtgärder.
- Staden får erfarenheter från företag som arbetar med att minska sina växthusgasutsläpp och bli klimatneutrala.
- Staden behöver ej uppfinna hjulet själva. Samtidigt försäkras vi oss om att staden självt ligger i framkant av klimatarbetet.
- Stockholms stads mål att bli fossilbränslefritt senast år 2050, skapar stor uppmärksamhet bland andra städer i världen. Stockholm anses som ett föredöme inom klimatområdet som andra städer blir inspirerade av.

En förutsättning och en möjlighet att nå långtgående klimatmål är att samarbeta med andra städer med långtgående mål, främst i Europa, men även övriga världen.

Konsekvenser av förtida avslut

- Sämre möjligheter att marknadsföra Stockholm som en ren, vacker och miljö- och klimat proaktiv stad.
- Troligt att tappa trovärdighet i stadens långsiktiga klimatarbete med hög profil.
- Sämre möjligheter att representera Stockholms stad i internationella klimatsammanhang, alternativt att kostnader belastar förvaltningens ordinarie budget tidigare.

Det planerade faktainhämtandet och systematisering av andra städers kunskaper och erfarenheter om klimatarbete i framkant kan inte göras, vilket blir till men vid revideringen av

Stockholms handlingsplan mot växthusgaser. Särskilt gäller det inom området strategier och åtgärder för anpassning till förändrat klimat.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbetet samt ger betydande goodwill-vinster.

13. Inrättande av Energicentrum

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2005/2008	12,3	2,4	9,9	6,35 mnkr

Beskrivning av projektet

Energicentrum är ett samarbetsprojekt mellan FK, Sisab och MF, med uppdrag att stötta stadens egna förvaltningar och bolag med effektiviseringsåtgärder inom värme, kyla och el. Projektet ska leda till konkreta energibesparingsåtgärder inom stadens eget fastighetsbestånd. Driftkostnaderna för energi ska minska med lika bra eller bättre inomhusklimat och funktion. Energicentrum ska vara sammanhållande ansvarig för att staden ska kunna uppfylla lagkrav, som kommande EU-direktiv om Lagen om byggnaders energiprestanda och Energitjänstdirektivet, som kräver att varje land ska effektivisera 9 procent på 9 år.

Projektmål att:

- 1/ Upprätta energistatistik för kommunens egna fastigheter och verksamheter
- 2/ Minska energianvändningen med 10% på kort sikt (5 år)
- 3/ Minska energianvändningen med 50 % på lång sikt (30 år).

Stockholms stad köper idag ca 2,7 TWh energi, vilket motsvarar ungefär lika många miljarder kronor. Målet med projektet är att uppnå en 10 %-ig energieffektivisering i kommunens fastigheter, vilket innebär årlig besparing på ca 270 mkr med dagens energikostnad. Erfarenhet baserad på andra kommuners resultat visar på en möjlig effektiviseringspotential på 20 %, vilket motsvarar ca 500 mkr årligen i Stockholms stad.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med kommunfullmäktiges budget och MHN: s reglemente, då det verkar för en hållbar utveckling. Energicentrum arbetar med frågor om effektiviteten i energianvändningen är vilket har betydelse både för kommunens ekonomi och miljön.

USK har på uppdrag av Energicentrum gjort en undersökning, där bolagen och förvaltningarna har ett stort behov av Energicentrum för följande;

- förmedling av kontakter och erfarenhetsutbyte om energieffektiviseringsarbete inom kommunen,
- stort behov av kompetensutveckling,
- stöd för att följa upp tidigare energirelaterade investeringar, samt
- förstudier och benchmarking avseende energieffektiv teknik.

Energicentrums arbete bidrar till en effektivare förvaltning och lägre driftskostnad i stadens förvaltningar och bolag. Ett exempel på Energicentrums arbete, är projektstöd vid genomförandet av energieffektiviseringsåtgärder och uppföljning av dessa i Kulturhuset. Ett annat exempel är att kommunikationen och dialogen mellan hyresgäster och Sisab har ökat,

vilket lett till att Sisab i högre grad fått inrapporterat verksamhetstider, som leder till allt lägre driftkostnader för ventilation och värme.

Utöver de ovan nämnda vinsterna förstärker effektiviseringarna Stockholms näringsliv genom att nya innovationer och miljöteknikföretagen kan växa på hemmamarknaden, och därigenom och får ökade möjligheter till export. Dessutom förstärks stadens image som Europas miljöhuvudstad.

Konsekvenser av förtida avslut

Det är enligt flera statliga utredningar (Bl a Boverkets rapport ”Piska eller morot” och Miljövårdsberedningens rapport) möjligt att uppnå Energicentrums ställda mål med dagens teknik. Trots att tekniken finns och är lönsam görs inte investeringar som tar hänsyn till energieffektivitet och därmed driftkostnad i någon större utsträckning. I nämnda rapporter anger intervjuade aktörer att hinder för att göra det är tidsbrist och organisation. Samma skäl anges som hinder för att arbeta med energieffektivisering i den undersökning som USK genomfört för Energicentrums räkning. Ett förtida avslut av Energicentrum kan därför på goda grunder förväntas leda till att lönsamma energieffektiviseringsåtgärder uteblir.

En besparing genom indragna projektmedel ska ställas i relation till en årlig uppskattad besparingspotential i stadens egna fastighetsbestånd på 300 - 500 mkr.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbetet och ger möjlighet till mycket stora besparingar för staden i form av energieffektiviseringar. Dessutom stärker det näringslivet och stadens image.

14. Fler miljöbilar i Stockholm

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2006/2008	6,3 mnkr	1,2	5,1	2,8 mnkr

Beskrivning av projektet

Nedanstående projekt är tänkta att komplettera EU projekten BEST och Biogasmax i syfte att nå beslutade mål för ”Miljöbilar i Stockholm”.

1. Utvärdering av etanolkonvertering.

En emissionsmätning av etanolkonverterade fordon genomförs av AVL MTC. Budget: 50 000 kr. Om etanolkonvertering visar sig minska emissionerna finns en stor potential att konvertera befintlig fordonsflotta. Sammanlagt bedöms 700 000 fordon i Sverige vara aktuella för konvertering. I samarbete med IVL m.fl. mindre aktörer genomförs konvertering och emissionstester av båtmotorer och mopeder till etanoldrift. Budget: 150 000 kr. Dagens tvåtaktsmotorer släpper ut hela 25 % av bränslet direkt i vattnet oförbränt, en avsevärd förbättring skulle erhållas för vattenkvaliteten om detta utgjordes av etanol.

2. Upphandling av lätt etanollastbil.

Idag saknas ett etanoldrivet transportfordon på den svenska marknaden. Behovet är stort från bl a Stockholms stads kommande samordning av varuleveranser, men även från företag inom service och distribution. En undersökning om intresset görs bland potentiella köpare. Resultatet tillsammans med en fordonsspecifikation presenteras för fordonstillverkarna. Sedan

bildas ett köparkonsortium kring den eller de erbjudna modellerna. Upphandlingen genomförs av konsult. Budget 700 000 kr. Miljöeffekterna av att introducera en lätt etanollastbil blir att tusentals fordon inom distribution och service kan ersättas med miljöfordon vilket leder till stora vinster i utsläpp av såväl växthusgaser som hälsofarliga ämnen.

3. Demonstration av miljöanpassad dieslersättning.

För dieselmotorer finns idag inget bra miljöbränsle på marknaden. Med tanke på dieselfordonens stora miljöpåverkan, i synnerhet i tunga fordon, är det av stor vikt att finna ett sådant. Försök pågår inom forskning och utveckling, bl.a. Dimetyleter (DME) och syntetisk diesel (FTD) framställda från biomassa. Alkoholbaserade bränslen eller FAME (t ex rapsmetyleter) avses inte i denna aktivitet. Aktiviteten syftar till att stödja en demonstration som genomförs i Stockholm. Stödet kan t ex vara till merkostnad för fordonet, upprättande av tankstation och utvärdering. Minst ett fordon skall köra minst 1000 mil i stockholmsregionen. Budget: 600 000 kr. Miljövinsten består i minskade utsläpp av såväl växthusgaser som hälsofarliga ämnen.

4. Biogassamarbete

Tillgången på lokalt producerad biogas har blivit knapp samtidigt som prognosen för efterfrågan visar en mycket stark utveckling. Det finns idag ett behov av utökad produktion av biogas i stockholmsområdet. Detta planeras också av t ex Stockholm Vatten och Fortum men inte i den utsträckning som behövs. Det som saknas är en samarbetsorganisation av samma typ som Biogas Väst i Västra Götalandsregionen och Biogas Syd i region Skåne. Dessa samarbetsnätverk har betytt mycket för utvecklingen genom samordnad information, marknadsföring och bidragsansökningar.

Detta delprojekt ska stödja uppbyggandet av ett samarbetsnätverk med arbetsnamn "Biogas Öst". Detta sker i nära samarbete mellan Miljöförvaltningen, Renhållningsförvaltningen, Stockholm Vatten, Stockholm Business Region, men inkluderar också externa parter som t ex AGA Gas, Gasföreningen, LRF, SL, Fortum, taxibolag och kommuner i Mälardalen m fl. Konkret innebär delprojektet att arrangera diskussionsmöten, upprätta kontaktlistor och föreslå en lämplig organisation. För att inte förlora värdefull tid tidigareläggs delprojektet så att det börjar under hösten 2006. En mindre del av budgeten reserveras för det ursprungliga syftet i det fall det skulle behövas längre fram.

Miljöförvaltningen lämnade in en ändringsanmälan avseende detta den 11 oktober 2006. Tidigare avsåg delprojektet uppsökande verksamhet till externa aktörer. Miljöförvaltningen har redan påbörjat arbetet i den ny inriktningen efter att denna har godkänts.

Kontakter med tänkbara huvudmän för ett "Biogas Öst" har tagits. En utvärdering av dessa aktörer har gjorts av konsult. En preliminär rapport föreligger. Den preliminära rapporten har redovisats för miljöborgarrådet. Majoriteten har uttalat sig för behovet av en biogasstrategi och där kommer "Biogas Öst" arbetet in som en bärande del.

5. Uppsökande verksamhet (intern)

Aktiv information om miljöfordon samt föreslag till utbytesplaner för fordon för stadens förvaltningar och bolag. Syftet är att nå kommunfullmäktiges mål om andelen miljöbilar i staden. Budget: 300 000 kr. Miljöeffekten består i att stadens mål uppnås och utsläppen av växthusgaser och hälsofarliga ämnen då minskar.

6. Skyltning till miljötankstationer (5 mackar)

För att öka andelen tankat miljöbränsle är det viktigt att förbättra skyltningen till de mackar som erbjuder miljöbränslen. Framförallt är det skyltning till biogastankstationer som behövs. Antalet etanolmackar antas öka i så stor utsträckning att skyltning till dessa inte är lika motiverad. Den planerade lagen om att alla stora bensinstationer ska erbjuda ett miljöbränsle kommer att leda till en stor mängd etanolmackar. Befintligt skyltningsprojekt på

Trafikkontoret kompletteras med ytterligare 5 mackar för att täcka upp för ökningen av antalet biogastankstationer som sker. Budget: 200 000 kr. Miljöeffekten blir att tvåbränslefordonen i högre grad väljer miljöbränsle.

7. Information – hemsidan www.miljofordon.se är en nationell hemsida för information om miljöbilar och tankstationer mm. Sidan drivs i samarbete med Göteborg och Malmö. Sidan är mycket uppskattad av användarna med ca 25 000 besökare per månad. Sidan uppfattas av besökarna, enligt en nyligen genomförd undersökning, som mycket informativ och lärorik med neutral och korrekt information. Sidan är en viktigt informationskälla inför miljöbilsinköp. Det är angeläget att sidan får fortsatt finansiering så att den kan hållas aktuell och finnas kvar. Nyhetsbrevet ”Miljöbilar i Stockholm” har som mål att nå såväl gamla som nya miljöbilsanvändare med relevant information. Idag finns drygt 4 000 prenumeranter. Delprojektet syftar även till att förtydliga kommunikationen om miljöbilar och –bränslen med tydligare och mer användaranpassad information, mer bearbetad fakta, men också till att hitta sätt att ta tempen både på åsikter, frågeställningar och behov hos våra målgrupper så att vi snabbare och tydligare når fler med rätt information. Att utnyttja ambassadörer och medinformatörer i arbetet är också viktigt. Budget: 2 100 000 kr.

8. Projektledning.

Projektledare på ”Miljöbilar i Stockholm” håller samman och styr aktiviteterna mot målen och rapporterar till Stadsledningskontoret.

9. Övrigt

Budget: 450 000 kr.

Stadens nytta av projektet

Projektet betyder mycket för miljöbilsarbetet som är prioriterat i stadens budget genom att öka andelen miljöbilar i Stockholmstrafiken. Vidare betyder projektet mycket för den strategi för förnybara bränslen med fokus på biogas som uttalats i budgeten. En ökning av antalet miljöfordon kommer att leda till minskade fossila koldioxidutsläpp. Vidare kommer partiklar och kvävedioxiderna att minska i jämförelse med motsvarande antal bensinbilar vilket bidrar till Stockholms möjligheter att klara EU:s miljö kvalitetsnormer för dessa ämnen. Därtill kommer att projektet ger Stockholm en betydande goodwill. Projektet ”Miljöbilar i Stockholm” är stadens instrument för att nå målet att vara Europas miljöbilshuvudstad. Stockholm har den positionen idag vilket bl a visats genom utnämningarna CIVITAS Award 2006 och Vägverkets Miljöpris hedersomnämning 2006. ”Miljöbilar i Stockholm” tar årligen emot ett fyrtiotal internationella studiebesök kring förnybara bränslen och miljöfordon.

Konsekvenser av förtida avslut

Det blir mycket svårt att bedriva ett framgångsrikt strategiarbete för förnybara bränslen. All extern information i form av www.miljofordon.se (den bästa och mest neutrala och opartiska informationskanal för miljöfordon) och nyhetsbrev mm försvinner.

Den uteblivna biogastankstationsskyltningen försämrar för biogassituationen. Risken finns att bet påbörjade Biogas Öst samarbetet uteblir vilket ytterligare försämrar den biogassituation som vi hade för avsikt att förbättra.

Etanolkonvertering och förnybar dieselsättning är framåtriktade projekt som skulle stärka Stockholms profil och gynna utvecklingen framgent men som i dagsläget är av underordnad betydelse.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbetet samt ger betydande goodwill-vinster. Miljöbilsprojektet är prioriterat i Kommunfullmäktiges budget.

15. Tiomiljonerspotten

Startår/Slutår	Totalbudget (mnkr)	Prognos upparbetat tom 2006 (mnkr)	Kvar att upparbeta (mnkr)	Besparing vid förtida avslut.
2004/2008	12 mnkr	8,0	4,0	0,0

Beskrivning av projektet

Miljö- och hälsoskyddsnämnden fick uppdraget att administrera den del av Miljömiljarden, den sk. Tiomiljonerspotten, som är avsedd för skolklasser och organisationer att förverkliga goda miljöprojekt. Nämnden beviljade 67 projektbidrag och utav dessa har 61 startat upp. Samtliga projekt har ett starkt fokus på genomförande av Stockholms Miljöprogram genom konkreta åtgärder, kunskapsuppbyggnad och delaktighet. Sju projekt har fullföljts och avslutats under 2006 och 25 beräknas avslutas vid årsskiftet 2006/2007. Resterande projekt beräknas vara avslutade hösten 2007, med undantag av ett som fortlöper under år 2008.

Avtal har ingåtts mellan Miljöförvaltningen och SLK för hantering av 12 mnkr av miljömiljarden, varav 2 mnkr till lönekostnader för administration. Privata och kommunala projektägare har ingått avtal med Miljöförvaltningen uppgående till 9,245 mnkr. I projekten är planerade investeringar och utbetalningar till stor del redan genomförda. De kommunala projektägarna delar på drygt 3 mnkr och de privata projektägarna delar på drygt 6 mnkr. Av de privata projekten är en stor andel av mottagarna pedagoger och skolelever.

Stadens nytta av projektet

Projektet är i linje med Kommunfullmäktiges budget då det verkar för en hållbar utveckling. Projektet gör det enklare för förvaltningen att bedriva ett effektivt miljöarbete eftersom det bidrar till att minska energiförbrukningen och driftskostnader, öka kunskaperna inom kretslopp och hållbar utveckling, öka förgröningen och förbättra stockholmarnas, och då särskilt barns och skolelevers miljö och hälsa.

Tiomiljonerspotten har bidragit till att projektägarna har kunnat genomföra aktiviteter som annars inte skulle kunnat realiserats. I genomförandet av projekten deltar en mängd aktörer, t.ex. privata och kommunala skolor och förskolor, föräldrar, allmänhet, miljöorganisationer och andra organisationer och samarbetspartners. Bidraget från Tiomiljonerspotten har många gånger matchats med ytterligare resurser från projektägare och samarbetspartners. Fortlevnaden av projekten beräknas vara god. I huvuddelen av fallen fortsätter projektägarna i egen regi efter att projektaktiviteterna inom ramen för Tiomiljonerspotten avslutats. Så här säger Lola Bodin på Förskolan Gärdesbacken: *"Bidraget från Tiomiljonerspotten har varit en draghjälp. Miljöarbetet har gått snabbare. Bidraget har gett oss en stabil grund som gör att vi kan fortsätta på egen hand."*

Resultat av projekten har goda möjligheter att ge Stockholm goodwill internationellt genom de goda exempel som uppkommer i och med projektets genomförande. Flera projekt har använt innovativa lösningar, har en pådrivande roll och ett nyhetsvärde. Ett av projekten inom Tiomiljonerspotten uppmärksammades och mottog pris vid utdelningen av "Skolornas miljöpris" i Stockholm i juni 2006.

Konsekvenser av förtida avslut

61 projektägare har ingått avtal med Miljöförvaltningen, varav 42 projektägare är kommunala och 19 är privata organisationer. Många projekt drivs av projektägare eller har samarbetspartners som är mycket aktiva i samhället och i media, t.ex. Stockholms Naturskyddsförening, Fryshuset/Seniorkraft och engagerade föräldrar. Ett förtida avslut av projektet innebär en betydande risk för skadeståndskrav. I den mån projekten pågår går staden också miste om den miljövinst som projektet ger upphov till.

Förslag till beslut

Projektet föreslås fortsätta som planerat då det är värdefullt för stadens miljöarbete. Pga. ingånga avtal är det inte möjligt att göra en besparing i projektet.

STOCKHOLMS STADS miljöförvaltning ansvarar för stadens miljöfrågor, både inomhus och utomhus. Vi arbetar för att alla i Stockholm ska leva i en frisk och hälsosam miljö

www.stockholm.se/miljo